

REGATUL ROMÂNIEI

BULETINUL OFICIAL

AL JUDEȚULUI LAPUȘNA

PUBLIKAȚIUNI:
Pierderi de acte și alte
publicații obișnuite
100 lei

Redacția și Administrația: Administrația Județului Lăpușna

ABONAMENTE:
500 lei anual

EXPUNEREA

Situației județului Lăpușna

Pe anul 1930 și pe primul trimestru al anului 1931.

Prezentată de Domnul TEODOR SURUCEANU, Președintele delegației consiliului județean, la deschiderea sesiunii ordinare din 1 Aprilie 1931.

DOMNUL PREȘEDINTE,
DOMNILOR CONSILIERI,

În conformitate cu dispozițiunile art. 251 și 255 din legea pentru organizarea administrațiilor locale, am onoare a vă expune situația județului nostru sub toate privirile ce intră în atribuțiunile Dvs.

Suprafața teritorială și mîșcarea populației

Suprafața teritorială a județului nostru este de 4.181 km. p., cu o populațiune de 304.378 locuitori, cari formează 69.163 gospodării și ocupă 67.749 clădiri. În cursul anului 1930 au fost 14.301 nașteri, 2.699 căsătorii, 26 despărțări și 6.195 cazuri de moarte.

Datele amănunțite se pot vedea din anexele Nr. 1 și 2.

Împărțirea Administrativă

Cele 246 sate și cătune din județul nostru sunt grupate în 163 unități administrative satești, din cari 148 se administrează cu consiliile satești, iar 15 cu adunare satească.

Aceste unități administrative formează 16 comune rurale.

Județul se împarte în 4 plăși și anume: plasa Chișinău, cu reședința actualmente în satul Ialoveni și plășile Hîncești, Nisporeni și

Călărași. În județul nostru avem o singură comună urbană Călărași Târg.

Consiliul Județean

Consiliul județean a fost ales la 5 Februarie 1930 și constituit în ziua de 25 Martie 1930. Este compus din 36 consilieri aleși, 2 consilieri de drept cu vot deliberativ și 7 consilieri de drept cu vot consultativ. În cursul anului 1930 numărul consilierilor aleși s'a redus cu 3 din cauză că d-nii H. Hopale și N. Epure, au fost numiți referenți la comitetul local de revizuire, iar d-l N. Bădărău a fost numit secretar la primăria satului Săngera, iar pe urmă a decedat.

Consiliul fiind ales de pe o singură listă, vacanțele ivite nu pot fi completate, nefiind supleanți. În cursul anului 1930 consiliul în 3 sesiuni a ținut 19 ședințe, la cari s'au luat în desbatere și s'au soluționat 43 chestiuni, iar în sesiunea extraordinară dela 15 Ianuarie a. c., s'au ținut 6 ședințe, la cari s'au rezolvat 14 chestiuni.

Delegația consiliului județean

Delegația consiliului județean a fost aleasă la 25 Martie și s'a constituit în ziua de 14 Aprilie 1930. Din obicei se țin 2 ședințe pe săptămână, însă la nevoie se țin și ședințe extraordinare.

În cursul anului 1930 s'au ținut 123 ședințe, rezolvându-se 2.120 chestiuni, iar dela 1 Ianuarie până la 10 Martie a. c., s'au ținut 19 ședințe, rezolvându-se 423 chestiuni.

Am lucrat în condiții foarte grele din cauza acutei crize economice și financiare, prin care trece întreaga țară. În împrejurări foarte grele am aplicat totuși reforma administrativă, care are menirea să schimbe viața până în adâncurile ei, dându-i o înfățișare cu totul nouă. Afară de aceasta o întreagă serie de noi legi au fost și sunt în curs de aplicare, ceace va modifica toate laturile vieții. Astfel avem legea asupra contabilității publice, legea drumurilor, legea stării civile, legea sanitară, legea asupra producției și desfacerei spiritului și altele. La acestea s'a mai adăugat și modificările ulterioare, cari au fost aduse legii pentru organizarea administrațiilor locale, cari la fel au trebuit introduse în viață cu mari și multe greutate.

ACTIVITATEA SERVICIILOR JUDEȚENE SERVICIUL ADMINISTRATIV

Atribuțiunile serviciului administrativ sunt atât de numeroase și minuoase, încât este greu, ba ar putea spune că e chiar plictisitor a le enumera amănunțit. De aceea le vom arăta în linii generale, așa după cum sunt împărțite pe birouri:

În sarcina acestui serviciu cad toate lucrările, cari privesc administrația județului, comunelor și sateilor, precum și lucrările referitoare la gospodăria comunelor și sateilor. Regulată funcționare a acestui serviciu este garanția unei desvoltări normale a tuturor celorlalte servicii.

Serviciul administrativ este împărțit după felul atribuțiilor care cad în sarcina în 4 birouri, cu care urmează:

1) Biroul Personalului, care este însărcinat cu lucrările referitoare la personalul județean, comunal și sătesc.

2) Biroul administrativ, însărcinat cu lucrările referitoare la administrația județului.

3) Biroul județean și comunal, are în sarcină lucrările referitoare la administrația și gospodăria comunelor și satelor din județ, și

4) Biroul statistic, execută lucrările de statistică și ale stării civile.

În legătură cu atribuțiile ce cad în sarcină la serviciul administrativ s'au primit în cursul anului 1930 și s'au executat un număr de 17.000 lucrări.

Pe lângă lucrările, ce în mod obișnuit cad în sarcina serviciului administrativ, în cursul anului 1930 serviciul a mai executat un număr mare de lucrări excepționale și periodice. Din aceste lucrări în sarcina acestui serviciu a căzut în primul rând toată greutatea aplicării noii legi administrative și în legătură cu aceasta — alegerea județene, comunale și sătești, înființarea noilor unități administrative comunale și sătești, organizarea primăriilor la noile unități administrative, constituirea și instalarea consiliilor și formarea administrațiilor comunale și sătești în conformitate cu noua lege administrativă.

Aceste lucrări excepționale și extraordinare au cerut întregul personal al serviciului o muncă foarte intensă și înecordată.

Totuși ele au fost executate la timp și aduse la bun sfârșit cu deplin succes, ceea ce se datorește

faptului că personalul serviciului constă din funcționari vechi, experimentați și rutinați.

La sfârșitul anului 1930 biroul statistic a pregătit, condus și îndrumat lucrările privitoare la recensământul general al populației din județ.

Sub conducerea serviciului administrativ se găsește și biroul cancelariei (registratura și arhiva) care în timpul anului 1930 a primit și înregistrat la intrare și eșire un număr de 33.606 lucrări, iar dela 1 Ianuarie până la 7 Martie 1931, data întocmirii expunerii de față, a înregistrat la intrare 3.210 și la eșire 2.490 lucrări.

BIUROUL JURIDIC.

În cursul anului 1930 precum și a celor 2 luni dela începutul anului 1931, avocatul județului a susținut înaintea diferitelor instanțe: judecătorești, Tribunal, Curtea de Apel, Comitetul local de Revizuire, Comitetul Central de Revizuire, Înalta Curte de Casație 78 acțiuni civile, penale și administrative cu 178 de prezentări la termene. A întocmit 15 somațiuni judiciare, cari s'au executat prin Corpul de Portări. Până la 20 Februarie a. c. s'au executat prin Corpul de Portări 13 hotărâri definitive. Afară de aceasta avocatul a mai dat o serie de avize la diferite chestiuni administrative, a redactat toate contractele, pe cari județul le are în curs de executare, căutându-se a se apăra bine interesele județului; a dat diferite avize și ajutor juridic atât comunelor rurale, cât și locuitorilor din județ, cari au cerut acest ajutor. Pentru ca județul să fie în măsură în orice timp și în orice împrejurare să apere proprietățile cari sunt trecute dela fosta Zemstava Gubernială, biroul a înce-

put a aduna date precise în privința acestor proprietăți, formând dosare amanunțite și individuale pentru fiecare proprietate. La anexa Nr. 3 dam amanunțit situația proceselor județului pe data de 20 Februarie a. c.

Marele număr de procese se datorește necesității de a se valorifica drepturile noastre cari adese sunt nesocotele chiar de aceia cari au chemarea de a le apăra.

SERVICIUL FINANCIAR ȘI DE CONTABILITATE.

Acest serviciu se compune din 2 birouri: biroul contabilității județene și biroul contabilității comunale.

Vom arăta întâi activitatea biroului contabilității județene și în legătură cu aceasta și situația financiară a județului.

Activitatea desfășurată de biroul contabilității județene dela 1 Ianuarie 1930 și până la 1 Martie 1931, se poate subdiviza în următoarele părți principale:

1) Executarea bugetului județului pe exercițiul 1929 în cele 6 luni complementare dela 1 Ianuarie 1930;

2) Întocmirea bugetului pe exercițiul 1930, punerea în aplicare și executarea lui și

3) Întocmirea bugetului pe exercițiul 1931.

1) Bugetul județului pe exercițiul 1929.

Operațiunile acestui buget după scriptele contabilității județului, ale cărei operațiuni s'au încheiat la 30 Iunie 1930 sunt multumitoare, căci cu încasările făcute se acopăr toate sarcinile județului după cum se poate vedea mai jos:

Evaluări bugetare la venituri	Lei 34.717.673
Drepturi constatate la venituri	35.038.361
Încasări efectuate	29.261.200
Sume rămase de încasat	Lei 6.797.161
Alocațiuni bugetare la cheltuieli	34.717.643
Drepturi constatate la cheltuieli	28.516.731
Plăți efectuate	28.515.662

Rămășița de plată

1.069

RECAPITULAȚIE:

Drepturi constatate la venituri	Lei 36.058.361
Drepturi constatate la cheltuieli	„ 28.516.731
Excedent bugetar	Lei 7.541.630
Incasări efectuate	Lei 29.261.200
Plăți efectuate	„ 28.515.662
Excedent bănesc	Lei 745.538

Excedentul bănesc din exercițiul bugetar 1929 a fost consensat la Administrația Financiară a județului Lăpușna sub recepția Nr. 26.401 din 30 Iunie 1930 și e prevăzut în bugetul județului pe exercițiul 1931 la partea II-a „venituri și cheltuieli extraordinare”.

11. Bugetul județului pe exercițiul 1930.

Bugetul județului pe exercițiul 1930, a fost întocmit și votat de fosta comisiune interimară a jud. Lăpușna prin procesele verbale Nr. 5, 6, 7, 8, și 9—1929 și Nr. 4 și 5—1930 și înaintat Comitetului local de Revizuire Chișinău cu adresa Nr. 4.176 din 14 Februarie 1930, iar în urma recomandărilor făcute de acest comitet, a fost completat și modificat prin procesele verbale Nr. 17 și 18 dela 20 și 24 Martie 1930 și din nou înaintat comitetului conform art. 476 din legea pentru organizarea administrației locale.

Comitetul local de revizuire Chi-

șinău, secția I-a, prin decizia Nr. 35 din 29 Aprilie 1930, a aprobat acel buget, cifrat atât la venituri, cât și la cheltuieli la suma de lei 40.998.117.

Ulterior bugetul pe exercițiul 1930 s'a modificat adăugându-se atât la venituri, cât și la cheltuieli suma de lei 3.700.000 și prin urmare totalul general al bugetului a fost de lei 44.698.117.

Bugetul astfel aprobat a fost pus în aplicare prin procesul-verbal Nr. 30 al ședinței delegației consiliului județean dela 5 Maiu 1930.

Sarcina aplicării acestui buget, față de criza economică, a fost foarte anevoioasă în prima jumătate a anului, pe de o parte din cauza mersului greu al încasărilor, iar pe de altă din cauza cererilor instituțiilor județului de a le pune la dispoziție sumele necesare nevoilor serviciilor, cari departe de a cunoaște precara stare financiară a județului, persistau mereu în cererile lor drepte, cari însă nu se puteau satisface complet.

Această stare financiară ne-a silit să facem demersurile necesare pentru a obține dela Ministerul de Finanțe un avans în contul aditionalelor pentru satisfacerea nevoilor județului.

Acest avans a fost aprobat de către Ministerul de Finanțe la finele lunii Maiu 1930 din trezoreria Statului în suma de 3.000.000 lei, cu condițiunea însă de a-l restitui în rate lunare cu începere din luna Iulie 1930 și până la 31 Decembrie 1930, când a fost complet restituit Statului.

Cu acest avans situația financiară s'a îmbunătățit și nevoile serviciilor județene au fost satisfăcute la timp.

Îmbunătățirea stării financiare se datorește și faptului că în a doua jumătate a anului 1930, mersul încasărilor aditionalelor a fost mult mai satisfăcător pentru județ.

Situația financiară a anului 1930 se prezintă pe ziua de 1 Martie 1931 astfel: (Anexa Nr. 4).

Incasările efectuate dela 1 Ianuarie 1930 până la 1 Martie 1931	Lei 37.832.640
Plăți efectuate în același timp	„ 33.087.595
Sold la 1 Martie 1931	Lei 4.745.045

Aci fim să menționăm, că Administrația financiară a județului în urma ordinelor primite dela Ministerul de Finanțe a se-

chestrat și vărsat la Stat cu călcare a dispozițiilor art. 490 din legea pentru organizarea administrației locale și fără credite

bugetare, precum și fără ordonanțe de plată din partea administrației județene, următoarele sume:

a) Subvenția Ministerului Muncii pentru întreținerea oficiului de plasare din Chișinău pe anii 1927, 1928, și 1929	Lei 431.877
b) Subvenția specială a Casei Generale de Pensii pe anul 1930	„ 2.180.533
Total	Lei 2.612.410

Administrația județului, văzând cum se sechestrează pe nedrept fondurile județului, a intentat

proces de conciliere în fața Comitetului Central de Revizuire. Ele se află încă în litigiu.

Din bugetul județului pe exercițiul 1930 s'au executat următoarele lucrări:

1. Reparația clădirilor Administrației județene	Lei 10.482
2. „ spitalelor și dispensarilor din județ:	
a) Reparația spitalului Hâncești	Lei 95.336

b)	"	"	Sapte Sate	"	80.000
c)	"	"	Pârjolteni	"	23.610
d)	"	"	Vasieni	"	40.022
e)	"	"	Călărași	"	29.727
f)	"	"	Sireți	"	7.500
g)	"	"	Boldurești	"	54.129
h)	"	"	Lăpușna	"	14.030
i)	"	"	Ialoveni	"	9.664
j)	"	"	Vorniceni	"	3.027
k)	"	"	Strășeni	"	1.860
Total . . . Lei					358.927

3. Construcții și reparații de poduri din fondurile drumurilor :

a)	Reparația podețelor depe drumul Chișinău — Călărași	Lei	63.822
b)	" podului de lemn pe drumul între Molești și Băcioiu	"	58.962
c)	Construcția unui pod de lemn peste râul Ichel între satele Vadu-lui-Vodă și Coșernița	"	335.240
d)	Consolidarea podului între satele Bujoru și Șapte Sate	"	43.212
e)	Construcția unui podeț de zidărie pe șoseaua spre școala de Agricultură din Cricova	"	30.785
f)	Construcția a 9 podețe de beton armat pe șoseaua Lăpușna-Cărpineni	"	243.578
g)	Terasamentele la capetele podului din satul Costești	"	20.000
Lei . . .			795.599

4. Intreținerea șoselelor județene, vecinale și comunale, precum și construcțiuni de șosele noi :

a)	Construcția șoselei spre școala de agricultură din Cricova	Lei	346.351
b)	Construcția șoselei Lăpușna — Cărpineni	"	1.352.204
	terasamente	"	474.572
	aprovizionare cu piatră spartă 1.200 m. c.	"	1.826.776
Lei . . .			219.539
c)	Reparația șoselei spre Ialoveni	"	61.760
d)	I d e m spre Sireți	"	2.454.426
Lei . . .			

5. Reparația localului școlii de meserii din Vasieni

6. Instalația lumii electrice la școala de meserii din Vasieni

7. Reparația localurilor școalelor primare din județ :

a)	Reparația clădirii școlii din Miclăușeni	Lei	25.000
b)	" " " Mereni Nr. 1	"	6.456
c)	" " " Rezeni	"	12.956
d)	" " " Găureni	"	24.567
e)	" " " Mereni Nr. 2	"	39.901
f)	" " " Loganești	"	23.896
g)	" " " Caracui	"	23.501
h)	" " " Lăpușna	"	28.146
i)	" " " Soltănești	"	22.784
j)	Subvenție primăriei pt. reparația școlii din satul Durlăști	"	6.000
k)	I d e m pentru școala din satul Milești-Mici	"	10.000
l)	" " " Novaci	"	10.000
m)	" " " Pereni	"	25.000
n)	" " " Ciopleni	"	23.000

p)	"	"	"	"	"	Horodiștea	34.000
r)	"	"	"	"	"	Strășeni	6.000
s)	"	"	"	"	"	Bahmut	26.000
f)	"	"	"	"	"	Vorniceni	10.000
u)	"	"	"	"	"	Ciocana-Veche	5.000
Lei							362.297

8. Din alocația pentru construcții de localuri de școli s'au dat subvenții în acest scop primăriilor sateștir:

Ghidighici	Lei	25.000
Suruceni	"	25.000
Lei		50.000

9. Reparația clădirilor punctului agronomic Afumați	Lei	5.000
10. " " " viti-horticol Petricani	"	15.000
11. " " " api-sericicol Hâncești	"	9.700
12.1 " " " școalei de agricultură din Cricova	"	269.915
13. Refacerea pompei la apeductul școalei de agricultură din Cricova	"	27.800
14. Construcția locuinței pentru personalul didactic al școalei de agricultură din Cricova	"	399.973
15. Reparația clădirilor dela ferma școalei de agricultură Cricova și la punctul Togatin	"	14.830
16. Reparația localului preturei Hâncești	"	5.910
17. Reparația localului judecătorei ocolului rural Bucovăți	"	2.500
18. Reparația localului fostei voloste Nisporeni	"	30.000
19. Reparația localului proprietatea județului din Chișinău, strada Mitropolit Gurie Nr. 13, ocupat de închisoarea militară a Corpului III Armată	"	40.000
20. Reparația sobelor din localul Tribunalului Lăpușna secția III-a Lei		2.000
Total general		Lei 4.899.004

Afară de aceste lucrări, administrația județului Lăpușna în anul 1930 a cumpărat dela preotul Besedovschi un imobil situat în satul Vasieni cu suma de lei 150.000 pentru nevoile școalei de meserii a județului din acea localitate.

III. Bugetul județului pe exercițiul 1931.

Proiectul de buget pe exerci-

țiul 1931 a fost întocmit de delegația consiliului județean, supus consiliului în sesiunea ordinară din Noembrie 1930, votat în sumă totală la venituri și cheltuieli de lei 48.783.585 și înaintat Comitetului local de Revizuire spre aprobare.

Comitetul, cercetând bugetul l-a restituit administrației județene, propunând unele modificări.

Propunerile comitetului au fost supuse deliberării consiliului județean în sesiunea extraordinară dela 15 Ianuarie 1931, când bugetul a fost revăzut și votat în suma de 47.102.081 lei și fiind înaintat comitetului local de Revizuire, a fost aprobat prin deciziunea Nr. 89 din 27 Februarie 1931, după cum urmează.

1) Venituri și cheltuieli normale și periodice	Lei 44.351.491
2) " " accidentale și extraordinare	" 745.538
3) " " cu destinație specială.	" 3.491.116
Total general	Lei 48.588.145

Veniturile județului se compun din: cotele adiționale pe lângă impozitele directe ale statului, conform art. 72 din legea contribuțiilor directe, din suma cuvenită județului din repartitia fondului ju-

dețean și comunal, din cotele adiționale asupra impozitelor elementare, conform art. 58 din legea drumurilor și într-o mică măsură și din produsul recoltelor punctelor agricole și viticole, precum și a

fermei județului de pe lângă școala de agricultură din Cricova.

Realizarea recoltelor nu poate avea loc bine înțeles, decât în a doua jumătate a anului, dar până a-

tunci se cer lucrări pentru însemnarea și lucrarea câmpurilor.

Prin urmare deocamdată veniturile județului se bazează numai pe cotele adiționale.

Se știe, că la începutul anului, chiar încasările Statului sunt slabe mai ales în criza acută economică de astăzi. Prin urmare cotele adiționale ce s'ar vărsa județului în primele luni ale acestui an, nu pot satisface nici în parte nevoile județului, ca : plata personalului, întreținerea și îngrijirea spitalelor, a punctelor agricole, precum și a școalelor de agricultură și meserii pe cari le are județul.

În prezent situația este și mai complicată :

Până la 1 Februarie 1931 toate adiționalele ce se încasau de percepții statului, se vărsau la casa județului, dar dela 1 Februarie încoace, conform dispozițiunii noii legi a contabilității Statului, adiționalele, cuvenite județului, comunelor, camerelor agricole și camerelor de comerț, adiționalele care se încasează de percepții, se vârsă la casa de depuneri și consignațiuni, urmând ca la finele fiecărei luni să se facă defalcarea pe case în baza instrucțiunilor ce se vor da de către Ministerul de Finanțe.

Până în prezent defalcarea încasărilor pe luna Februarie nu s'a făcut și nici nu se știe când se va face.

Din aceasta cauză nu s'au putut satisface nevoile cu întreținerea serviciilor județene în măsura cuvenită.

În fața acestei greutăți ce o întâmpinăm în executarea bugetului pe 1931, am intervenit la Directoratul Ministerial Chișinău, precum și la Ministerul de Interne și cel de Finanțe cu rapoartele Nr. 470 din 17 Ianuarie a. c. ca să ne acorde un avans în suma de 4500000 lei în contul adiționalelor pe 1931 cu Nr. 2094 din 26 Februarie a. c. am cerut ordonanțarea cotei cuvenite județului din fondul județean și comunal pe trimestrul I Ianuarie în suma de lei 1.751.513, iar cu Nr. Nr. 2263 și 2241 din 3 și 6 Martie a. c. am cerut simplificarea formalităților cu repartitia cotelor adiționale, în sensul, ca ele să se verse de către Administrația Financiară direct caselor respective. Copii depe

aceste intervenții au fost trimise cu adr. Nr. 2404 din 6 Martie 1931 și unor d-ni parlamentari, cari sunt și consilieri județeni cu rugămintea de a stăruî să se rezolve cererile noastre favorabil. Până în prezent nu am primit însă nici un rezultat.

Biourul Contabilității Comunale.

În sarcina acestui biouru cade îndrumarea autorităților comunale și sătești la întocmirea bugetelor și conturilor de gestiune, apoi verificarea bugetelor comunale și sătești, supravegherea executării lor, precum și îndrumarea și controlul activității casierilor comunali și sătești.

În anul trecut întocmirea bugetelor comunelor și satelor a întâmpinat foarte mari greutăți din lipsă de venituri, deoarece veniturile atribuite comunelor prin dispozițiunea art. 72 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe, au fost împărțite între comunele rurale și unitățile administrative sătești în mod următor : 75% comunelor rurale și 25% administrațiilor sătești.

Din cele 25% din cotele adiționale și din repartitia fondului comunal, cum și din taxele mici prevăzute de legea asupra maximului taxelor și contribuțiilor comunale satele nu erau în măsură să acopere măcar în parte nevoile și cheltuielile obligatorii ce li se impuneau prin lege.

Încă din luna Decembrie 1929, cunoscându-se situația precară a viitoarelor unități administrative în privința veniturilor, s'a intervenit la ministru și mai târziu și la Directoratul Ministerial local, cerându-se instrucțiuni asupra înființării unor noi venituri pentru comune și sate, dar până în luna Aprilie chestiunea n'a fost soluționată și numai după ce locuitorii unor sate și-au luat singuri inițiativa de a înființa cotizațiuni speciale pentru întreținerea administrației satelor, a școalelor și pentru plata străjerilor s'a rezolvat chestiunea și s'a putut proceda la întocmirea bugetelor comunale și sătești. Cu toate că personalul biourului nostru de contabilitate comunală a depus cea mai intensă stăruință ca întocmirea și votarea bugetelor comunale și sătești de către consiliile respec-

tive să se facă cât mai repede, totuși o mare parte din bugete au fost votate cu întârziere, din cauza că mulți consilieri comunali și sătești, neavând încă experiență în administrație, se opuneau aproape la fiecare propunere și făceau mari dificultăți, ceea ce făcea ca bugetele să se voteze cu mare întârziere.

Din această cauză personalul sătesc și comunal a avut mult de suferit, deoarece percepții și agenții fiscali, știind că atribuțiunile lor în încasarea veniturilor comunale și sătești vor trece pe seama încasărilor sătești, se interesau prea puțin de aceste încasări, ca și de contabilizarea lor în regulă.

Astfel fiind încasatorii sătești, aleși în anul 1930, oameni cu totul nepregătiți pentru o asemenea însărcinare, au primit gestiunile dela percepții și agenții fiscali încurcate și cu o mare întârziere, dar totuși au încasat veniturile satelor într-o măsură satisfăcătoare.

Aceasta se poate constata din alăturata situație anexă No. 5.

Din cauza închiderii cu întârziere a gestiunilor sătești și comunale, nu am putut primi date exacte în privința încasărilor efectuate asupra bugetelor sătești dela toate unitățile administrative din județ. Din datele primite dela 75 sate, trecute în situație, vedem că proporția încasărilor efectuate de încasatori este dela 60-90%, din totalul prevederilor bugetare, ceea ce denotă că încasatorii sătești în majoritatea lor și-au făcut pe deplin datoria dovedind necesitatea menținerii lor.

În privința întocmirii bugetelor comunale și sătești pe anul 1931 s'au luat măsurile cuvenite și s'au dat instrucțiunile necesare la timp, dar în Ianuarie 1931, aplicându-se legea pentru modificarea unor articole din legea pentru organizarea administrației locale, care schimbă drepturile de venituri ale comunelor rurale și satelor, instrucțiunile date anterior au fost anulate și prin ordinul circular publicat în Monitorul județului No. 8 din 14 Februarie a. c. am dat primăriilor comunale și sătești noi instrucțiuni, cum să se facă formalitățile pentru înființarea veniturilor, ca bugetele să poată fi echilibrate.

În prezent bugetele primăriilor comunale și sătești se găsesc în curs de votare și aprobare. Ele se întocmesc sub supravegherea și îndrumarea personalului contabilității comunale, care la nevoie și acolo, unde trebuie, cu aprobarea noastră, se deplasează la reședințele comunelor rurale și asistă la desbaterile bugetare, dând consiliilor îndrumări și relațiuni în conformitate cu legea.

SERVICIUL SANITAR.

Din punct de vedere sanitar, județul nostru este împărțit în 17 circumscripții medicale și anume: Mereni, Vadu-lui-Vodă, Sireți, Strășeni, Vorniceni, Călărași, Pârjolteni, Sipoteni, Boldurești, Nisporeni, Șapte-Sate, Cărpineni, Hănțești, Ciuciuleni, Vasieni, Costești și Ialoveni.

Fiecare circumscripție este condusă de un medic.

La reședința fiecărei circumscripții se află un dispensar, unde medicul dă în mod obligatoriu și la zile fixe consultații bolnavilor.

Până în anul acesta consultațiile se dădeau de două ori pe săptămână: Joia și Duminică. Începând însă din anul acesta s'a mai fixat și a treia zi de consultație, zi care variază după localități, ținându-se seamă de interesele locale ale populației. În circumscripțiile unde medicii conduc și spitale, consultațiile se dau în fiecare zi.

Fiecare circumscripție medicală este împărțită în 3 cercuri sanitare, cari sunt supravegheate de câte un agent sanitar.

În județ sunt 54 cercuri sanitare, deci tot atâtea agenții sanitare; 16 din ei sunt retribuiți de către cele 16 comune rurale, iar restul de 38 sunt retribuiți de județ.

În anul trecut am avut 64 posturi de moașe, dintre cari 57 în sarcina comunelor și satelor, iar 7 în sarcina județului. Nu s'au ocupat însă decât 33 locuri, fiind că o mare parte din sate au refuzat să numească moașe în posturile prevăzute. Cu regret constatăm că mai ales satele mari ca: Mereni, Ialoveni, Durlești, Puhoiu, Vălcinești și altele, cum și comuna urbană Călărași Târg au

căutat să se sustragă acestei obligațiuni, neținând seamă de faptul, că moașa este o funcționară ce aduce mari foloase populației rurale.

Din cele 17 dispensare 6 au funcționat pe lângă spitalele respective: Vasieni, Șapte-Sate, Călărași, Nisporeni, Pârjolteni și Vadu-lui-Vodă, iar 11 au fost de sine stătătoare: Mereni, Sireți, Strășeni, Vorniceni, Sipoteni, Boldurești, Ciuciuleni, Cărpineni, Hănțești, Costești și Ialoveni.

Dintre acestea, dispensarele din Vorniceni, Sireți, Boldurești și Ialoveni au fost instalate în locuri proprii și nu s'a plătit chirie. Pentru restul de dispensare: Mereni, Strășeni, Ciuciuleni, Sipoteni, Hănțești și Costești localurile au fost închiriate.

Personalul medical a dat în anul trecut 67.250 consultații, dintre cari 62.670 la dispensare și 5.780 la domiciliul bolnavilor.

Medicii circumscripțiilor sanitare, ajutați de personalul sanitar inferior au descoperit în anul trecut 964 bolnavi molipsitori acuti; acești bolnavi au trebuit să fie căutați pentru a fi găsiți căci se știe, că aproape toți bolnavii nu se prezintă singuri la medici și nici nu cheamă cel puțin pe medic ca să i vadă, ci trebuie ca medicul sau agentul sanitar să-i găsească. S'au descoperit în anul acesta 454 bolnavi de tifos exantematic, 269 de scarlatină, 98 de febră tifoidă, 8 de paratifoș, 14 de desinterie, 48 de anghină difterică, 63 de antrax (bubă neagră), 7 de tetanos, 5 de meningită cerebrospinală epidemică, 2 de turbare și unul de morvă.

Toți acești bolnavi au fost duși și izolați în spitale, care izolare s'a făcut cu ajutorul agenților sanitari.

Afară de acești 966 de bolnavi s'au mai descoperit de personalul sanitar un mare număr de alți bolnavi de boli molipsitoare și anume: 47 cazuri de erizipid, 417 de tuse convulsivă, 1607 de cori, 60 de oreillon și 37 de varicelă, apoi următoarele cazuri de boli sociale: tuberculoza 851 cazuri, sifilis 270 cazuri, conjunctivită granuloasă 141 cazuri, cancer 79 cazuri, paludism 4614 cazuri, pe-lagra 597 cazuri.

Izolarea bolnavilor de boli sociale nu este obligatorie decât pentru acei cu tuberculoză cu focare deschise. Lipsa unui spital bine organizat, a făcut că numai un număr foarte însemnat de bolnavi să fie izolați la spitalul de tuberculoși din Vorniceni.

La mulți din bolnavii de maladii sociale li s'au dat consultații și multora li s'a aplicat tratamentul necesar. Așa s'a făcut tratamentul la un număr de 428 bolnavi de sifilis din 1569 ce sunt în județ.

S'a distribuit 18 kgr. de chinină sulfurică la cei 4.614 bolnavi de frigid din județ. Au fost consultați 597 bolnavi pelagrosi din cei 2.736, câți sunt; o bună parte din cancerosi au fost trimiși la spitale pentru operații și la mulți bolnavi de conjunctivită granuloasă li s'a aplicat tratamentul necesar, dacă s'au prezentat la dispensar.

Personalul sanitar inferior a executat în anul trecut 2051 deparazitări de case și la 5487 de persoane au combătut tifosul exantematic, s'au mai dezinfectat 1.942 persoane și 1800 de case pentru diferite boli molipsitoare. Aceste operațiuni se execută sub controlul medicilor.

Pentru preîntâmpinarea febrei tifoidă, s'au făcut de medicii și agenții sanitari inoculări anti-tifoparazitice la 2985 persoane; inoculări anti-difterice la 95 persoane; vaccinări anti-varicelice la 6650 persoane și revaccinări la 3486 persoane.

Medicii și agenții sanitari au verificat aproape 5000 din cei 6195 morți în anul trecut.

Din cele 14.301 faceri din anul 1930 au fost asistate de moașele oficiale 2.678, iar din facere au murit 43 femei. Micul număr de femei asistate cam 20%, din totalul facerilor, se explică prin însemnatul număr de moașe față de numărul cel mare de femei ce nasc.

În județul nostru au funcționat în anul trecut 8 spitale și anume: la Hănțești, Vasieni, Șapte-Sate, Vorniceni, Nisporeni, Călărași, Pârjolteni, și Vadu-lui-Vodă - cu un număr de 215 paturi.

În anul acesta numărul spitalelor s'a redus la 5, căci conform legii sanitare din 1930 spitalele

Nisporeni și Pârjolteni s'au transformat în infirmerii, iar cel din Vadu-lui-Vodă s'a desființat cu totul.

În schimb s'au înființat 2 infirmerii permanente noi în Boldurești și Cărpineni, aducându-se prin aceasta o mare înlesnire populației din regiunile respective.

În anul trecut au fost internați în cele 8 spitale 8996 bolnavi.

Dintre aceștia au fost de boli molipsitoare 864, din cari au murit 64. Mortalitatea a fost de 7,40% pentru bolnavii molipsitori.

De alte boli au zăcut în spitale 3.207 oameni, din cari au murit 59, mortalitatea a fost de 1,87%.

Mortalitatea totală a fost de 123, ceea ce vine 3,09‰, rezultat foarte îmbucurător.

După cum am mai spus, în județul nostru s'au mai înființat 4 infirmerii permanente: la Boldurești, Cărpineni, Pârjolteni și Nisporeni.

În prezent funcționează numai infirmeriile dela Pârjolteni și Nisporeni, celelalte 2 urmând a lua ființă după punerea în aplicare a bugetului județului pe exercițiul în curs.

Dintre boalele molipsitoare ce au bântuit anul trecut, stă în frunte iarăși tifosul exantematic. S'au înregistrat, cum am arătat mai sus 454 cazuri cu 55 decese, deci o mortalitate de 12,11%.

Se știe că tifosul exantematic se propagă prin păduchi. La stăpîrea acestor insecte se poate ajunge numai printr-o bună igienă a corpului, adică prin spălarea corpului cu apă caldă și săpun, adică prin băi ceace știți că nu avem la țară.

Anul trecut s'a făcut un început, căci casele naționale din Basarabia de sub președinția d-lui General Dragu au zidit în Nisporeni o clădire pentru baie la care județul a contribuit, dând o instalație completă de dușuri și căzi.

Una din cauzele care contribuie la întinderea epidemiei este și faptul, că oamenii zac pe acasă cu săptămânile neștiți de nimeni și numai după ce numărul cazurilor s'a înmulțit, abia atunci se dă de veste și serviciului sanitar.

Am luat măsuri ca administrațiile locale să semnaleze din vreme casele, unde sunt bolnavi și credem, că astfel cazurile se vor descoperi la timp și numărul bolnavilor epidemici va scădea simțitor.

Ca și în anul precedent administrația județeană a pus la dispoziția serviciului sanitar o echipă voluntă și substanțe dezinfectante.

În anul acesta până la 8 Februarie s'au înregistrat 70 cazuri de tifos exantematic cu un deces.

Am mai avut în județ o epidemie însemnată de scarlatină, cum n'am mai avut de mulți ani. Au fost 269 cazuri cu 15 decese, deci o mortalitate de 5%.

Această boală atinge mai cu seamă copiii și este foarte molipsitoare. Descoperirea la vreme a acestor bolnavi și izolarea lor în spitale este singurul mijloc pentru a împiedica întinderea epidemiei.

Echipa voluntă a dat un ajutor prețios și în combaterea scarlatinei.

În anul acesta până la 8 Februarie s'au înregistrat 26 cazuri cu 4 morți.

Au mai fost 98 cazuri de febră tifoidă cu 13 morți: pentru combaterea ei s'au făcut inoculări cu ser anti-tifoid la 2900 persoane.

În anul acesta s'au înregistrat 5 cazuri cu un mort.

S'au înregistrat deasemenea 60 cazuri de antrax sau bubă neagră, boală pe care omul o ia dela animale bolnave. Trebuie să ne îngrijim să punem la dispoziția serviciului veterinar mijloacele necesare pentru combaterea antraxului la vite, căci numai atunci oamenii nu se vor mai îmbolnăvi.

Privitor la boalele așa zise sociale și în special cu tuberculoza, stăm iarăși foarte prost, căci numărul cazurilor crește în fiecare an.

În anul 1927 în județul nostru au fost 1134 bolnavi, în anul 1928 au fost 1416, în 1929 s'au înregistrat 1844, iar în anul trecut 2470; dintre aceștia au murit 350, așa că am intrat în anul 1931 cu 2120 bolnavi tuberculoși.

Spitalul dela Vorniceni, care servea ca spital de tuberculoși, n'avea nici o amenajare specială și nici mijloace suficiente. De aceea,

deși nu avea decât 40 paturi, totuși nici odată nu erau plini, căci bolnavii sau nu veneau, sau dacă veneau nu prea voiau să stea în spital.

De aceea s'au luat măsuri să i se dea acestui spital destinația de spital mixt, cum o avea înainte de 1926, rezervându-se totuși vre-o 20 paturi pentru bolnavii tuberculoși.

Problema creierii unui sanatoriu pentru tuberculoși, de care nu numai județul nostru are nevoie, se va putea rezolva numai printr-o asociere a județelor: Lăpușna, Orhei, Tighina și Municipiul Chișinău, cari vor trebui să prevadă în bugetele lor sumele necesare pentru aceasta, căci toate au nevoie de o asemenea instituție sanitară.

Vorbind despre nevoile de spitale, ținem să arătăm, că toate instituțiile sanitare ale județului au nevoie de reparații serioase, iar unele din ele și de oarecare construcțiuni. Pentru reparația clădirilor de spitale și dispensare din județ în bugetul anului în curs s'a prevăzut suma de 456.000 lei. Vom stărui ca această sumă să fie întrebuitată cu folos, dar ea este prea mică față de reparațiile ce ar trebui să se facă.

Vom întocmi din timp devize complete de toate reparațiile și construcțiunile necesare spitalelor și dispensarilor, pentru ca D-vs. să cunoașteți această chestiune în totalitate ei și la timpul oportun să puteți aviza în cunoștință de cauză.

În anul trecut instituțiile sanitare din județul nostru au suferit foarte mult de lipsa de medicamente. Faptul acesta a nemulțumit populația, care a avut nevoie de ajutorul medical, deoarece o consultație neurmată de o prescripție medicală, nu este privită bine de nici un bolnav, ori cărei clase sociale ar aparține, dar mai ales de omul dela țară, care nici nu înțelege consultația fără medicamente și cu atât mai mult cu cât chiar dacă i s'ar prescrie vre-o dozie, nici n'are de unde să o cumpere, căci din cele 17 localități cu dispensare, numai în 4 sunt farmacii.

Și mai înainte dispensarele și spitalele nu erau destul de bine aprovizionate în această privință, dar în anul trecut au lipsit medi-

amentele nu numai la dispensare, ci și la spitale.

Faptul acesta s'a întâmplat din cauza, că s'a lăsat în sarcina județului grija să-și procure singur medicamentele, de cari are nevoie, iar în bugetul județului n'au fost prevăzute sumele necesare.

În anul acesta în bugetul județului s'au prevăzut suma de lei 600.000 pentru medicamente și pansamente și suma de lei 120.000 pentru organizarea unui depozit de medicamente. Nedisponând însă deocamdată de bani pentru înființarea depozitului, am procedat la procurarea medicamentelor din comerț.

Din anexele Nr. 6, 7, 8, 9, 10 și 11 veți bine-voi a lua cunoștință de situația dispensarelor și spitalelor din județ cu privire la locurile, personal și consultațiile date.

SERVICIUL ZOOTECHNIC ȘI SANITAR VETERINAR.

Din punct de vedere sanitar veterinar, județul nostru este împărțit în patru circumscripții și anume: Chișinău, Hâncești, Nisporeni și Călărași.

Fiecare circumscripție este condusă de un medic veterinar plătit de Stat.

Medicul primar veterinar al județului este în același timp și medicul al circumscripției Chișinău.

În îndeplinirea atribuțiilor, medicii veterinari sunt ajutați de agenți veterinari, plătiți de județ. În anul trecut în județul nostru au funcționat 11 agenți veterinari.

În bugetul anului în curs s'au mai prevăzut cu începere dela 1 Aprilie încă 5 posturi de agenți. Toți agenții veterinari vor fi repartizați pe circumscripții, câte 4 de fiecare, ca medicii să poată desfășura o activitate mai mare.

În cursul anului 1930 Serviciul zootehnic și sanitar veterinar a desfășurat următoarea activitate:

În primul rând s'au luat toate măsurile pentru îmbunătățirea raselor locale de animale, conform legii pentru creșterea, îmbunătățirea și apărarea sănătății animalelor, publicată, în Monitorul Oficial No. 3 din 3 Ianuarie 1926.

Făcându-se expertiza reproducătorilor din județ, s'a selecționat cele mai bune rase de armăsari, tauri, berbeci și vieri, dându-se pro-

prietarilor cuvenitele instrucțiuni în privința montei; s'a examinat reproducătorii prezenți în ceea ce privește sănătatea și aptitudinea lor pentru montă.

S'au examinat și clasat toate iepele din județ în număr de 16957 pentru montă anului 1930, repartizându-se pe trei categorii, din care 2 au fost admise la montă, eliberându-se proprietarilor certificate de sănătate și aptitudine pentru montă cu armăsarii Statului și armăsarii autorizați, pe când a treia categorie n'a fost admisă pentru montă din diferite motive, fie din cauza unei conformații insuficiente de talie, fie din alte motive.

În anul 1930 s'au înființat 7 stațiuni de montă cu 15 armăsari ai Statului din depozitele de armăsari Chișinău și Slobozia jud. Ialomița. Stațiunile au funcționat în următoarele localități: la Chișinău cu 30 armăsari pe lângă depozitul de armăsari, la Mereni cu 2 armăsari Hâncești cu 2 armăsari și Nisporeni, Nișcani, Pârjolteni și Sipoteni, cu câte 2 armăsari. Introducând sânge dela rasele următoare: trepași, orlavo, americani, jumătate englez, ghidran, nonius, oldenburg, și ardenez.

În stațiunile dela sate în timpul celor 3 luni de primăvară s'au băut 600 tepe.

Pe lângă fiecare stațiune de montă cu armăsarii Statului a funcționat și câte o stațiune de montă cu tauri de rasa „Simental“, trimiși de către Camera de Agricultură a județului.

Pentru îmbunătățirea raselor de animale mici, ca porci, oi, capre, cum și a păsărilor domestice, s'au dat în folosință populații în anumite condiții de aceiași Cameră Agricolă porci, capre și găini de rase perfecționate.

Toate stațiunile de montă, funcționarea lor, condițiile de hrană a reproducătorilor, partea igienică și administrativă au fost dirijate și supravegheate de către medicii veterinari de circumscripții, iar supravegherea și controlul general a tuturor stațiunilor din județ, le-a avut medicul primar veterinar din județ.

În scop zootehnic și al industrializării animalelor, medicii veterinari au făcut 569 inspecții la târgurile de animale din județ. În cur-

sul anului 1930 în târgurile de animale din județ, s'au vândut 1464 cabaline, 6728 bovine, 3602 porcine și 3823 ovine.

Transporturile animalelor pe CFR au fost supravegheate și examinate de către medicii veterinari respectivi; în cursul anului trecut s'a transportat la București, Galați, Constanța și Cernăuți din gările: Chișinău, Băcoveți, Vasile Stroescu și Sipoteni, în total 1664 porci, 8 cai de curse, 1294 vite cornute mari și 130 oi și capre.

O altă ramură în activitatea serviciului zootehnic și sanitar veterinar o constituie *partea sanitar-veterinară*, care face pe medicul veterinar să stea de strajă în prevenirea și combaterea boalelor molipsitoare.

În această privință s'a depus o muncă intensă, făcându-se inoculări cu serovaccin în comunele infectate de antrax (dalac) și febră aftoasă, cari maladii în anul 1930 s'au ivit și în timpul căratului și al treuerii. Pentru combaterea epizootiei de antrax care a atins 31 curți și 5 căduri, s'au făcut serovaccinări anticarbonoase la 397 cabaline, 873 bovine, 1005 ovine, preîntâmpinând astfel dezvoltarea epizootiei.

Pentru stingerea epizootiei de febră aftoasă în satele Recea, Drâslăceni, Grozești și la școala de agricultură Cricova, s'au inoculat 657 animale. Totodată s'a făcut și dezinfectarea grajdurilor și s'au luat măsurile prevăzute de legea poliției veterinare pentru oprirea mișcărilor de animale dintr-o comună în altă și închiderea târgurilor de vite până la completa stingere a epizootiei.

De rugetul porcilor în anul trecut au fost infectate 55 curți.

S'au serovaccinat contra acelei maladii 867 porci.

De pestă porcină au fost infectate 15 curți, pentru cari s'au luat măsuri de prevenție, făcându-se o stricță izolare a animalelor bolnave și dezinfectarea cotețelor.

De gurmă au suferit cabalinele în 3 curți, și de scabie 11 curți, unde s'au luat aceleași măsuri de prevenție.

Influența sau febră tifoidă a cabalinelor a infectat 3 curți.

Turbarea	7 curți
Piroplazmoza bovinelor	4 "
Morva	1 "
Bronhopneumonia ver-	
minoasă	1 "
Holera păsărilor	70 "

Toate aceste infecții nu s'au transformat în epizootii, fiindcă s'au luat la timp măsurile covenite pentru preveniune.

Medicii veterinari de circumscripții sunt obligați să facă 10 inspecții pe lună (cel puțin) în satele din circumscripția respectivă, dând îndrumări populației asupra îngrijirii, nutririi, creșterii vitelor

și pentru a lua măsuri în vederea oprirei răspândirii boalelor. Din anexa No. 8 vedem că d. d. medici s'au achitat pe deplin de această datorie, făcând în cursul anului 1930 un număr de 569 inspecții.

Pe lângă cele arătate mai sus serviciul veterinar mai supraveghează și târgurile de vite, carne la abatoare, alimentele și produsele de origine animală, tăbăcăriile pentru verificarea și controlul originii pieilor; veltnele animalele puse la îngrășat și fabricile de mezeleri și cârnați.

Aceste însărcinări au fost exe-

cutate de fiecare medic în raza circumscripției sale în mod satisfăcător. În cursul anului s'au făcut 410 inspecții la târgurile de vite.

Dela 1 Ianuarie 1931 până în prezent s'a ivit câte un singur caz sporadic de turbare, pestă și pneumonie infecțioasă la porci în plasa Hâncești, pe când în restul județului nu s'a ivit nici o epizootie la animalele domestice.

Situația veterinară și activitatea acestui serviciu în cursul anului 1930 este concretizată mai bine în anexele No. No. 12, 13, 14 și 15.

SERVICIUL TEHNIC.

Programul lucrărilor prevăzute în bugetul anului 1930, cari urmau să fie executate în cursul aceluia an, a fost:

1) Construcții și reparații de poduri	Lei	800.000
2) Înființarea și întreținerea plantațiilor	"	20.000
3) Construcții și întreținerea șoselelor	"	8.500.000
4) Echipa de lucrători	"	50.000
5) Reparații de spitale	"	400.000
6) Reparații de școli	"	400.000
7) Construcția locuinței pentru profesori la Școala de agricultură din Cricova	"	400.000
8) Repararea clădirilor la școala de agricultură din Cricova	"	375.000

T o t a l Lei 10.845.000

Din sumele prevăzute în buget, după cum se vede din tabloul anexă Nr. 16, Serviciul a executat pe cale de antrepriză 7 lucrări și una se găsește în curs de executare, în total în valoare, după deviz de 3.947.564 lei și în regie 11 lucrări în valoare totală după deviz de 1.836.200 lei, adică din lucrările prevăzute în buget în sumă de 10.845.000 lei, serviciul a executat lucrări în valoare de 5.783.754.

Cu alte cuvinte programul lucrărilor a fost executat ceva mai mult de jumătate.

Aceasta se datorește mai multor

împrejurări, dar în primul rând faptului, că bugetul județului a fost aprobat numai în luna Mai și Administrația Financiară a început achitarea ordonanțelor de plată cu mari greutatea numai din luna Iunie, iar în al doilea rând încălcării serviciului tehnic cu lucrări urgente, ca reparația localurilor de școli în sumă de 400.000 lei și alte lucrări împrăstiate în tot cuprinsul județului la distanțe mari de circa 80 km. dela centru, fapt care ne-a făcut să întâmpinăm și unele greutatea cu transportul personalului tehnic.

Afară de lucrările prevăzute în

buget, Serviciul Tehnic a mai fost însărcinat cu lucrări speciale ca: devize pentru reparații de școli, devize pentru reparația localurilor fostelor voloste, întocmirea hârtii administrative a județului cu căile de comunicație, lucrări de clasarea drumurilor și toate acestea împreună au contribuit la înmăltuirea cauzelor, pentru cari serviciul n'a putut aduce la îndeplinire întregul program de lucrări pe anul 1930 realizând numai ceva mai mult de jumătate.

Pe anul 1931 pentru lucrările tehnice s'au prevăzut în bugetul județului următoarele sume:

a) Din fondul drumurilor :	
1) Pentru construcții și reparații de poduri și podețe și consolidare de râpi	Lei 1.500.000
2) Pentru construcții de șosele noi	" 8.800.000
b) Din imprumutul de 4.000.000 lei contractat la Casa de Depuneri în anul 1929 pentru construcții de șosele	
	" 3.491.116

c) Din bugetul Administrației Generale a județului :

1) Reparația dispensarilor	Lei	56,000
2) " infirmeriilor	"	100,000
3) " spitalelor	"	300,000
4) " localurilor centrale ale administrației județului	"	75,000
5) " la școala de meserii din Vasieni	"	130,000
6) " la școala de agricultură din Cricova	"	100,000
7) Terminarea construcției clădirii la aceeași școală	"	250,000
8) Repararea clădirilor la punctul agronomic Togatin	"	40,000
Total general		Lei 14,842,116

Pentru ca serviciul să poată executa mai lesne programul lucrărilor, ce i se pun în sarcină, la întocmirea bugetului județului pe exercițiul 1931, s'a desființat postul de inginer, devenit vacant în urma scoaterii la pensie a d-lui E. Lepșchi, dar în schimb s'au prevăzut în buget 3 posturi de conductori tehnici.

În cursul primelor 2 luni din anul acesta personalul serviciului tehnic s'a ocupat cu întocmirea, copierea și aranjarea actelor justificative, a dosarelor și planurilor pe anul trecut și în același timp a executat următoarele lucrări:

- 1) Proiectul canalizării curții Palatului Administrativ al județului.
- 2) Proiectul șoselei (terasamente)

Lăpușna-Cărpineni klm. 9+000 — 15+000.

3) Studiul podețelor pe șoseaua Lăpușna-Cărpineni klm. 4+000 — 9+000.

4) Antiproiectul pentru aprovizionarea de piatră pentru construcția șoselei Lăpușna-Cărpineni klm. 3+000 — 9+000.

5) Antiproiectul pentru continuarea construcției locuinței pentru profesori la școala de agricultură Cricova

6) Antiproiectul pentru reparația spitalului din Hâncești.

7) Antiproiectul pentru reparaerea clădirii, proprietatea județului depe strada Ion Brătianu.

8) Întocmirea inventarului județului.

9) Întocmirea și înaintarea datelor statistice relativ la șoselele, po-

durile și alte lucrări din județ, cerute de Ministerul Lucrărilor Publice și de Corpul III Armată.

SERVICIUL ECONOMIC.

În anul 1930 serviciul economic a avut în sarcina sa, administrarea, supravegherea și conducerea următoarelor instituțiuni cu caracter economic:

1. Ferma școlii de Agricultură din Cricova.
2. Punctul agronomic Petricani.
3. Punctul agronomic Afumați.
4. Prisaca Centrală Hâncești.
5. Bunurile județului.

Ferma școlii de agricultură din Cricova

Ferma școlii de agricultură din Cricova are o suprafață de 400 ha. — După categorii este repartizată astfel:

Terenul:

Recolta:

Imaș	87 ha
Fânaș (păduri)	45 "
Grădina de zarzavat	12 "
Livada	4 "
Pepinieră arboriferă	5 "
Via americană	4 "
Via franceză pe rod	6 "
Via tânără	5,5 "
Arie conac drumuri	11,5 "
Teren arabil în suprafața de 220 ha, care a fost repartizat după culturi astfel:	
Grâu	47 "
Orz	26 "
Ovăș	21 "
Porumb	42 "
Meiu	2 ha
Hrișcă	1 "
Fasole	15 "
Linte	2 "
Năhut	5 "
Cartofi	6 "

Fân de câmp	32.676 kgr.
Livada a fost arendată cu 32.100 lei.	
2.074 deca vin și 358 kgr. struguri.	
80.333 kgr.	
17.805 "	
16.045 "	
Boabe 3.001 kgr.	
Ștuleț 15.091 kgr.	
1.215 kgr.	
1.008 "	
6.196 "	

Cartofi	0,9 "			1.888 "
Sfeclă furajieră	1,2 "		Sfeclă rădăcini	9.920 "
Cânepa	1 "		Cânepa semințe	224 "
			Fasole	304 "

PUNCTUL AGRONOMIC PETRICANI.

Punctul agronomic Petricani are suprafața de 22,5 ha. și se exploatează din anul 1908.

Punctul este condus de un administrator agricol absolvent al școlii de agricultură Cocomeni. Punctul are clădiri suficiente, 2 cai pentru muncă și inventar mort ; un păzitor de noapte și 1 argat.

După categorii și culturi terenul a fost repartizat astfel :

Terenul :		Recolta :	
Vie franceză	3,2 ha	Struguri	96 kgr.
		Vin	24 deca.
Vie americană	2,2 "	Vițe calitatea I-a	74.400 buc.
		" " II-a	11.400 "
Livada tânără	0,5 "	Caise	56 kgr.
		Persici	26 "
Pepinieră cu pomi	0,5 "	Pomi fructiferi :	
		Meri calit. I-a	1.479 buc.
		" " II-a	596 "
		Peri " I-a	785 "
		" " II-a	215 "
Pepinieri cu butași	1,1 "	Butași varietăți de masă :	
		Calitatea I-a	25.125 "
		" " II-a	10.325 "
		Butași varietăți de vin :	
		Calitatea I-a	25.900 "
		" " II-a	9.825 "
Parcela cu salcâni și arc.	2,3 ha		
Sfeclă pentru semințe	0,4 "		192 kgr.
" furajieră	1,4 "	Rădăcini	26.240 "
Cartofi	1 "		2.336 "
Fasole	0,6 "		376 "
Ovăș	2,6 "		1.600 "
Marcotaj	0,2 "	Paie și pleavă	1.600 "
		Spărânger	87 "
Fâneț și imăș	4,5 "	Fân de șes	8.000 "
Conac drumuri	2 "		

În anul 1930 s'a cheltuit cu întreținerea punctului Petricani următoarele sume :

1. Salarul administratorului	Lei	57.709—
2. Plata servitorilor	"	39.600—
3. Reparația clădirilor	"	15.000—
4. Combustibil și iluminat	"	7.018—
5. Reparația trăsuri, podcovitul cailor, reparația mașinelor și procurarea lor	"	4.050—
6. Întreținerea cailor	"	8.762—
7. " viei americane	"	11.930—
8. Livada cu pomi	"	1.070—

9. Plantarea viei cu 7.000 butași și îngrijirea viei	73.966—
10. Întreținerea pepinierii cu pomi.	3.106—
11. Întreținerea pepinierii cu butași	165.048—
12. „ culturilor : ovăs, fasole, cartofi, făneță, sfeclă	21.310—
Total s'a cheltuit.	387.969—

Venituri pe anul 1930 realizate și vărsate la Administrația Financiară până la data de 1 Ianuarie 1931 s'au făcut în suma de lei 60.736.

Produse nerealizate, cari se află la punct sunt în următoarele cantități pe dată de 1 Ianuarie 1931 :

	Cantitatea :	Valoarea în lei :
1. Butași calitatea I de masă.	25.125 × 8 —	201.000
2. „ „ II	10.325 × 4 —	41.300
3. Pomi fruct. meri calit. I	1.479 × 20 —	29.580
4. „ „ „ II	596 × 15 —	8.940
5. Pomi fruct. peri calit. I	785 × 20 —	15.700
6. „ „ „ II	215 × 15 —	3.225
7. Butași calitatea I de vin	25.900 × 6 —	155.400
8. „ „ II	9.825 × 3 —	29.475
9. Ovăs	Kgr. 324 × 2 —	648
10. Porumb în stuleți	3.520 × 2 —	7.040
11. Meiu semințe.	592 × 3 —	1.776
12. Fân	6.176 × 1,5 —	9.264
13. Sfeclă furaj, rădăcini	24.768 × 0,50 —	12.384
14. Paie și pleavă	1.600 × 1 —	1.600
15. Viță americană port altoi	86.800 × 0,50 —	42.900
16. Altoi (viță)	32.600 × 0,30 —	9.700
17. Cartofi.	956 × 3 —	1.968
18. Fasole	98 × 5 —	440
19. Semințe de sfeclă	192 × 30 —	5.760
20. V i n	deca 24 × 80 —	1.920

Total produse în suma de Lei . . . 580.020

PUNCTUL AGRONOMIC AFUMAȚI.

Punctul agronomic Afumați are o suprafață de 33 ha.

După categorii terenul se repartizează astfel :

Terenul :	Recolta :
Grâu de toamnă	
„Banatca” 4,50 ha	8.720 kgr.
Grâu de primăvară	
„Ulca” 2 „	2.400 „
Ovăs 3,50 „	4.416 „
	Paie 15.336 „
	Pleavă 2.600 „
Porumb oranj 4 „	Porumb-stulețe 4.880 „
	Cioceleje 4.880 „
Fasole zaharată 3,50 „	1.075 „
Floarea soarelui 2 „	547 „
Cânepa pentru ulei 1 „	Semințe de cânepă 82 „
Sfeclă furaj „Ekendorf” 1 „	
Semințier de sfeclă 0,50 ha	Semințe 77 Kgr.

Iarbă de Sudan	1,50	Semințe	250
		Fân	1.800
Lucernă franceză	1	Semințe	36
		Fân	1.500
		Fân de șes	5.500
		Vin roz altoit	39 dc.
		Vin alb altoit	169
		Vin roș producători direcți	130 $\frac{1}{2}$

Punctul agronomic Afumați funcționează din anul 1911.

În anul 1930 a fost condus de un administrator agricol, absolvent al școalei de agricultură din Cocorozeni. Punctul dispune de

2 cai și 2 boi pentru muncă. A avut în anul 1930 un vier de rasă „Berk“ pentru stațiunea de montă, o crescătorie de rațe „Peking“ din 13 bucăți și o stațiune de închiriere a mașinilor agricole, compusă din

diferite mașini. A avut 2 servitori: 1 păzitor și 1 argat. Clădiri punctul are suficiente și în bună stare.

S'au cheltuit în anul 1930 cu întreținerea punctului Afumați următoarele sume:

Salarul administratorului	Lei	56,274
„ servitorilor	„	28,800
Întreținerea vitelor	„	30,926
Combustibil și iluminat	„	2,861
Cheltuieli de cancelarie	„	877
Reparația clădirilor	„	5,176
Reparația batozei a mașinilor și uneltelor, precum și procurarea lor	„	10,877
Întreținerea viei	„	6,553
„ livezei	„	1,477
„ culturilor pe suprafața de 24,5 ha.	„	28,843
T o t a l cheltuieli	Lei	190,166

În anul 1930 s'au realizat și vărsat la Administrația financiară următoarele venituri:

Dela închirierea mașinilor	Lei	1,553
„ monta vierului	„	700
„ vânzarea produselor agricole	„	69,813
T o t a l venituri	Lei	72,063

Pe data de 1 Ianuarie 1931, se aflau la punctul următoarele produse nerealizate:

	Canitatea:	Valoarea în lei:
1. Grâu de toamnă	Kgr. 2.641 X 3	7.923,—
2. „ de primăvară	2.400 X 3	7.200,—
3. Orz	4.765 X 2	9.520,—
4. Ovăs	4.986 X 2	9.972,—
5. Porumb în stulețe	15.588 X 2	31.176,—
6. Floarea soarelui	600 X 4	2.400,—
7. Fasole	993 X 5	4.965,—
8. Căneapă semințe	129 X 5	645,—
9. Semințe de sfeclă furaj	90 X 30	2.400,—
10. „ iarbă de sudan	250 X 20	5.000,—
11. „ lucernă	36 X 50	1.800,—
12. Sfeclă (rădăcini)	18.800 X 0,50	6.900,—
13. Uruială	341,2 X 4	1.364,—
14. Fân de lucernă	800 X 1,5	1.200,—
15. Fân de șes	2.920 X 1,5	4.380,—
16. „ de iarbă de sudan	1.800 X 1,5	2.700,—

17. Paie	28.756	X 0,50	14.378,—
18. Pleavă	1.700	X 1	1.700,—
19. Cioleje	3.280	X 0,50	1.640,—
20. Vin roz francez	daca 33,9	X 80	2.712,—
21. „ alb	161	X 80	12.880,—
22. „ produc. direcți	146,65	X 50	7.322,50
23. Butași	bucăți 400	X 5	2.000,—
24. Un porc îngrășat	pușuri 11	X 300	3.300,—
25. 5 rățoi de rasa „Peking”	5	X 100	500,—

Valoarea produselor nerealizate după prețurile actuale este în suma de 145.988,80 lei.

Afară de conducerea lucrărilor la punct, administratorul punctului dela 20 până la 30 Ianuarie 1930 a ținut cursuri teoretice și practice de viticultură în comuna Nemțeni, iar dela 20 Februarie până la 7 Martie în comuna Nisporeni. În prima comună au ascultat cursurile 31 locuitori, iar în a doua 27. Cursurile au fost ținute în colaborare cu Camera Agricolă Lăpușna, care a plătit lectorilor o diurnă zilnică.

Prisaca centrală demonstrativă Hănchești.

Prisaca demonstrativă din Hănchești, condusă de un specialist în apicultură, avea 20 stupi cu albine sistem „Dadan-Blatt”. În toamna anului trecut s'a mai procurat încă 30 roiuri pentru completarea prisăcii până la 50 stupi.

S'a obținut în anul trecut miere aproximativ 434,1 kgr. dela 20 stupi, ceea-ce după prețurile actuale ar reprezenta suma de 16.000 lei și ceară 6,1 kgr.

În curtea prisăcii sunt și pomi fructiferi, cari în anul trecut au suferit de grindină. Din vânzarea fructelor stricate s'a realizat un venit de 1.050 lei.

În timpul iernei apicultorul județului a ținut cursuri de apicultură în următoarele sate: Sărata-Galbenă, Fundu-Galbenă, Buțeni și Coșești. Cursurile au fost ținute în colaborare cu specialiștii Statului și ai Camerei Agricole.

Dela 15-29 Iulie 1930 în localul prisăcii centrale s'au ținut cursuri de apicultură la cari au luat parte 25 locuitori din regiunea

Hănchești. În mod practic s'au predat și lecții de construirea stupilor.

Fiecare cursant a construit câte un stup pe care l-a primit înapoi, ca premiu la terminarea cursurilor. Cursurile au fost organizate în colaborare cu Statul și Camera Agricolă.

În timpul iernei apicultorul a predat apicultura și sericultura, având 2 ore pe săptămână la școala de agricultură din Cricova.

S'a cheltuit cu întreținerea prisăcii în anul 1930 suma de lei 23.000.

Bunurile județului exploatate prin arendare în anul 1930.

1. Punctul agricol Maximovca în suprafața de 18 ha cu clădiri și inventar agricol a fost dat în arendă pe 5 ani 1928-1932 cu suma de 18.900 lei anual. Arenda pe anul 1930 este achitată.

2. Punctul agronomic Budei-Vacuți în suprafața de 58 ha a fost dat în arendă cu suma de 52.200 lei. A rămas de achitat suma de lei 22.080, pentru care arendașul este dat în debit cu No. 29118 din 29 Noembrie 1930.

3. Punctul agricol Budești în suprafața de 12 ha s'a arendat cu suma de 13.200 lei. Au rămas neachitați 802 lei, pentru care arendașii sunt dați în debit cu No. 29122 din 12 Noembrie 1930.

4. Punctul agricol Bubueci în suprafața de 7 $\frac{1}{2}$ ha a fost arendat cu suma de 7.928 lei. Arenda nu este achitată. Contractul este reziliat și arendașul dat în debit cu No. 25388 din 10 Noembrie 1930.

5. Lotul Brătuleni în suprafața de 6 ha s'a arendat cu suma de 3960 lei. Arenda este achitată.

6. Lotul Pârjolteni în suprafața de 2 ha s'a arendat cu suma de 2404 lei. Arenda este achitată.

7. Terenul de pe lângă dispensarul Mereni în suprafața de două ha s'a arendat cu 1.000 lei. Arenda este achitată.

8. Imobilul județului, fostă închisoare preventivă, s'a arendat pentru închisoarea Militară cu suma de 80000 lei, din care 40000 lei s'au întrebuințat la reparația locului, iar 40000 lei s'au achitat.

O parte de mașini agricole s'au dat în chirie pe 3 ani (1930 - 1932).

D-l Ion Mocanu din satul Pitușca un plug „Sak” cu un fier, un plug „Ghen” cu patru fiere, una boronă „Zig-Zag”, un cultivator cu 5 labe, un cultivator boronă, una semănătoare „Canton” cu un rând și una semănătoare cu 6 rânduri, în schimbul unei plăți anuale de 910 lei.

D-lui Azril Moșcovici din Hănchești una semănătoare „Elvorte” cu 11 rânduri, două borone „Zig-Zag”, un trior „Maro” și una rălă cu 9 labe cu o plată anuală de 1.250 lei.

D-lui Nichita Vărlan din satul Fundu-Galbenă una semănătoare „Canton” și una rălă cu 9 labe cu o plată anuală de 100 lei.

D-nei Ecaterina Moraru din satul Balceana una semănătoare cu 11 rânduri „Elvorte”, una semănătoare „Canton”, un trior „Maro” și 2 cultivatoare cu câte 5 labe cu o plată anuală 1350 lei.

SITUAȚIA AGRICOLĂ A JUDEȚULUI.

Suprafața județului Lăpușna este de 454.000 ha.

Acest teren este repartizat astfel:

1) Sub sate, orașe, drumuri, ape, mine, cariere și râpi 113.000 ha.

2) Sub păduri	56.000 "
3) Sub vii	13.700 "
4) Sub livezi	20.800 "
5) Sub iamașuri și fânețe naturale	55.000 "
6) Teren arabil de câmp	196.000 "
7) Terenul arabil este repartizat între proprietate mare, mijlocie și mică. Sub formă de proprietate mică se găsesc 92.1/2 % din suprafața totală, iar proprietatea mare și mijlocie ocupă 7.1/2 %.	
Până la 5 ha. sunt	52.383 proprietari
Dela 5 ha. până la 10 ha	6.803 "
Dela 10 până la 50 ha.	1.442 "
Dela 50 până la 250 ha,	121 "
Peste 250 ha.	32 "
Total	60.781 proprietari

Suprafața semănăturilor făcute în anul 1930 a fost de 136.016 ha din cari 34.857 ha grâu, 13.180 ha secară; 41.273 orz; 11.050 ha ovăș și 64.147 ha porumb. Această suprafață a fost ceva mai mică față de suprafața semănăturilor din anul 1929.

Din alte culturi semănate în anul trecut cum se vede din tabloul anexa No. 17, primul loc îl ocupă dughia (părâng) 3.120 ha, apoi vine floarea soarelui 1.872 ha cartofi 1.703 ha, fasole 1.350 ha, cânepă 1.279 ha; lucerna 260 ha; sâmbălă furagieră 214 ha; inul 195 ha; zarzavaturi 106 ha; mazare 80 ha, rapița 70 ha; pepeni galbeni și verzi 49 ha; și ceapă 42 ha.

Producția rezultată din recolta anului 1930 a fost mai slabă în comparație cu recolta anului 1929 mai ales la cerealele sămănate primăvara, cari au vegetat în condițiuni defavorabile din cauza secetei.

Datele asupra producției mijlocii și producției totale la diferite culturi în anul 1930 se pot vedea tot în tabloul anexa No. 17.

În privința semănăturilor de toamnă în anul 1929 suprafața semănăturilor de grâu a fost mai mare cu 7.598 ha, secara cu 4.252 ha;

și numai orzul ca excepție cu 36 ha, mai puțin. Aceasta se explică prin faptul că prețurile pe cereale au scăzut foarte simțitor și astfel agricultura a devenit nerentabilă pentru agricultorii noștri. Scăderea mare a prețurilor la grâu se datorește marelui procent de secară și corpurii streine ce-l conține grâul nostru țărănesc.

Pentru a îmbunătăți starea în care se află gospodăriile satești. Camera Agricolă a procurat dela ferma statului și dela agriculturii bunici material de însămânțare și anume: grâu de toamnă varietatea „Banat”, pentru a-l răspândi prin județ. În toamna anului 1930 s'au distribuit din aceste semințe contra cost și pe schimb 35.913 kgr. Această măsură urmărește scopul de a înălțura treptat grâul țărănesc și a-l înlocui cu grâu curat de bună calitate, fiind triorat și porzolat.

Afară de aceasta Camera de Agricultură a mai înființat în județul nostru stațiuni de curățirea sămințelor, la cari gospodarii au posibilitatea să vânture și să triore semințe în condițiuni foarte prielnice.

Suprafața viilor productive în județul nostru este de 13.700 ha.

În trecut viile erau o adevărată bogăție pentru podgoriile noastre, dar acum criza generală a atins simțitor și aceasta ramură a gospodăriei. Lipsa de export a vinurilor pe de o parte și scăderea prețurilor la cereale pe de altă parte au făcut să scadă foarte mult și prețurile la vin, astfel ca și viticultura a devenit aproape nerentabilă. A contribuit foarte mult la scăderea prețurilor la vin și desvolțarea prea mare a viilor reproducătoare direcți, cari dau un vin neplăcut și de o calitate foarte proastă. Pentru ridicarea nivelului culturale viilor guvernul a elaborat în anul trecut o lege, după care plantarea hibridilor este cu desăvârșire oprită, ceea ce impune o datorie organelor respective, cari au în sarcină grija îmbunătățirii gospodăriilor satești, să ia măsuri pentru a da posibilitate gospodărilor de la sate să se aprovizioneze pentru plantarea viilor lor cu butași altoiți în condițiuni normale.

Din situația lucrărilor de măsurătoare, calcul și aplicare parcelării comunicată nouă de către Inspectoratul Cadastrului din Chișinău, constatăm că în campania anului 1930 s'au executat în județul nostru următoarele lucrări:

S'a măsurat una moșie în suprafață de	181 ha.
S'a calculat parcelarea la 26 moșii în suprafața de	7.382 "
S'a aplicat parcelarea la 32 moșii în suprafața de	10.091 "
Valoarea lucrărilor executate este de lei	1.027.897

COOPERAȚIA.

După datele Uniunii Cooperative „Basarabia”, pe teritoriul județului nostru funcționează următoarele societăți cooperative:

1) Bănci populare	87
-----------------------------	----

2) Cooperative de consum	26
3) „ agricole	13
4) Obștii de cumpărare	21
5) Diferite societăți cooperative	11
Total	158

Starea acestor unități cooperatiste la 31 Decembrie 1929 după cum se vede din situația cifrică (anexa Nr. 18) era destul de grea.

Datele cifrice pe anul 1930 încă nu sunt centralizate, deoarece acum se fac lucrările de închiderea și concentrarea bilanțelor pe anul expirat.

După numărul unităților cooperatiste și după suma mijloacelor de cari dispun, cele mai numeroase și mai bine dezvoltate sunt societățile cooperative de credit numite bănci populare.

Când producția cerealistă renta, era natural că toată gospodăria rurală să fie îndreptată spre producția cerealelor de export.

Locuitorii dela țară umblau după mari întinderi de pământ, aveau nevoie de vite de muncă, de mașini și unelte agricole.

Pentru cumpărarea sau arendarea pământului și pentru procurarea vitelor de muncă, a mașinilor și uneltelor agricole, locuitorii aveau nevoie de credite și credite etnice.

Fără de această nevoie s'a înmulțit numărul băncilor populare, iar pentru cumpărarea și arendarea pământului, s'au înființat societăți cooperative speciale.

Astăzi conducerea cooperatistă stă în fața unei probleme foarte importante, creiată de criza economică și anume: dacă rentează să mai continuăm cu încurajarea agriculturii în direcția producției cerealelor de export și dacă rentează să se investească capital cooperatist în gospodăria agricolă cerealistă.

Fără de această problemă, uniunea cooperativelor a ajuns la concluzia că în situația de astăzi nu mai rentează să se facă acest lucru, fiind că produsul gospodăriei noastre pulverizate în urma reformei agrare nu poate concura pe piața mondială cu produsele altor țări mai înaintate exportatoare de cereale.

Admițând această stare de lucru, uniunea s'a hotărât se dea o altă dezvoltare cooperăției noastre în

genere și din acest punct de vedere a elaborat un plan detaliat de reconstrucția economică a Basarabiei întregi.

Acest plan s'ar putea rezuma astfel :

a) Se va face o propagandă intensă între săteni pentru micșorarea terenului cultivat cu cereale de export în favoarea cultivei plantelor furagere ;

b) Se va propaga între săteni necesitatea creșterii vitelor și păsărilor, făcând din această ramură cea mai principală parte în gospodăria rurală.

c) Se vor acorda credite numai cu scopul încurajării creșterii vitelor și a păsărilor și nici decum pentru încurajarea gospodăriei cerealiste.

d) Se vor aduna gospodăriile mici pulverizate în gospodării mari colective-cooperatiste.

e) Pentru creșterea mai rațională a vitelor și păsărilor și mai ales pentru vânzarea mai avantajoasă a produselor se va propaga necesitatea înființării unor cooperative pentru valorificarea produselor animale.

Pentru realizarea acestui plan, uniunea are nevoie de sprijinul larg al Camerei Agricole, al Consiliului județean, și al altor instituții economice și administrative.

Este nevoie ca :

a) În mai multe sate din județul nostru să se organizeze cursuri cooperatiste-zootehnice, conferințe populare, cu participarea specialiștilor din partea camerei agricole, precum și din partea județului.

b) Consiliul județean și Camera agricolă să ajute la răspândirea vitelor de rasă de lapte, a porcilor de soi bun, cât și a păsărilor, organizând aprovizionarea sătenilor cu aceste alimente în modul cel mai avantajos, termen de plată lung, sau chiar și în mod gratuit.

Acesta ar fi în rezumat planul de lucrări, pe care cooperația vrea să-l realizeze în cel mai apropiat viitor.

INSTRUCȚIUNEA PUBLICĂ.

Trecând la instrucțiunea publică, în primul rând ținem să arătăm situația celor 2 școli înființate și întreținute de județ.

ȘCOALA DE AGRICULTURĂ DIN CRICOVA.

Școala de agricultură gradul 1 din satul Cricova, înființată în anul 1914 de către fosta Zemstvă a județului Chișinău, se găsește sub conducerea administrației județului Lăpușna, la care au trecut în anul 1926 bunurile fostei Zemstve.

Înființarea acestei școli se datorește voinței proprietarului Ion Ciorescu din comuna Budești, jud. Lăpușna, decedat din viață în anul 1887, exprimată în testamentul răposatului, lăsat în favoarea Zemstvei județului.

Prin acest testament Zemstva județului Chișinău a moștenit dela răposatul Ion Ciorescu o cotă de pământ în suprafața de 400 ha. luându-și obligația înființării unei școli de agricultură pentru fiii de plugari.

Zemstva a exploatat moșia și vestitele cariere de piatră din Cricova prin arendare, formând treptat într'un sir de ani un capital considerabil pentru construcția și înzestrarea viitoarei școli.

După multe discuții îndelungate în adunările generale ale Zemstvei asupra tipului școlii, s'a hotărât înființarea unei școli inferioare de agricultură, similare școalelor de agricultură existente în Basarabia (Grinăuți și Cocorozeni), pendinte de Stat și în anul 1911 sub președinția răposatului M. Glavce, proprietar din Ciopleni Grueșva, jud. Lăpușna, s'a pus piatră fundamentală a școlii.

În același an d-l D. Andreev, nepotul defunctului I. Ciorescu, interesându-se foarte mult de înfăptuirea dispozițiilor testamentare ale unchiului său și văzând lucrările pornite, a lăsat și el un testament, prin care dona moșia sa din „Redi” în suprafața de 410 ha, parte integrală din moșia lăsată

de răposatul Ion Cioreșcu tot școalei și în anul 1915 după moartea d-lui Andreș moșia a și trecut pe seama Zemstvei.

Dar școala nu s'a folosit de această moșie, întrucât până în anul 1918 a fost arendată de răposatul d-l D. Andreș, iar în 1918 a fost expropriată. Primele construcții ale școalei, proiectate de inginerul județului I. Lăveșci și aprobate de Zemstvă, au fost terminate la sfârșitul anului 1913. În perioada 1911—1913 s'au construit următoarele clădiri:

I. Corpul principal cu 2 etaje și subsol și mai multe apartamente pentru clase, cancelarie, sală de ședințe, dormitoare, sufragerie, bucătărie și alte dependențe ale școalei propriu zise.

II. Locuința directorului, compusă din 6 odăi.

III. O clădire cuprinzând 2 locuințe a trei camere pentru profesori.

IV. O clădire pentru baie, spălătorie și bucătărie.

V. O magazie pentru cereale cu șopron pentru unelte agricole.

VI. Un grajd pentru 40 capete de vite cu locuință pentru grajdier.

VII. O clădire pentru apeduct.

VIII. O pivniță pentru depozitarea zarzavaturilor.

Toate aceste clădiri sunt construite din piatră și acoperite cu țiglă.

Cu această investiție și cu un inventar viu și mort foarte redus la 1 Ianuarie 1914 școala a făcut prima înscriere a elevilor în număr de 22.

Războiul mondial, izbucnit în același an, a împiedicat desvoltarea normală a școalei. În localul ei s'a instalat un spital pentru răniți. Din cei 22 elevi în urma numeroaselor mobilizări au fost promovați în clasa a 3-a în anul 1916, numai 7.

Din cauza împrejurărilor de mai sus a doua admitere a avut loc numai în anul 1916, când s'au înscris în clasa I-a 16 tineri.

În anul 1917 s'a desființat spitalul instalat în localul școalei și s'a deschis încă o clasă, școala având astfel 3 clase cu numărul complet de elevi.

Anii 1918—1920 au fost cei mai grei pentru viața școalei.

Evenimentele politice și sociale din această perioadă fac ca școala

să piardă subvenția, atât din partea Zemstvei, pe atunci dezorganizată, cât și cea din partea Ministerului de Agricultură Rus, de care se bucura până în anul 1918.

Tot în anul 1918 școala a rămas numai cu 210 ha; restul de 600 ha. din întreaga proprietate de 810 ha. fiind expropriat de comisia de expropriere și improprietărire.

Școala trece prin zilele negre. Lăsată la voia întâmplării se întreține numai cu mijloacele sale proprii. Noi înscrieri de elevi nu se mai fac. Din fericire școala a rămas neatinsă de valul groaznic al bolșevizmului, deși a stat în calea mișcării armatelor dezorganizate rusești. Nici fărâșmea din satele vecine n'a pricinuit școalei nici o daună.

Starea acesta de agonie a școlii durează până în toamna anului 1920.

Atunci comisia interimară a Zemstvei de sub președinția d-lui T. Neaga începe să se ocupe mai de aproape de soarta școalei din Crivocva.

S'a numit un director în persoana d-lui Cazimir Cozlovski fost director mai mulți ani la școala de agricultură din Grinăuți. S'a completat numărul profesorilor și s'a făcut înscrierea elevilor în clasa I-a a școalei.

Tot în anul 1920 școala trece cu întreținerea la județ, iar veniturile din gospodăria școalei se varsă la Administrația Financiară pe seama județului.

De acum începe o perioadă de viață normală. În fiecare an se face regulat în luna Septembrie înscrierea elevilor în cl. I a pe baza unui examen de admitere în limitele programului analitic al școalelor primare.

În anul 1923 școala a dat prima serie de absolvenți, cari au executat complet și fără întrerupere programul teoretic și practic al celor 4 ani.

Sumele ce le elibera județul în primii ani după 1920, ajungeau numai pentru întreținerea școalei propriu zise. Nu erau bani de unde să se dea și pentru desvoltarea gospodăriei și investițiile necesare. Numai în anul 1925 s'a construit în regie o clădire destinată pentru un atelier mecanic, lemnărie și fierărie.

În anul 1926 școala a mai fost înzestrată cu o clădire primită de la Direcțiunea Silvică și cu o pepiniară în suprafață de 5½ ha.

Cu anul 1928 încep zile mai fericite și școala intră într-o perioadă de desvoltare progresivă în toate direcțiile. În acest an școala a fost înzestrată cu 2 clădiri de mare importanță: una pentru oi și o moară, ambele de piatră și acoperite: prima cu țiglă, iar a doua cu tablă zincată.

În anul 1929 s'a construit un păl pentru 50.000 kgr. porumb în sulețe. În anul 1930 s'a reparat la ferma „Redi” o clădire destinată pentru crămă și s'a început construcția unei clădiri destinate pentru 2 locuințe cu câte 3 camere și bucătărie pentru 2 profesori.

Această clădire așezată în fața parcului școalei între cele două clădiri vechi pentru locuința directorului și a profesorilor, este de mare importanță pentru viața școalei căci se vor evacua apartamentele din corpul principal al școalei, actualmente acupate de profesori și corpul principal al școalei va fi liber să servească numai interesele învățământului.

Alte clădiri pentru diferite ramuri ale gospodăriei și pentru ferma de vite de tot felul, așteaptă rândul lor și credem, că treptat toate se vor face.

Pe lângă serviciile de fond, ce s'au făcut din an în an, școala a sporit treptat și cu inventar viu și mort. Astfel în 1927 școala a procurat un tractor de 10 h. p. marca „Internațional”, care a ușurat foarte mult executarea lucrărilor de câmp și a perfecționat tehnica lor.

Școala a mai fost înzestrată cu o mașină de treier cu o mașină de aburi, care în timp de iarnă servește moara. Mașina de treier servește gospodăria școalei și se dă în exploatare particulară, aducând venituri considerabile școalei.

Treptat s'au cumpărat vaci și tauri de rasa „Simental” și în cursul anului 1930 aproape s'a înțit grajdul de cai, căpătând un aspect potrivit acestei instituții.

Turma de oi caracul a crescut dela 24 capete în 1920, la 82 în 1930, afară de cele vândute anual în număr de 20—30 capete.

Calitățile acestei turme au făcut ca ea să fie recunoscută ca una

din cele mai de seamă nu numai la noi, dar și peste hotarele țării.

Drept dovadă este faptul, că turma școlii a fost în ultimii ani obiectul unor excursii din Franța, Cehoslovacia, Germania și Polonia, și a fost recunoscută ca una din cele mai bune în Europa. Școala stă mai slab cu creșterea porcilor, dar și în această direcție progresează și va ajunge la înălțimea cerințelor timpului de astăzi.

Învățământul școlii se conduce în strictă conformitate cu dispozi-

țiunile legii învățământului agricol din 1929 și regulamentul învățământului agricol din 1930.

Școala are numărul legal de profesori și personal administrativ.

Durata cursului teoretic și practic este de 4 ani. Practica se face în gospodăria școlii. Toți elevii actualmente în număr de 81 sunt bursieri. Zece luni elevii le petrec în localul școlii, ocupați cu studiul teoretic și practic agricol, participând la lucrări în toate ramurile gospodăriei. După 4 ani

de muncă tinerii absolvă școala, având o pregătire destul de bună în ramurile principale ale agriculturii, vite-culturile și creșterii vitelor.

Absolvenții se bucură de termen redus în armată

Dela înființarea școlii până în prezent au absolvit școala 141 tineri. După datele statistice de cari dispunem, acești absolvenți aplică forțele lor în diferite direcții :

In gospodăria lor proprie	32
In serviciul Statului, în cea mai mare parte cu caracter agricol	17
In serviciul R. M. S.	7
„ „ Camerei Agricole	3
„ „ Administrației județului	9
In învățământul primar (suplinitor)	2
In serviciul fiscalului	6
„ „ P. T. T.	1
In organizația cooperatistă	4
In serviciul particular	14
„ „ Tehnic (mecanici, electricieni, etc.)	3
Decedați din viață	4
Nu este cunoscut	8
Continuă studiile	17
din cari 2 au terminat și universitatea.	
In anul 1917 au absolvit școala	6
„ 1919 „ „ „	12
„ 1920 „ „ „	16
„ 1923 „ „ „	6
„ 1924 „ „ „	15
„ 1925 „ „ „	16
„ 1926 „ „ „	12
„ 1927 „ „ „	17
„ 1928 „ „ „	14
„ 1929 „ „ „	12
„ 1930 „ „ „	15
Total	141

Din datele de mai sus vedem, că 20 absolvenți s'au abătut dela specialitatea lor. Aceasta se datorește poate împrejurărilor grele, în cari se găsește astăzi tineretul în lupta lui pentru existență.

Fiecare tânăr, silit de nevoile vieții, întrebuințează forțele sale unde poate. Nu mai puțin credem, că acest rezultat se datorește și faptului, că administrația școlii în primii ani de activitate a admis în școală tineri străini de viața agricolă.

Actualmente 99% din elevi sunt

feciori de plugari și credem, că numărul celor abătuti dela profesiunea lor se va micșora. Conducerea școlii se ocupă stăruitor cu dezvoltarea spiritului profesional agricol la elevi, întrebuințând toate mijloacele pentru a forma o concepție de plugari conștienți de menirea lor.

Absolvenții școlii se prezintă în viața publică ca elemente bine pregătite. Reușesc pretutindeni la examenele de concurs și dovedesc dragostea de muncă și calități mo-

rale, precum și un renume bun școlii în Basarabia și în țară. După cum se vede din cele de mai sus, școala progresează cu pași siguri în toate direcțiile.

Școala pregătește tinerii și în direcția tehnicii agricole.

Școala are posibilitatea să producă semințe din toate culturile, cari trebuie să preocupe gospodăriile țărănești în lupta lor cu criza de astăzi.

Ea contribuie mult la îmbunătățirea rasei de oi și porci în județ.

În anul 1930 școala a avut ur-

mătorul personal didactic și administrativ :

- Un director,
- 3 profesori specialiști,
- 2 profesori de obiecte generale,
- 1 conferențiar de apisericultură,
- 1 șef de cultură,
- 1 contabil secretar,
- 1 intendent,
- 1 subchirurg,

1 maestru de muzică,
1 magazioner,
Un personal inferior de serviciu
în număr de 11 pentru școală și
în număr de 4 pentru ferma școlai.
În anul 1930 numărul elevilor
a fost în toate clasele de 75, iar
pe clase a fost repartizat astfel:
clasa I-a—27; clasa II-a—19;
clasa III-a—14 și clasa IV-a—15.
După localități elevii sunt repar-
tizați: din județul Lăpușna—37,

județ. Orhei—23 jud. Soroca—4 jud.
Cetatea-Albă 3. Restul de 8 din al-
te județe, prin urmare mai mult de
jumătate sunt din alte județe.

Numărul zilelor de curs teoretic
pe clase a fost: în clasa I-a 115,
clasa 2-a 107, clasa 3-a 111, cla-
sa 4-a 109. Numărul orelor pe
clasă și pe toate obiectele: clasa
I-a—448, clasa 2-a—423, clasa 3-a
432, clasa 4-a—430. Au absolvit
cursul 13 elevi. Au intrat 36 elevi.

În anul 1930 s'a cheltuit cu întreținerea școlai 1.743.209 lei.

Salariul personalului didactic și administrativ 1.194.915 „

Total 2.938.124 lei.

Această cheltuială este prea mare pentru județul nostru în situația financiară grea de astăzi. În trecut județul era ajutat de către Ministerul de Agricultură rus și de către Zemstva Gubernială cu sume destul de considerabile, ceace în prezent nu avem, cu toate că am intervenit de mai multe ori către Ministerul de Agricultură.

Școala de meserii din Vasieni.

Școala de meserii din Vasieni a fost înființată în anul 1883, ca atelier de meserii pentru a răspândi între locuitorii județului meseriile: fierăria și rotăria. Aceste două meserii s'au predat în mod practic de către doi maștri.

A contribuit foarte mult la deschiderea acestei școli proprietarul din localitate Iosif Oganovici, care a donat locul pentru școală în suprafața de 4 300 m. p. și a stăruit mult pentru înființarea ei în fața consiliului județean. El a fost și primul curator al acestei școli.

Conducerea școlai a fost încredințată dirigintului școlai primare din localitate. Grija pentru bunul

mers al școlai o avea curatorul numit de către consiliul județean. În anul 1910 s'au înființat două secții: strungăria și lăcătușeria. Până în anul 1912 elevii erau externi, școala neavând clădiri pentru adăpostirea lor. În anul 1912 s'au construit clădirile necesare pentru atelier, internat, bucătăria și locuința directorului. În timpul războiului 1914—1915 în clădirile școlai s'a instalat un spital militar rus. În anul 1923 atelierul de meserii a fost transformat în școala elementară de meserii, care a funcționat până în anul 1931 sub această denumire.

Cu începere din anul 1931 ea se va transforma în școala inferioară de meserii cu programul și cursul școlai similare de Stat.

Personalul didactic și administrativ în anul 1930 a fost compus din:

- 1 director,
- 1 învățător de obiecte generale,
- 4 maștri, după cele 4 secții de meserii: fierar, tâmplar, rotar-lemnar și lăcătuș-strungar,
- 1 secerar contabil,

În anul școlar 1929—1930 școala a avut 48 elevi, repartizați după secții astfel:

Fierăria:

- Clasa IV—5
- Clasa III—3
- Clasa II—4
- Clasa I—5

Lăcătușeria și strungăria:

- Clasa IV—4
- Clasa III—1
- Clasa II—
- Clasa I—

Rotăria:

- Clasa IV—
- Clasa III—1
- Clasa II—5
- Clasa I—7

Tâmplăria:

- Clasa IV—
- Clasa III—5
- Clasa II—6
- Clasa I—2

Au absolvit cursul în anul 1930⁸ lăcătuși—3, și fierari 4.

În anul 1930 cu întreținerea școlai s'a cheltuit 582.512 lei

Salariul personalului didactic și administrativ 448.367 „

Total 1.030.879 lei₁

Venituri din diferite comenzi particulare s'au realizat în anul 1930 în

sumă de 107.416 lei

După examenul de admitere în clasa I-a în anul curent au intrat 15 elevi din 40 candidați.

Învățământul primar.

În județul nostru funcționează în prezent 29 școli primare de băieți,

27 de fete, 215 mixte și 17 grădini de copii, având 568 învățători titulari, 116 suplinitori și 17 conducătoare de grădini de copii.

Pe lângă școli mai funcționează și cursuri complementare, cari desigur au o mare însemnatate, dacă sunt organizate bine și au ate-

liere pentru îndeplinirea practice.

Lucrările practice luseră o desvoltare destul de mare, ceea ce s'a evidențiat mai ales la expoziția de fine de an.

Până la 1 Ianuarie a. c. la aceste școli au funcționat maestri și maestre, cari din motive de economie bugetară au fost puși în disponibilitate pe acea dată.

Toate aceste școli din județ funcționează în 177 localități proprii și 111 închiriate, având în total 392 săli de clasă, adică cu 292 mai puțin decât cere numărul învățătorilor, ceea ce înseamnă, că majoritatea școalelor funcționează în condițiuni anormale.

Din datele recensământului se constată, că în toate satele sunt aproximativ 62.000 copii, obligați a urma cursul primar, dar în anul 1930 au urmat regulat abia 14358 din 32.797 înscrși, iar în anul școlar în curs 13.846 din 33428 înscriși.

Frecvența slabă se datorește mai multor cauze ca: lipsa de îmbrăcăminte și încălziminte la copii, neaplicarea amenzilor prevăzute de legea obligativității, dar cea mai principală este desigur ignoranța populației și neînțelegerea dese dintre autoritățile administrative și școlare ale satelor. În anul școlar în curs s'a mai adăugat și lipsa de combustibil, din care cauză unele școli au fost nevoite să-și suspende cursurile. Lipsurile acestea se datoresc și faptului, că Comitetele școlare fiind desființate, altele în locul lor sunt numai în curs de înființare.

Acțiunea noastră arată, că județul are 15 localități de școli primare proprii, construite de fosta Zemstva a județului în satele: Zberoaia, Pojorani, Vadu-lui-Vodă, Cărpineni, Trușeni, Tipala, Sapte-Sate, Durluși, Zembreni, Cojșna, Hanul-Vechi, Peticieni, Grătești, Sipoteni și Ciuciuleni și 26 localități trecute pe seama județului în anul 1917 dela fosta Administrație a mănăstirilor din străinătate în satele: Buda, Vălcinești—2, Vorniceni, Vânători, Horodiștea—2, Căpriana, Costuleni, Malcoi, Mirești, Nisporeni—2, Nemțeni Obileni, Sadova—2, Scoareni, Ciobanca, Ciorăști, Vărză-

rești—2, Lozova, Strășeni—2, și Pârjolteni.

Toate aceste localități prin dispozițiunile dela centru au fost trecute pe seama Ministerului de Instrucțiune Publică și în sarcina noastră rămâne să cercetăm modul trecerii acestor localități pe seama Ministerului și să căutăm a valorifica dreptul județului asupra lor, lucrul la care am și pornit.

În cursul anului 1930, județul a contribuit la repararea clădirilor de școli cu suma de 362.297 lei și la construcții de localități de școli cu suma de 50.000 lei.

Reparațiunea localităților de școli s'a făcut sub conducerea și supravegherea personalului serviciului tehnic al județului.

În fine putem spune, că grija situației școlilor din județ a fost una din primele preocupări ale noastre. Am căutat ca prin ordine și alte măsuri să impunem organelor administrative sătești să achite la timp sumele prevăzute în bugetele sătești pentru întreținerea școlilor. Am fost nevoiți chiar să aplicăm pedepse disciplinare primarilor și învățătorilor sătești, cari n'au fost la curent cu plata acestor sume.

Cercurile Culturale:

Toți membrii corpului didactic din județ sunt împărțiți în 33 cercuri culturale. Aceste cercuri în ședințe intime și ședințe publice Ședințele publice, fiind organizate special pentru sateni, au o mare însemnatate culturală, căci totdeauna să țină o conferință folositoare populației și o serbare școlară. Aceste ședințe se țin lunar în fiecare cerc, mutându-se din sat în sat.

CULTUL

Populația din județul nostru în masă este de confesiune creștin-ortodoxă și numai un mic număr de locuitori sunt de alte confesiuni.

Satele din județul nostru sunt împărțite după protopopii în 4 cercuri:

1) Cercul I cu reședința protopopului în orașul Chișinău cuprinde 35 parohii din cari 15 în orașul Chișinău.

2) Cercul II cu reședința protopopului în satul Hâncești cuprinde 35 parohii.

3) Cercul III cu reședința protopopului în satul Călărași cuprinde 36 parohii.

4) Cercul IV cu reședința protopopului în satul Nisporeni cuprinde 33 parohii.

Toate parohiile sunt înzestrate cu pământ bisericesc.

Vorbind despre cult, nu putem trece cu vederea o constatare cam tristă.

După cum cunoașteți și D-vs., în unele sate din județul nostru avem sectanți baptiști. Comunitățile baptiste, cari deocamdată sunt încă în număr mic, sunt formate din oameni străini: coloniști și foști orașeni, cari au adoptat dogmele baptizmului dela orașe și numai un mic număr de locuitori localnici au îmbrățișat baptizmul părăsind credința strămoșească.

În timpul de urmă, am fost informați că în unele sate mai seamă în raza plășii Hâncești, locuitorii ortodocși tind spre baptizmul. Am căutat să cercetăm cauzele acestui curent neplăcut și dăunător credinței noastre strămoșești și din cercetările făcute în mod absolut discret de organele administrative, am constatat că acest curent nu se datorește convingerilor de ordin religios, ci mai mult nemulțumirilor, pe care preoții le creiază cu taxele mari ce le pretind pentru oficierea diferitelor slujbe religioase ca: botezuri, cununii și înmormântări. Locuitorii susțin cu deplin drept că dacă preoții sunt salariați de Stat, au locuințe și pământ, ei nu trebuie să pretindă taxe mari pentru săvârșirea datinelor creștinești.

Locuitorii nemulțumiți au fost povățuiți să adreseze plângerile lor în aceasta chestiune I. P. S. Mitropolit al Basarabiei și protopopilor respectivi, iar nu organelor administrative.

Am ținut să vă aduc la cunoștință această neplăcută constatare, pentru că aceste fapte crează nu numai o consecință față de cult, ci și o stare de nemulțumire sufletească a maselor, care poate fi speculată ușor în altfel.

de propagandă, decât aceia pri-vitoare la cult.

Rămâne să sperăm, că forurile duhovnicești respective vor lua măsuri în consecință pentru ca nemulțumirea sufletească a po-porărilor ortodocși să fie alinată și spiritele liniștite.

Cu aceasta încheind raportul nostru asupra județului, avem o-noare a vă ruga, să binevoiți a lua act de cele arătate și even-tual a decide asupra măsurilor ce le-ați crede necesare. Din par-tea noastră, vom continua a fine cont de datoria ce ne este pusă

în sarcină și a face totul pentru îndreptarea nevoilor observate.

Președintele Delegației Consiliului județean Lăpușna,

T. Suruceanu.

Județul Lăpușna

SITUAȚIA

Anexa No. 1

asupra rezultatului recensământului general al populației din 1930. (După
agenziile controlorilor de circumscripții).

No. circ.	DENUMIREA CIRCUMSCR.	Numărul locuitorilor	Numărul clădirilor	Numărul întreprinde- rilor	Numărul gospodă- rilor
I	Budești	14288	3306	50	2932
II	Ialoveni	21341	4565	48	4514
III	Mereni	14786	3091	37	3144
IV	Sireți	23310	4893	84	4955
V	Cărpineni	17252	3744	105	3876
VI	Costești	20044	4280	67	4403
VII	Hâncești	22790	4786	268	5228
VIII	Văsieni	14357	3312	60	3346
IX	Boldurești	20325	4874	115	4837
X	Ciuciuleni	17769	3901	115	4118
XI	Nemțeni	17018	3836	150	3993
XII	Nisporeni	19289	4613	174	4775
XIII	Călărași oraș com.	4705 18761	891 4373	397 91	1160 4554
XIV	Gălești	15659	3554	51	3556
XV	Sipoteni	14684	3368	75	3394
XVI	Vorniceni	28000	6362	185	6378
Total		304378	67749	2072	69163

Județul Lăpușna

SITUAȚIA

A nexa No. 2

Privitoare la mișcarea populației în cursul anului 1930.

Lunele	Nașteri		Total	Căsătorii	Totalul morților	Morți după sex și vârstă							
	Băieți	Fete				Sex bărbătesc				Sex femeesc.			
						1-5	6-18	19 în sus	Total	1-5	6-14	15 în sus	Total
Ianuarie	315	276	591	73	542	146	12	114	272	149	11	110	270
Februarie	524	535	1059	680	447	140	16	74	230	105	11	101	217
Martie	638	606	1244	20	535	150	14	116	280	122	15	118	255
Aprilie	708	632	1340	8	554	138	25	93	256	149	13	136	298
Maiu	744	681	1425	51	495	144	30	76	250	116	20	109	245
Iunie	645	607	1252	59	444	139	10	65	214	124	21	85	230
Iulie	708	682	1390	29	523	172	12	84	268	177	10	68	255
August	768	723	1491	19	546	189	12	82	283	187	9	67	263
Septembrie	662	682	1344	77	474	175	9	53	237	154	6	77	237
Octombrie	763	718	1481	626	517	185	10	86	281	157	6	73	236
Noembrie	467	512	979	1034	581	199	14	98	311	170	12	88	270
Decembrie	337	368	705	23	537	165	13	95	273	157	7	100	264
	7279	7022	14301	2699	6195	1942	177	1036	3155	1767	141	1132	3040

SITUAȚIA

Acțiunilor serviciului Contencios al jud. Lăpușna pe anul 1930—10 Martie 1931.

No. crt.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
1	1	V. Genunchi	30 000	Admisă acțiunea, pârătul a făcut apel. Citația nu s'a primit.
2	2	A. Țaruș (reclamant)	—	Pretinde diferența de lei 558,60 la renta ce o primește dela Ad-ția jud. scos de pe rol.
3	3	Direc. C. F. R. (recl.)	292,05	Perimat.
4	4	A. Filipov (recl.)	25.000	Scos de pe rol recl. nu stăruie în proc.
5	5	V. Madan (recl.)	—	Scos de pe rol recl. nu stăruie în proc.
6	6	I. Barcaru	—	Conform răspunsului primit de la judec. Hâncești No. 6357/931 judecata este suspendată până la pronunțarea înalt. Curții de Conturi.
7	7	V. Grajdeanu	—	Pârătul este condamnat să plătească suma de lei 100 (amendă).
8	8	P. Gândarencu	—	Contravenientul legii drumurilor, declinat competența la ocol. 4 Chiș'nău.
9	9	Bostanica și alții	30,000	Acțiunea de revendicare contra locuitorilor cari au ocupat în mod samovolnic terenul destinat pent. dispensarul Strășeni în suprafața de 1 ha. Termen de judecată 26/II-931.
10	10	P. Grincov	6.750	Datoria pentru pomi fructiferi ridicați dela punctul Petricani, termen de judecată 26/III-931.
11	11	A. Gavrilan	20.150	I d e m.
12	12	Maior Voia	34.840	Datoria pentru produsele agricole, ridicate dela punctul Afumați, prin cartea de judecată No. 248/930 este obligat să plătească 400 lei cheltueli + fond.
13	13	M. Chintescu	17.637	Arenda neachitată p. moșia Budei-Vaculiță pe anii 1928—1929.
14	14	I. Ponomarev	2.000	Contravenientul legii drumurilor, pârătul a făcut apel.
15	15	N. Budeanu	15.409	Prin cartea de judecată este obligat a plăti județului 14.558 lei și 500 cheltueli p. tractorul stricat la șc. Cricova Recl. a făcut apel.

No. ct.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
16	16	T. Leu	5.000	Contr. leg. drum. Condamnat la amenda 5.000 lei, a făcut apel.
17	17	E. Jeverdan	1.700	Spargerea geamului de la gheleograful din curtea Administrației, termen de jud. 27 Martie 1931.
18	18	I. Nicolaide	1.256	Datoria p. lemnele luate în iarnă anilor 1926—1927, term. de jud. 27/III-1931.
19	19	M. Chintescu	8.351	I d e m.
20	20	S. Niță	3.506,90	I d e m.
21	21	D. Ciugureanu	2.704,80	I d e m acțiunea admisă.
22	22	T. Turiev	1.373,40	I d e m I d e m.
23	23	E. Cornea	850	I d e m.
24	24	V. Trofimov	1.310	I d e m.
25	25	M. Popa	368	I d e m, citația nu s'a primit.
26	26	A. Moldovanu	184	I d e m.
27	27	A. Goldenberg	9.321 500 spese	Cu adresa No. 4103/930 jud. Orhei ne face cunoscut, că averea sechestrată aparține fiului pârâtului. Se va pune un nou sechestrul pe averea A. Goldenberg p. suma datorată.
28	28	N. Șor	2.600	Stricăciunile produse șoselei Chișinău-Hâncești-Prut cu transportul cazanului de aburi. Termen de jud. 12 Martie 1931.
29	29	M. Abelic	2.684,08	Cu adr. No. 2076/931 s'a cerut term. de jud. datorii Casei de Credit Mărunt.

LA TRIBUNAL.

30	1	B. Sterchin (recl.)	6.000	Pretinde dobânda p. întârzierea plății de 100.000 lei dela județ. S'a făcut apel.
31	2	A. Rozenstein (recl.)	130.000	Acțiunea suspendată pe data de 30/X-930. Reclamantul nu stăruie în proces.
32	3	C. Stefan (contencios)	—	Reclamantul are sent. definitivă p. reintegrarea în serviciu, însă nefăcând formele cerute, hotărârea nu poate fi obligatorie pentru județ.
33	4	I. Măciucă	—	Pierdere de acte. Județul nu este constituit partea civilă, nesuferind prejudicii.

No. crt.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
34	5	I. Castraveți	10.000	Contraven. Legii drumurilor. Termen de judecată 13 Maiu 1931.
35	6	Comit. șc. Hănțești cu Condrea	40.000	Proc. în care se apără interesele șc. Hănțești, recl. nu stăruie în proces.
36	7	Soc. „Economic” rec.	117.915	Pretinde achit. unei comenzi de tablouri făcute p. școlile din jud. Ter. de jud. 3/IV-931.
37	8	M. Beraru	70.000	Chiria p. loc. ocupată în imobilul jud. Termen de judecată 22/IV-931.
38	9	Sechestru la venitul județului	431.877	Concilierea admisă la Com. Centr. Rev. acțiunea înaintată Trib. pe data de 13/I, citația nu s'a primit.

LA CURTEA DE APEL

39		A. Crijevschi	Contencios	Reintegrare în serviciu. Comisiunea de disciplină l'a destituit. Suspendat.
40		P. Leonard (apelant)	40.648	Datoria p. marfa ridicată dela depozitele Zemstvei. Term. de jud. 20/IV-931.
41		N. Amilcar (recl.)	100.000	Pretinde despăgubiri p. timpul dela punerea în disponibil. până la ocuparea serviciului. Termen de jud. 23/III-931.
42		S. Gavrilița (recl.)	7.462	Pretinde diferență de salariu, s'a făcut recurs.
43		D. Frațman	Contencios	Admisă acț. nu s'a primit comunicarea.
44		Dir. G-lă P. T. T.	1.475.092	Restituirea inventar. telef. rechiziționat la jud. Termen de jud. 4/V-931.

LA CURTEA DE CASAȚIE

45	1	M. Golubovici	Contencios	Reintegrare în serv. Term. de jud. 15/V-931.
46	2	Centrala Cooper. de producție și consum (recl.)	9.752	Pretinde restituirea sumei arătate p. marfa luată dela depozitul acestei cooperative. Înaintat recurs. Citația nu s'a primit.
47	3	Gh. Alexandrescu	—	Județul este scos din cauză. Ministerul de Război rămâne să-și valorifice pretențiunile. Recurentul nu stăruie în proces.
48	4	Minister. de Finanțe	2.015.468,02	Termen de jud. 15/V-931.

No. crt.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
PROCESELE PENALE				
49	1	E. Castano	1.000.000	Distrugerea de acte și dosare aparținute jud. Lăpușna. Termen de jud. 22/V-931.
50	2	P. Zaverșeniuc	6.263	Insușirea salariului d-lui Remenco, demisionat. Partea civ. a județului.
51	3	P. Draguțan	1.000	Acțiunea înaintată Parchetului. Partea civilă se constituie județul.
52	4	S. Zapolschi	420.000	Condamnat la 5 ani închisoare, pentru delapidarea de bani ai fostei Zemstvei, dispărut.
53	5	I. Pleșca	Abuzuri	Partea civ. constit. sat. Strășeni.
54	6	N. Țugulea	"	" " " " Măcărești.
55	7	V. Crețu	"	" " " " Miclășeni.
56	8	Gh. Socol	Fals	" " " " Vălcinești.
57	9	M. Razmerița	Abuzuri	" " " " Căprioara.
58	10	T. Enache	"	" " " " Tălăești-Noi.
59	11	E. Patrașcu	Ucidere	Partea civ. constit. Particular.
60	12	I. Barcaru	27.555	Contravenientul legii contabilității publice, suspendat.
61	13	I. Platon	Delapidare	Part. civ. const. sat. Rezeni.
62	14	P. Patrașcu	14.917	Termen de judecată 15/V-931.
LA COMITETUL LOCAL DE REVIZUIRE.				
63	1	Incasarea taxelor pentru consultații		Reclamațiunea serviciului sanitar s'a făcut apel la Comitetul Central de Revizuire.
64	2	A. Untilov (recl.)	Contenc.	În ziua pe 10 Februarie respinsă contestația.
65	3	I. Părvu (recl.)	"	I s'au admis în parte pretențiunile. Hotărârea nu este comunicată.
LA COMITETUL CENTRAL DE REVIZUIRE.				
66	1	Casa Autonomă a drumurilor de Stat.		Cerem restituirea inventarului județului. Acțiunea admisă. Se va face acțiune către inst. ordinare, după primirea hotărârei. Com. Cent. rev.

No. cr.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
67	2	Atrib. Deleg. Cons. jud. în interval de sesiuni.		S'a judecat pe data de 20/XI-930. Admisă concilierea. Hotărârea nu s'a primit.
68	3	Lotul Vorniceni și Afumați		Admisă concilierea, făcându-se acțiune de revendicare la instanțele ordinare.
69	4	Atrib. func. Prefecturi și Delegației județene.		Acțiunea admisă pe data de 4/XII/930. S'a cerut rezult. procesului cu No. 33125.
70	5	A. Troșin	Contenc.	Acțiunea pentru restabilirea în funcțiune. Respins.
71	6	Jetoane de prezență pe 1930.	16.000	Admisă concilierea.
72	7	Sechestrul aplic. de Ad-ția Finan.	1.256.877	S'a făcut apel la Trib. în contra deciziei Ad-ției Finan. No. 23 din 28/II 931.
73	8	Anularea ordonanței de plată.	22.000	Concilierea admisă.
74	9	Jetoane de prezență pe 1931.	—	S'a înaintat acțiunea prin care am cerut revederea hotărârii No. 321/930 a Com. L. R.
75	10	Casa Generală de Pesuni.	2.180.533	Oprirea sumei contrar dispoziț. legii pent. org. Ad-ției locale. Termen de jud. 27/III-931.

LA CORPUL DE PORTAREL.

76	11	M. Sicorschi	4.800 200 spese	A plătit 1.000 lei p. restul datoriei se va aplica sechestr. pe avere, fiind, ca inculpatul cu toate că a promis achitarea datoriei lunar, nu s'a ținut de promisiune, azi ne mai fiind funcționar.
77	12	I. Panuș	510 24 18.300 86 4.600 Total... 23.213 — 14.211 9.021	S'a aplicat sechestrul pe salariu din care s'a reținut până în prezent suma de lei 14.211. S'a făcut o nouă adr. Inspect. școl. cerându-se reținerea de lei 9.021, restul datoriei.
78	13	Ovșii Vax.	60.000 300 chelt.	S'a aplicat sechestrul pe averea pârâtului, au fost 2 licitații, la cari din lipsa de concurenți nu s'a vândut nimic. Inculpatul este insolubil și este dator și altor persoane ca: Banca orașului. S. Tîgler, cari n'au încasat de la el nimic, cu toate că au titluri executorii pentru sumele datorate.
79	14	V. Strigo	7.000	Pârâtul a dispărut.

No. crt.		Numele și prenumele persoanelor în cauză	Valoarea acțiunii în Lei	Conținutul dosarului pe scurt (Situția procesului)
80	15	A. Cocerva	2.650	I d e m
81	16	S. Sârbu	1.312	I d e m
82	17	Puharov-Cerevatov	19.124 3.080 15.044	S'a pus sechestru pe salariul inculpatului la Banca orașului. S'a restituit suma de 3080 lei, actualmente inculpatul a rămas fără serviciu.
83	18	Filip Alexandru	20.000 2000 chelt.	S'a pus sechestru pe averea pârâtului. S'a încasat 500 lei. S'a făcut intervenție la Corpul Portăreilor.
84	19	C. Merzianov	12.542	Pârâtul a dispărut.
85	20	I. Nacu	134.000	S'a admis de curtea de Apel suma de lei 84.000. Se va face sechestrarea pe averea pârâtului în județul Soroca.
86	21	P. Vornicov și alții.	750	Fiind suma mică s'a dispus să se încaseze în mod ad-tiv. S'a făcut adresa respectivă la Trib. ca să ni-se elibereze titlu executiv.
87	22	D. Grosu	6.495	S'a sechestrat pentru suma de lei 1200 niște obiecte din casă, cari trebuie să fie vândute prin licitație (raport. Preturei Călărași No. 1739/930).

PROCESE TERMINATE.

- 1 O. Rotaru
- 2 Soc. Auto-Transport
- 3 A. Talmațchi
- 4 A. Sișinscaia
- 5 M. Beraru
- 6 Interesele șc. Cricova
- 7 Cooperativa „Folosul nostru“.
- 8 A. Enescu
- 9 M. Vandelmair
- 10 N. Poltavțev
- 11 St. Voicu
- 12 A. Sișinschi
- 13 N. Nani
- 14 V. Madan
- 15 M. Glavcea
- 16 Amendările funcționarilor sătești

Termine în anul 1930.

Termine în anul 1931.

DIVERSE.

1. — Avize la ordonanțele comunelor Boldurești și Budești, cerute de Serviciul Tehnic.
2. — Ajutorul juridic, dat primăriei Budești în chestiunea cu banca populară „Oltenia“.
3. — Formele legale în chestiunea liniei ferate Chișinău—Sahaidac.
4. — Conceptarea adreselor în chestiunea diurnilor și jetoanelor de prezență a consilierilor județeni.
5. — Verificarea și încheierea contractelor.
6. — Avizurile date pentru des-

lușirea cazurilor cu alegerea din Seliștea-Vechi și Călărași-Târg, ce s'au efectuat în conformitate cu legea organică a ritului ovrlesc.

7. — Avizurile date în chestiunile de contestații la alegerile sătești comunale și județene pentru delegația județului cu susținerea intereselor județului în aceeași privință la Com. L. Rev. în cazurile de apel.

8. — Traducerile din rusește a unor articole ce atingeau onoarea legiuitorului în chestia de alegere.

9. — Formele de procedură la evacuarea și primirea mobilie-

rului, rămas dela D-l M. Beraru

10. — Ridicare recepțierilor drept plată pentru încheisoarea Militară.

11. — Deslușiri și explicațiuni date diferitelor birouri la aplicarea noii legi administrative.

12. — Somațiile trimise mai multor persoane în diferite chestiuni.

13. — Citirea Monitorului Oficial până la luna Noembrie 1930.

14. — Prezentarea de 178 ori la diferite instanțe judecătorești pentru susținerea intereselor județului în anul 1930 și 49 ori în anul 1931.

SITUAȚIA

Anexa No. 4

Veniturilor și Cheltuielilor din bugetul județului pe exercițiul 1930 cu arătarea încasărilor și plăților efectuate
dela 1 Ianuarie 1930 până la 1 Martie 1931.

30

Buletinul Oficial al Județului Lăpuș

No. capi- tolar	VENITURI	Evaluări bugetare	Incassări efectuate	No. capi- tolar	CHELTUELI	Credite acordate	Sume ordonan- țate	Plăți efectuate
	PARTEA I. Venituri normale și periodice.				PARTEA I. Cheltuieli normale și perio- dice.			
I	Veniturile din impozite directe . . .	20250000	15729841	I	Datoriile județului . . .	782959	462241	462241
II	Veniturile averilor mobile și imobile . .	184490	110665	II	Administrația și Contabilitatea . .	6613303	5893645	5865450
III	Din contribuția Statului . . .	2776128	2776128	III	Serviciul Sanitar . . .	7305367	6195516	6168902
IV	Veniturile drumurilor . . .	11425376	9362745	IV	Serviciul Veterinar . . .	664000	655914	655914
V	Veniturile serviciului sanitar . . .	1000000	112052	V	Serviciul Technic . . .	10256194	4041083	4041083
VI	Veniturile din exploatarea diferitelor intre- prinderi economice . . .	2110000	1349504	VI	Serviciul luvăământului . . .	1932500	1739172	1739172
VII	Venituri diverse . . .	50000	764082	VII	Asistența publică . . .	113000	93950	93950
		36895994	30205017	VIII	Serviciul Economic . . .	6169826	5684007	5665097
				IX	Cheltuieli p. autoritățile Statului . .	337735	296651	296651
				X	Cheltuieli diverse . . .	1436300	724916	724916
				XI	Fond p. deschidere de credite . .	1756566	—	—
					Credite extraordinare . . .	3828254	1126712	1111376
	PARTEA II. Venituri extraordinare și accident.					41195994	26913807	26834752
I	Capitaluri și excedente . . .	216332	216332		PARTEA II. Cheltuieli extraordinare.			
				XII	Cheltuieli de înzestrare și edilit. . .	216332	156168	147268
	PARTEA III. Venituri cu destinație specială.				PARTEA III. Cheltuieli de destinație spec.			
I	Venituri din împrumuturi . . .	3885791	394631	XIII	Construcții de șosele noi . . .	3885791	493465	493465
	Total . . .	40998117	30815980		Total . . .	45298117	27563440	27475485
	Venituri din contribuțiile Statului: Ajutor pentru împlinirea lipșurilor buget. .	2000000	3000000		Sume sechestrate și vărsate la Stat de către Ad-ția Finan- ciară fără credit bugetar și fără ordonanțe de plată . .	—	—	2612410
	Ajutor pentru întreținerea de spitale . .	1700000	1416660					
	Pentru acoperirea cheltuielilor de alegeri comunale și sătești . . .	600000	600000					
	Total General . . .	45298117	34832640		Total General . . .	45298117	27563440	30066262

T A B L O U

Anexa No. 5

de situația financiară a satelor din județul Lăpușna pe anul 1930.

No. curent	DENUMIREA SATELOR	Prevederi bugetare		TOTAL	Incasări efectuate în cursul anului	Observațiuni
		Din cotele adiționale și alte venituri obișnuite	Din taxa domiciliară și cotizația pentru strajă			
1	Cricova	11700	71400	83100	66847	
2	Balabanești	13050	55200	68250	41925	
3	Sahaidac	9850	47200	57050	52944	
4	Budești	36700	148000	184700	150248	
5	Cruzești	7600	64500	72100	46610	
6	Togatin	5600	46700	52300	37970	
7	Ciopleni	44700	114500	159200	152058	
8	Colonița	15900	73800	89700	64043	
9	Corjeva	50300	140000	190300	129223	
10	Fundu-Togatin	4900	41200	46100	18251	
11	Malaești	16400	59925	76325	67491	
12	Vadu-lui-Vodă	44100	98500	142600	122556	
13	Buga	17700	88300	106000	104022	
14	Ciocăna-Nouă	7500	41800	49300	25935	
15	Goiăna-Veche	8200	37000	45200	35239	
16	Baciori	116900	187970	304870	275775	
17	Danceneni	33200	88600	121800	86584	
18	Ialoveni	55850	281280	337130	275516	
19	Malcoci	23800	88315	112115	69649	
20	Milești-Mici	53900	152750	206650	185203	
21	Nimoreni	76400	118000	194400	138808	
22	Suruceni	50550	146700	197250	185037	
23	Sociteni	10800	36950	47750	27771	
24	Bubueci	30300	147000	177300	110831	
25	Durlești	84155	244100	328255	285047	
26	Chetros-Neamț	13000	60900	73900	48893	
27	Chirca	17700	69300	87000	49363	
28	Cimișeni	38900	117750	156650	104109	
29	Puhoi	68000	223200	291200	182745	
30	Sângera	20750	106050	126800	113698	
31	Beliști	14150	64520	78670	45152	
32	Cojușna	590649	164262	754911	216381	
33	Drasliceni	33675	156800	197675	118565	
34	Ghidighici	35100	108400	143500	107626	
35	Micauți	20650	95000	115650	56334	
36	Negrești	15200	80950	96150	50020	
37	Rădeni	29205	50920	80125	63639	
38	Roșcani	12450	58500	70950	44100	
39	Sireți	42800	215500	258300	183534	
40	Trușeni	69600	324632	394232	284787	
41	Zamoși	11500	59455	70955	51614	
42	Magdacești	7300	41400	48700	20414	

No. curent	DENUMIREA SATELOR	Prevederi bugetare		TOTAL	Incasări efectuate în cursul anului	Observațiuni
		Din cotele adiționale și alte venituri obținute	Din taxa domiciliară și cotizația pentru strajă			
43	Cighirleni . . .	24000	110000	134000	79552	
44	Costești . . .	303246	443700	746946	607940	
45	Gaureni . . .	6200	28500	34700	26150	
46	Hanul-Vechi . . .	8400	45000	53400	35362	
47	Horăști . . .	56800	165480	222280	165394	
48	Molești . . .	40200	162000	202200	135383	
49	Pojoreni . . .	15200	50400	65600	47868	
50	Rezeni . . .	74000	282000	356000	284077	
51	Zămbreni . . .	24700	80400	105100	80680	
52	Țipala . . .	31400	134500	165900	123528	
53	Balceana . . .	25400	103800	129200	76624	
54	Carpineni . . .	539159	246000	785159	512063	
55	Lăpușna . . .	77800	241400	319200	195970	
56	Negrea . . .	18800	57800	76600	49211	
57	Principele Carol . . .	34250	101700	135950	82295	
58	Leușeni . . .	32000	144600	176600	96163	
59	Tălăești-Noi . . .	28475	104900	133375	98399	
60	Bozieni . . .	17000	69500	86500	41985	
61	Buțeni . . .	56500	219960	276460	197096	
62	Caracui . . .	57550	197600	255150	183976	
63	Farladani . . .	15600	64300	79900	68757	
64	Fundu Galbina . . .	16800	140300	157100	91667	
66	Hancești . . .	553890	174800	728690	531062	
66	Logonești . . .	36100	153300	189400	76845	
67	Mereșeni . . .	32700	76900	109600	47981	
68	Sarata-Galbena . . .	128150	224775	352925	214710	
69	Bardar . . .	46500	210800	257300	245246	
79	Horodca . . .	7400	71200	78600	28513	
71	Manoilești . . .	27800	162682	190482	154916	
72	Ruseștii Noi . . .	53500	178800	232300	194153	
73	Ulmu . . .	58287	250000	308287	226297	
74	Vasieni . . .	20600	148190	168790	153184	
75	Ruseștii Vechi . . .	3700	23600	27300	20529	

T A B L O U

de personalul sanitar, care a făcut serviciul la dispensarele din județ în anul 1930.

No. crt.	Denumirea dispensarului	Ce personal are	Numărul consul- tațiilor	Observațiuni
1	Mereni	1 Medic 3 agenți sanitari 2 moașe	5683	Plătit de stat. Localul închiriat cu 10.000 lei anual.
2	Sireți	1 Medic 4 agenți sanitari 3 moașe	4924	Plătit de stat Localul proprietatea județului (voloste).
3	Strășeni	1 Medic 3 agenți sanitari 1 moașă	3809	Plătit de stat Localul închiriat cu 20.000 lei anul.
4	Vorniceni	1 Medic 2 agenți sanitari 2 moașe	2162	Plătit de stat Localul proprietatea județului.
5	Boldurești	1 Medic 4 agenți sanitari 3 moașe	2259	Plătit de stat Localul propr. județului.
6	Ciuciuleni	1 Medic 3 agenți sanitari 2 moașe	3576	Plătit de stat Localul închiriat cu 8000 lei anul.
7	Lăpușna	1 Medic 3 agenți sanitari 2 moașe	2887	Plătit de stat Localul propr. județului.
8	Hănțești	1 Medic 3 agenți sanitari 2 moașe	3617	Plătit de stat Localul închiriat cu 8000 lei anual.
9	Costești	1 Medic 3 agenți sanitari 2 moașe	3586	Plătit de stat Localul închiriat cu 22000 lei anual.

No. crt.	Denumirea dispensarului	Ce personal are	Numărul consultațiilor	Observațiuni
10	Ialoveni	1 Medic 3 agenți sanitari 3 moașe	3684	Plătit de stat Localul propr. județului.
11	Sipoteni	1 Medic 3 agenți sanitari 1 moașă	2499	Plătit de stat Localul închiriat cu 10000 lei anual.

Anexa No. 7.

SITUAȚIA

Instituțiilor sanitare din județ, prevăzute în bugetul anul 1931. Privitor la numărul dispensarilor, ele au rămas aceleași ca în anul 1930.

În județ funcționează 5 spitale, cu același personal, ca și în anul 1930, și anume, Hăncești cu 45 paturi, Vășieni cu 35 paturi, Șapte Sate cu 40 paturi și Vorniceni cu 40 paturi.

Spitalul Vadu-lui-Vodă, s'a desființat și a rămas numai dispensar.

Spitalele Nisporeni și Pârjolteni, s'au transformat în infirmerii.

S'a creiat 2 infirmerii noi Boldurești și Cărpineni.

Dintre infirmerii: funcționează numai Pârjolteni, care în cursul lunii Ianuarie a avut 10 bolnavi contagioși.

Infirmeriile au fost prevăzute cu următorul personal.

No. crt.	Denumirea infirmeriei	Ce personal are	Observațiuni
1	Boldurești	1 Medic 1 ofic. sanitar 1 infirmier 1 servitor	Plătit de stat Localul propr. județului
2	Pârjolteni	1 Medic 1 ofic. sanitar 1 infirmier 1 servitor	Plătit de stat Localul propr. județului
3	Nisporeni	1 Medic 1 ofic. sanitar 1 infirmier 1 servitor	Plătit de stat Local închiriat
4	Cărpineni	1 Medic 1 ofic. sanitar 1 infirmier 1 servitor	Plătit de stat Local închiriat

T A B L O U

de spitalele și personalul medical superior și inferior, precum și de personalul de serviciu existent în anul 1930.

No. curent	Denumirea spitalului	Numărul paturilor	Personalul spitalului	Numărul con- sultațiilor	Numărul bolnavilor tratați în spital		Suma încasată de la bolnavi	Observațiuni
					cu plată	fără plată		
1	Vadu-lui Vodă	15	1 Medic 1 of. sanit. 6 servitori	4456	27	306	2920	Local, închiriat cu 56.000 lei anual.
2	Vășieni	25	1 Medic 2 of. sanitari Pers. de serv. 8 servitori	4585	258	567	23280	Loc. propr. jude- țului.
3	Șapte-Sate	25	1 Medic 2 of. sanitari 1 pers. de serv. 7 servitori	4610	77	356	12210	Loc. propr. jude- țului.
4	Călărași	20	1 Medic 2 of. sanitari 6 servitori	9514	—	—	45630	Total bolnav. internați 647. Loc. propr. jude- țului.
5	Pârjolteni	15	1 Medic 1 of. sanitar 5 servitori	5397	46	256	6900	Loc. propr. jude- țului.
6	Nisporeni	25	1 Medic 2 of. sanitari 6 servitori	—	70	351	13395	Loc. închiriat cu 40000 lei anual
7	Hănțești	40	1 Medic 3 of. sanitari 1 pers. de serv. 8 servitori 1 mecanic	—	251	709	29100	Loc. propr. jude- țului.
8	Vorniceni spital de tuberculoși	40	1 Medic 1 intendent 1 of. sanitar 1 mecanic 8 servitori	—	—	75	—	Local proprietatea județului.

Mișcarea epidemiilor din județul Lăpușna

Anul	Tifus Exantematic		Febra Tifoidă		Scarlatina		Antrax		Anghina Difterică		Tetanos	
	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese
1910	2415	na avem date										
1911	1991	"										
1912	501	"										
1913	627	"										
1914	449	"										
1915	937	"										
1916	1579	"										
1917	541	"										
1918	422	"										
1919	2046	"										
1920	5860	360										
1921	522	40										
1922	250	28										
1923	370	44			117	8						
1924	361	38	153	14	37	1						
1925	256	15	228	19	62	6						
1926	212	28	78	16	92	4	16	1	9	1	2	2
1927	382	45	394	35	139	1	27	2	20	3	3	1
1928	124	16	196	37	95	5	39	1	42	12	3	1
1929	260	39	79	16	82	1	59	3	27	6	5	4
1930	454	49	98	13	269	15	63	3	54	9	4	2

Anexa No. 10.

Mișcarea epidemiilor din județul Lăpușna

Anii	Meningita cerebra-spinală		Tusa Convulsivă		Morbili							
	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese						
1926	—	—	107	2	746	31						
1927	2	—	298	6	678	20						
1928	—	—	774	39	519	31						
1929	—	—	633	33	139	4						
1930	4	4	417	27	1306	46						

Anexa No. 11.

Mișcarea boalelor sociale din județul Lăpușna

Anii	Pelagră		Tuberculoză		Sifilis		Conjunctivita granuloasă		Malaria		Cantitatea de chihlimbar distribuită	
	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	No. cazurilor	Decese	Kgr.	Gr.
1925	788	nu avem date	—	—	—	—	—	—	3700	—	22	572
1926	3853	"	916	177	—	—	—	—	7870	—	19	169
1927	3169	40	1134	148	1056	3	745	—	4350	—	21	788
1928	2948	49	1410	191	1308	2	888	—	2750	—	16	750
1929	3185	82	1844	265	1561	27	1069	—	6400	—	28	530
1930	2736	118	2407	350	1748	21	1117	—	7300	—	25	872

T A B L O U

De inspecțiile efectuate în cursul anului 1930 de către Medicii Veterinari de circ. din județul Lăpușna.

No. crt.	Denumirea circum.	Numărul Inspecț.	Numărul inspec. în tâng. de vite	Observațiuni
1	Chișinău . . .	134	26	Un număr de 10 inspecții se fac obligatoriu în fie care lună de către Med. Veterinar de circ.
2	Hâncești . . .	134	208	
3	Nisporeni . . .	139	168	
4	Călărași B. . .	162	8	

T A B L O U

De stațiunile de montă și activitatea lor, ce au funcționat în anul 1930.

No. crt.	Numirea Stațiun. de montă	Numărul Armasarilor	Numărul iepelor bătute	Observațiuni
1	Mereni . . .	2	140	
2	Hâncești . . .	2	105	
3	Nisporeni . . .	2	104	
4	Nișcani . . .	2	94	
5	Pârjolteni . . .	2	105	
6	Sipoteni . . .	2	52	
		Total	600	

BULETIN STATISTIC

De mișcarea epizootiilor dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1930.

Numirea epizootiei	Comuna	Căminul sau satul	Data ivirii	Cășilor sau gardurilor infect.	Specia	Animale boln.				Total	Moarte	Ucise	Vindecate	Rămase bolnav.	Vaccinate	Tratate cu ser	Datele în care s'a inspectat comuna	Observațiuni									
						Rețineri veci	Prin infecția naturală	Prin inoculare	Noi																		
Antrax	Ialoveni	Ialoveni	25-I	1	bovină	—	1	—	1	1							25-I, 28-I	Conf. Lab. Nr. 37/930									
"	Budești	Sahaidac	24-II	1	ovină	—	1	—	1	1								" " Nr. 102/930									
"	Hâncești	Hâncești	28-II	1	bovină	—	1	—	1	1								" " Nr. 150/930									
"	Budești	Vadu-lui-Vodă	8-III	1	"	—	1	—	1	1							8-III, 11-III, 16-III	" " Nr. 155/930									
"	Vorniceni	Strășeni	15-III	1	"	—	2	—	2	1		1						" " Nr. 350/930									
"	Costești	Rezeni, moșia Scripițeni	21-V	1 cârd	"	—	3	—	3	2		1	—		112			" " Nr. 373/930									
"	Nisporeni	Nisporeni	26-V	2	"	—	2	—	2	2								" " Nr. 389/930									
"	Ialoveni	Sângera	24-V	1	"	—	1	—	1	1								" " Nr. 357/930									
"	"	Sângera, moșia Schin	31-V	1	"	—	1	—	1	1								" " Nr. 435/930									
"	Sireți	Micăuți	4-VI	1 cârd	ovină	—	1	—	1	1					120		4-II, 25-VI	" " Nr. 373/930									
"	Călărași	Nișcani	5-VI	1	bovină	—	1	—	1	1								" " Nr. 389/930									
"	Budești	Vadu-lui-Vodă	18-VI	1	ovină	—	4	—	4	4								" " Nr. 357/930									
"	"	Buga	22-VI	1 cârd	"	—	12	—	12	12								18-VI, 17, 28-VII, 15, 16-VIII									
"	"	Vadu-lui-Vodă	16-VI	2	bovină	—	2	—	2	2								22-VI, 14-VII, 12, 27-VIII									
"	Costești	Rezina, moșia Botna	9-VI	1 cârd	ovină	—	2	—	2	2								" " Nr. 450/930									
"	Nemțeni	Bujoru	30-VI	2	bovină	—	2	—	2	2								" " Nr. 430/930									
"	Călărași	Seliște-Nouă	10-VII	2	"	—	2	—	2	2								9, 12-VI, 2, 20-VIII									
"	Budești	Vadu-lui-Vodă	28-VII	2	ovină	—	2	—	2	2								" " Nr. 399/930									
"	"	" " "	17-VII	1	bovină	—	1	—	1	1								" " Nr. 495/930									
"	"	" " "				—												28-II, 1, 5, 16-VIII									
"	"	" " "				—												" " Nr. 578/930									
"	"	" " "				—												17, 28-VII, 1, 5, 16-VIII									
"	"	" " "				—												" " Nr. 578/930									

Numirea opizootiei	Comuna	Căminul sau satul	Data ivirei	Căminul sau gardurilor infect.	Specia	Animale boln.			Total	Moarte	Ucise	Vindicate	Rămase bolnav.	Vaccinate	Tratate cu ser	Datele în care s'a inspectat comuna	Observațiuni
						Bolnave vechi	Prin infecția naturală	Prin inocu- larea									
Antrax	Ialoveni	Bocioi	29-VII	1	bovină	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	29-VII, 6, 20-VIII	Conf. Lab. Nr. 584/930
"	Vorniceni	Bucovăț	11-VIII	1 conac	"	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	8, 12, 27-VIII	" " Nr. 615/930
"	Budești	Buga Maximovca	11-VIII	2	ovină	—	2	—	2	2	—	—	—	—	—		
"	Nisporeni	Nisporeni	22-VIII	1	bovină	—	1	—	1	1	—	—	—	6	1		
"	Hâncești	Hâncești	3-IX	1	"	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	5, 8, 23-IX	" " Nr. 693/930
"	Ialoveni	Bacioi	5-IX	1	"	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—		" " Nr. 722/930
"	Vorniceni	Pănășești	19-IX	1	"	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	5, 16, 31-X	" " Nr. 779/930
"	Sireți	Cojușna	5-X	1	"	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—		
"	Hâncești	Hâncești	11-XI	1 conac	porcină	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—		
"	Nemțeni	Șapte-Sate	10-XII	1	bovină	—	1	—	1	1	—	—	—	11	—		
Febra-Aftoașă	Budești	Școala Cricova	27-I	1 cărd.	"	—	5	25	30	—	—	30	—	—	—	27-I, 14, 28-II	
"	Vorniceni	Recea	22-I	55	"	—	80	160	240	—	—	240	—	—	—	21-I, 11, 25-II	
"	Sireți	Drăslăceni	17-II	6	"	—	10	—	10	—	—	10	—	—	—	17-II, 12-III 1, 15-IV	
"	Nemțeni	Grozești	11-VII	1	"	—	13	—	13	—	—	13	—	—	—		
"	Boldurești	Treisteni	20-III	1	"	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—		
Ruget	Nemțeni	Boghiceni	2-VI	4	porcină	—	4	—	4	2	—	2	—	—	—		
"	Ialoveni	Bujoru, soc. în numele lui Hristos	14-VI	1	"	—	1	—	1	—	—	1	—	5	—	1, 14-VI, 4, 19-VIII	conf. Nr. 409/930
"	Sireți	Cojușna	17-VI	4	"	—	7	—	7	4	—	3	—	38	3	17, 21-VI, 12, 27-VII	
"	Ialoveni	Sociten	24-VI	30	"	—	42	—	42	27	—	15	—	117	15	24-VI, 15, 30-VII	conf. Nr. 475/930
"	Călărași	Nișcani	1-VII	5	"	—	17	—	17	5	—	12	—	—	—		
"	Nemțeni	Bujoru	14-VII	3	"	—	5	—	5	1	—	4	—	—	—		
"	Ialoveni	Danceneni	13-IX	1 cărd	"	—	6	—	6	4	—	2	—	—	—	13, 15, 30-IX	conf. Nr. 707/930
"	Vorniceni	Vorniceni	23-IX	6	"	—	6	—	6	6	—	—	—	—	—		conf. Nr. 742/930
Pesta porcilor	Ialoveni	Mănăst. Suruceni	10 I	1 cărd	porcină	—	16	19	35	9	—	26	—	—	—	10-I, I, 3-II	conf. Nr. 18/930
"	Nisporeni	Bolțun și Cristeș	14-VI	10	"	—	12	—	12	12	—	—	—	—	—		
"	"	Vărzărești	1-X	2	"	—	8	—	8	8	—	—	—	—	—		

Numirea opizootiei	Comuna	Căminul sau satul	Data ivirii	Căminul sau gardurilor infect	Specia	Animale boln.		Total	Moarte	Ucidere	Vindecate	Rămase bolnav.	Vaccinate	Tratate cu ser	Datele în care s'a inspectat comuna	Observațiuni	
						Bolnave vechi	Noi										
							Prin infecția naturală										Prin inocularea
Gurma	Mereni	Mereni	15-I	1	cabalin	1	—	1	—	—	1	—	—	—	15-I, 4, 18-II		
"	Sireți	Gratiști	18-I	1	"	1	—	1	—	—	1	—	—	—	18-I, 30-II, 7-III		
"	"	Roșcani	21-I	1	"	1	—	1	—	—	1	—	—	—	20-I, 22-II, 12 III		
Bronho - pneumonia vermin.	Budești	Școala Cricova	3-II	1	ovină	1	—	1	1	—	—	—	—	—	3, 8, 19-II	conf. Nr. 54/930	
Influența sau febra tif.	Mereni	Chetros Neamț	26-II	2	cabalin	25	—	25	—	—	25	—	—	—	26-II, 17, 30-III		
Turbare	Ialoveni	Danceni	5-III	1	bovină	1	—	1	1	—	—	—	—	—	5, 10, 15-III		
"	Nisporeni	Ciorești	22-III	1	"	1	—	1	1	—	—	—	—	—			
"	Nemțeni	Șapte-Sate	31-III	1	căine	1	—	1	—	1	—	—	—	—			
"	"	"	31-V	1	"	1	—	1	—	1	—	—	—	—			
"	Nisporeni	Nisporeni	17-VI	6	"	11	—	11	1	10	—	—	—	—			
"	Sireți	Cojușna	9-VII	1	bovină	1	—	1	1	—	—	—	—	—	10, 16-VII		
"	Costești	Cighirleni	15-VII	1	"	1	—	1	1	—	—	—	—	—		conf. Nr. 504/930	
Carbun - emfizematos	Nisporeni	Nisporeni	5-III	1	bovină	1	—	1	1	—	—	—	—	—			
Morva	Călărași	Volcineț	24-I	1	cabalin	1	—	1	—	1	—	—	—	—			
Scabie	Vorniceni	Strășeni	6-III	3	bovină	4	—	4	—	—	4	—	—	—			
"	Mereni	Mereni	28-IV	1	cabalin	1	—	1	—	—	1	—	—	—	28-IV, 15-V, 1, 30-VI		
"	Budești	Cecana-Nouă	4-IV	3	"	4	—	4	—	—	4	—	—	—	4, 25-IV		
"	Sireți	Cevcari	5-IV	1	"	1	—	1	—	—	1	—	—	—	5, 26-IV		
"	Mereni	Cimișeni	29-IV	2	"	2	—	2	—	—	2	—	—	—	29-IV, 19-V, 21-VI		
"	"	Bubueci	26-VII	1	"	1	—	1	—	—	1	—	—	—	26-VII, 11-VIII		
Piroplazmoza	Ialoveni	Suruceni	13-V	3	bovină	4	—	4	1	—	3	—	—	—	13, V, 7, 24-VI	conf. Nr. 294/930	
"	Budești	Vadu-lui-Vodă	13-VI	1	"	1	—	1	1	—	—	—	—	—	13-VI, 14, 28-VII		
Holera păsărilor	Ialoveni	Danceni	24-IX	70	păsări	432	—	432	400	—	32	—	—	—	24-IX, 7, 15, 29-X	conf. Nr. 754/930	

Situația numerică a animalelor pe anul 1929 județul Lăpușna.

C A I	A R M Ă S A R I							Iepe ale propriet.		Iepușoare sub 3 ani	Castraji		TOTAL		Observațiuni
	Rasa :	De prășia			Part. intr. numai pt. Iepelepr.	Sub 3 ani	Alții	Fără armă- sarii propr.	Cu armă- sarii propr.		Peste 3 ani	Sub 3 ani	In anul curent	In anul trecut	
		Al Sta- tului	Comu- nali	Partic. autor.											
1. Trapaș de rasa Orlov .	—	—	3	—	7	—	15	10	9	—	—	44	40		
2. Curcături de rasa indig- enă (variet. mold.) cu trapași	—	—	20	302	873	442	5960	229	1939	9655	1804	21244	19362		
3. $\frac{1}{2}$ sânge Nonius . . .	—	—	5	4	50	31	86	17	32	40	12	278	262		
4. Curcături de rasa indig. (variet. mold.) cu variet. Nonius	—	—	6	—	17	26	628	25	60	118	36	816	763		
5. Curcături de rasa indig. (variet. mold.) cu rasa Ardeneză	—	—	2	—	3	4	20	15	10	3	3	63	105		
6. Tipul calului de muncă al coloniștilor germani din sudul Basarabiei . . .	—	—	1	—	3	—	14	11	19	6	—	47	35		
7. Rasa engleză	—	—	2	—	3	—	2	1	2	—	—	10	5		
8. Curcături de rasa indig. (variet. mold.) cu rasa engleză	—	—	3	—	2	3	25	10	5	2	3	53	5		
Total . . .	—	—	42	306	958	506	6650	318	2076	9824	1858	22525	20572		

Vite cornute de prășilă	Comunali	T A U R I				V A C I		J U N C I		BOI	Juncani	T O T A L	
		Particular autor.	Particular fo- loși p. vacile singur propr.	Sub 2 ani	Alții	Cari nu posed tauri	Cari posed tauri	Peste 2 ani	Sub 2 ani	Boi	Juncani sub 2 ani	In anul curent	In anul trecut
1. Rasa Simental	—	17	—	9	12	126	7	36	16	—	—	223	154
2. $\frac{1}{2}$ sânge Simental. . .	—	20	3	15	31	1821	237	822	950	672	713	5584	4332
3. Curcături cu variet. bas. a rasei sură de stepă cu Sim.	—	19	65	44	651	10727	315	1317	933	10063	3226	27360	26230
4. Rasa Pințgau	—	—	2	3	4	22	—	5	—	—	—	36	29
5. Curcături cu var. basar. a rasei sură de stepă cu variet. roșie de lapte .	—	8	13	45	30	3959	721	1480	2003	5107	571	13947	15244
6. Curcături cu variet. bas. a rasei sură de stepă cu rasa Pințgau	—	5	3	4	—	346	18	180	215	60	90	921	878
Total . . .	—	69	86	120	728	17001	1308	3840	4117	15902	4600	47771	46767

O I	Comunali	B E R B E C I				O i p e s t e 1 a n a l e p r o p r i e t .		O i s u b 1 a n	C a s t r a ț i		T O T A L		O b s e r v a ț i u n i
		De prășilă Partic. autor.	Part. fo- loși p. oile unui singur propr.	Sub 1 a n	Alții	Fără berb. propr.	Cu berbeci propr.		Peste un a n	Sub un a n	In anul curent	In anul trecut	
1. Rasa „Karakul”	—	13	23	8	—	1021	170	327	—	—	1562	1445	
2. Curcături de rasa Turcană cu Karakul	—	165	2796	898	370	35239	36827	4126	1229	—	81650	91673	
3. Rasa turcană	—	134	868	234	173	13850	15650	2580	—	—	33489	37359	
4. Rasa țigae	—	3	9	—	—	378	170	20	—	—	540	530	
Total . . .	—	315	3696	1140	543	50488	52777	7053	1229	—	117241	131007	

P O R C I	V I E R I					Scroafe pește un an ale propriet.		Scroafe sub 1 an	CASTRĂȚI		TOTAL		Observațiuni
	De prășlă		Part. folos. p. scoafe unui sing. pr.	Sub 1 an	Alții	Fără vieri prop.	Cu vieri prop.		Peste un an	Sub 1 an	In anul curent	In anul trecut	
	Comunal	Part. autor.											
Rasa:	Comunal	Part. autor.	Part. folos. p. scoafe unui sing. pr.	Sub 1 an	Alții	Fără vieri prop.	Cu vieri prop.	Scroafe sub 1 an	Peste un an	Sub 1 an	In anul curent	In anul trecut	Observațiuni
1. Rasa Berk	—	4	140	125	70	745	235	207	1405	1065	3994	1225	
2. Curcituiri de porci indigeni cu rasa Berk	—	23	197	137	625	2896	397	1378	2563	4241	12457	11012	
3. Rasa „Iork“	—	2	3	26	90	180	—	—	110	—	411	3535	
4. Curcituiri de porci ind. cu rasa „Iork“	—	9	126	468	263	615	75	379	329	40	2304	1795	
5. Porci indigeni	—	—	203	175	257	1366	345	688	1810	2531	7375	7213	
Total	—	38	669	913	1305	5802	1052	2652	6217	7875	26641	25678	

ALTE ANIMALE	Adulte	Tineret	TOTAL		OBSERVAȚIUNI
			In anul curent	In anul trecut	
1. Magari	27	6	33	38	
2. Catări	1	—	1	3	
3. Capre	239	52	291	574	
4. Iepuri de casă	68	29	97	128	
Total	335	87	422	743	

PĂSĂRI	Adulte	Tineret	TOTAL		OBSERVAȚIUNI
			În anul crt.	În anul trecut	
1. Găini	220930	86950	307880	275217	
2. Gâște	16464	4692	21156	56611	
3. Rațe	15705	7465	23170	58448	
4. Curcani	3978	2131	6109	17263	
Total	257077	101238	358315	417439	

ALBINE	Stupi moderni	Stupi vechi	TOTAL		OBSERVAȚIUNI
			În anul crt.	În anul trecut	
Total	2323	2427	5750	4976	

CÂINI	De lux	De poliție	Vânătoare	Ciobănești	De pază	TOTAL		Impozite plătite de câini	OBSERVAȚIUNI
						În anul curent	În anul trecut		
Total	32	—	43	1450	33764	35289	33564	—	

Întinderea și calitatea pășunilor	Naturale	Artificiale	De ogor	De pădure	De miriște	Total	Observațiuni
	33.274 h.	3.534 h.	19.725 h.	3.641 h.	44.550 h.	104.725 h.	

Numărul Animalelor	Cabaline		Bovine		Ovine		Capre		Suidee		Totalul unităților de animale
	Peste un an	Sub un an	Peste un an	Sub un an	Peste 1/2 an	Sub 1/2 an	Peste 1/2 an	Sub 1/2 an	Peste 1/2 an	Sub 1/2 an	
Anunțată pentru pășunea comunală	11577	925	22453	2638	86609	5318	247	51	4583	1227	135628
Care umblă pe altă pășuni	458	75	1706	139	5804	158	34	2	206	—	8582

TABLOUL

Lucrărilor executate de Serviciul Tehnic al Drumurilor și Construcțiilor din județul Lăpușna.

No. curent	ARĂTAREA LUCRĂRILOR	Poziția lucrărilor	Modul de executare	Valoarea lucrării după deviz	Valoarea lucrării executate	Economii rezultate	OBSERVAȚII
				Lei	Lei	Lei	
LUCRĂRI EXECUTATE PE CALE DE ANTREPRIZĂ							
1	Aprovizionarea de piatră pentru construcția șoselei spre școala de Agricultură din Cricova	Șoseaua spre șc. de agricult. din Cricova km. 0+000—1+000	Antrepriza E. Stefanovici	176880	168036	8844	
2	Construcția șoselei spre șc. de agricultură din Cricova	Idem km. 0+000—1+000	S. și I. Bucșpun	278676	250112	28564	
3	Construcția unui podet pe șoseaua spre școala de agricult. Cricova	„ km. 0+000	M. Pleșca	34474	32750	1724	
4	Consolidarea podului între satele Bujoru și Sișcani	Drum natural	S. și I. Bucșpun	53000	43212	9788	
5	Construcția podului de lemn de 8 m. deschidere peste râul Ichel între satele Vadu-lui-Vodă și Coșernița	În dreptul km. 31 a șoselei de Stat Chișinău—Criuleni	I. Grinberg	375000	335240	29760	
6	Construcția șoselei Lăpușna—Cărpineni, terasamente: a) km. 0+000—1+700	Șoseaua Lăpușna Cărpineni km. 0+000—1+700	Uniunea micilor industr. și meser. Filiala Chișinău	490000	385812	104188	
	b) km. 1+700—5+316,40	Idem km. 1+700—5+316,40	Idem	490000	473890	16110	
	c) km. 5+316,40—9+000	Idem km. 5+316,40—9+000	Idem	500000	492500	7500	
7	Aprovizionarea de piatră spartă pentru construcția șoselei Lăpușna—Cărpineni	Idem km. 0+000—3+000	Ing. Gh. Stoica	1281000	—	—	In cursul de execuție recepția fixată la 25 Februarie 1931
8	Construcția a 7 podete pe șoseaua Lăpușna—Cărpineni	Șoseaua Lăpușna—Cărpineni km. 0+010, 1+250, 2+350, 3+000, 4+070, 3+100 și 3+750	Uniunea Micilor Industr. și Meser. Filiala Chișinău	268524	259126	9398	
TOTAL . .				3947554	2440678	225876	

No. curent	ARĂTAREA LUCRĂRILOR	Poziția lucrărilor	Modul de executare	Valoarea lucrării după deviz	Valoarea lucrării executate	Economiile rezultate	OBSERVAȚII
				Lei	Lei	Lei	
LUCRĂRI EXECUTATE IN REGIE.							
9	Repararea și întreținerea șoselei spre Sireți .	Șoseaua spre Sireți km. 0+000—1+000	Buna învoiala E. Stefanovici	64000	61760	2240	
	Idem .	Idem	Regie	16000	16000	—	
10	Repararea a 15 podețe depe drumul natural Chișinău—Călărași .	Drumul natural Chișinău—Călărași	Regie	70000	63822	6178	
11	Construcția clădirilor pentru locuința profesorilor la școala de agricultură din Cricova .	Școala de agricultură din Cricova	Idem	400000	399973	27	
12	Repararea clădirilor la școala de agricultură din Cricova .			270000	169941	85	
13	Transformarea magaziei în crama .				99974		
14	Repararea Spitalelor și Dispensarilor din județ :						
	a) Spitalul Văsieni	sat. Văsieni	Regie	40000	40000	—	
	b) Spitalul Hâncești	com. Hâncești	Regie	85000	84801	199	
	c) " Șapte-Sate	sat. Șapte-Sate	"	80000	80000	—	
	d) " Pârjolteni	" Pârjolteni	"	25000	23610	1390	
	e) " Călărași	com. Călărași	"	35000	29727	5273	
	Dispensarul Ialoveni	" Ialoveni	"	10000	9664	336	
	" Boldurești	" Boldurești	"	56000	54129	1871	
	" Lăpușna	" Lăpușna	"	15000	14030	970	
	" Sireți	" Sireți	"	6000	6000	—	
15	Repararea școlilor :						
	Comuna Mereni, școala Nr. 2	sat. Mereni	"	53000	39901	13099	
	" " din fosta voloste	"	"	6500	6456	44	
	satul Miclăușeni	satul Miclăușeni	"	25000	25000	—	
	" Logănești	Logănești	"	26000	23896	2104	
	" Rezeni, școala Nr. 1	Rezeni	"	13000	12856	44	
	" Găureni de Jos	Găureni de Jos	"	35000	24567	10433	
	" Caracui	Caracui	"	26000	23501	2499	
	" Soltănești	Soltănești	"	23000	22784	216	
	" Lăpușna	Lăpușna	"	37000	28146	8854	
16	Terasamente la podul din satul Costești .	Costești	"	20000	20000	—	

No. curent	ARĂTAREA LUCRĂRILOR	Poziția lucrărilor	Modul de executare	Valoarea lucrării după deviz	Valoarea lucrării executate	Economii rezultate	OBSERVAȚII
				Lei	Lei	Lei	
17	Construcția podului între Băcioi — Molești	Drumul natural Băcioi-Molești în dreptul sat. Zembreni	"	60000	58962	1038	Din cauza timpului defavorabil și fiind că lucrarea s'a început târziu nu s'a putut termina.
18	Repararea șoselei spre Ialoveni	Șoseaua spre Ialoveni km. 0 + 666 — 0 + 758	"	290000	219539	70461	
19	Repararea localurilor proprietatea județului	com. Hâncești	"	15000	15000	—	
	Punctul agronomic Petricani			5000	5300	—	
	" apicol Hâncești			9700	9700	—	
	Repararea clădirilor Palatului Administrativ jud. Lăpușna	or. Chișinău, strada Unirii Nr. 16	"	20000	10482	9518	
TOTAL				1863200	1699321	136879	
TOTAL GENERAL				5783754	—	—	
	Inchisoarea militară			100000	—	—	S'a întocmit numai deviz.
REPARAREA PRIMĂRIILOR DIN JUDEȚUL LĂPUȘNA.							
DEVIZE:							
20	Posta voloste Ialoveni.			15000			Lucrările nu s'au putut executa din cauza epuizării fondurilor.
	" " Boldurești			24000			
	" " Budești			18000			
	" " Mereni			12000			
	" " Călărași-Sat			26000			
	" " Nisporeni			30000			
	" " Costești			30000			
				155000			

No. curent	ARĂTAREA LUCRĂRILOR	Poziția lucrărilor	Modul de executare	Valoarea lucrării după deviz	Valoarea lucrării executate	Economiile rezultate	OBSERVAȚII
				Lei	Lei	Lei	
REPARAREA ȘCOLILOR DIN JUD. LĂPUȘNA.							
D E V I Z E :							
21	Satul Pereni " Mereșeni " Ciopleni " Suruceni " Leușeni " Bahmut " Horodiștea						Lucrările s'au executat de primăria sat.
A L T E L U C R Ă R I .							
22	Harta administrativă cu căile de comunicație a județului Lăpușna						
23	Studiul podului dela Budești						
24	Intocmirea de planuri de situații a spitalelor, proprietatea județului						
25	Studiul de apărarea râpei dela Durlești						
26	" șoselei Lăpușna—Cărpineni km. 0 + 000 — 15 + 000						
27	Studiul, întocmirea de planuri și supravegherea construcției podului dela Costești	sat. Costești	Lucrarea executată prin antrepriză din bugetul sat, Costești	480000			
28	Studiul canalizării Curții Palatului Administrativ						
29	Lucrări pentru clasarea drumurilor						
30	Diferite date tehnice, cerute de diferite instituții de Stat						

T A B L O U

suprafețelor semănate cu cereale și alte culturi efectuate în anul 1930 în județul Lăpușna cu arătarea producției mijlocie.

SPECIFICAREA CULTURILOR ȘI PLANTELOR	Suprafața cultivată Ha.	Producția mijlocie la Ha. kgr.	Producția totală kgr.
Rapița	70	960	67200
Grâu { de primăvară	17069	700	11948300
{ de toamnă	17788	—	—
Secara { de primăvară	2550	960	2448000
{ de toamnă	10630	—	—
Orz { de primăvară	41200	900	37080000
{ de toamnă	73	—	—
Ovăș de primăvară	11050	640	1105000
Fasole	1350	450	607500
In (fuior)	195	330	64350
Câneapă (fuior)	1269	520	659880
Cartofi	1703	4800	8174410
Porumb	64147	800	51317600
Sfeclă de zahăr	72	15000	1080000
Floarea soarelui	1872	1010	1890720
Mazăre	80	400	32000
Lucernă	260	3250	845000
Trifoi	3	—	—
Dughie	3120	—	—
Zarzavaturi	106	—	—
Sfeclă de nutreț	212	20000	4240000
Linte	4	720	2880
Naut	42	—	—
M a c	7	420	2940
Ceapă	42	1730	72660
Mături	5	240	1200
Pepini galbeni și verzi	49	8000	392000
Livezi de pruni	1985	1150	3672250

SITUAȚIA

Anexa No. 18.

Societăților cooperative din județul Lăpușna la 31 Decembrie 1929.

ACTIV

PASIV

1. Bănci populare.

(N-rul membrilor 18.876)

(87)

Cassa	1681542.36	Capital social	14920384.41
Depuneri	215502.26	Fond de rezervă	1922281.80
Imprumuturi	72042936.12	„ cultural	324962.87
Imprumuturi din mandat	30857955.30	„ imobil	2820853.33
Capital B. C. C.	465400. —	„ mobilier	1367434.19
„ Federala	2366431. —	„ creanțe dub.	280299.56
„ alte inst.	13118. —	„ dib. datorat	7438726.13
Imobil	2688549.08	Depuneri	4278931.08
Mobilier	2443106.63	Credite	91703366.63
Creanțe dubioase	689003.59	Div. debitori	1857529.38
Dobânzi datorate	7720312.81	„ conturi	4350895.17
Div. conturi	8136174.80	Profit	1241559.46
Deficit	3216192.06		
Total	132516224.01	Total	132516224.01

2. Cooperative de Consum.

(N-rul membrilor 2.321)

(26)

Cassa	189481.24	Capital social	375834.77
Efecte publice	5950. —	Fond rezerva	363650.24
Mărfuri	825318.72	„ cultural	82913.63
Capital B. C. C.	20697. —	„ imobil	2396435.23
„ Federala	95377. —	„ mobilier	36455.95
„ alte inst.	6665. —	„ deb. dubioși	21924.75
Imobil	2366518. —	Div. creditori	1182584.41
Mobilier	157110.38	Div. conturi	372096.53
Div. conturi	331276.02	Profit	53853.73
Pierderi	274572.94		
Total	4918658.54	Total	4918658.54

3. Cooperative Agricole.

(N-rul membrilor 239)

(13)

Cassa	96681.20	Capital social	436344. —
Depuneri	324942. —	Fond rezerva	55578. —
Mărfuri	1454660. —	„ cultural	530. —
Div debitori	262534. —	„ imobil	45158. —
Capital B. C. C.	10542. —	„ mobilier	16291. —
„ Federala	56910. —	„ mașini și unel.	8756. —
„ alte inst.	1180. —	„ deb. dubioși	36000. —
Imobil	451579. —	Depon. mărf. comision.	210249. —
Mobilier	62956. —	Creditori	4533548.50
Unelte și mașini	87561. —	Diverse conturi	198475.70
Div. conturi	2855579. —	Profit	140846. —
Pierderi	16652. —		
Total	5681776.20	Total	5681776.20

A C T I V

P A S I V

4. Obștii de Cumpărare.
(21)

(N-rul membrilor 973)

Cassa	253103 37	Capital social	75250 —
Depuneri	121497 —	Fond rezerva	199745 33
Asociați	10037031 75	„ cultural	2793 45
Moșii	118692 —	Creditoare c-ve.	9665283 30
Mobilier	2700 —	Cred. diverși	1058494 —
Participări	93112 —	Diverse conturi	114088 14
Diverse conturi	526404 —	Profit	103226 90
Pierderi	66344 —		
Total	11218884 12	Total	11218884 12

5. Diverse cooperative
(11)

(N-rul membrilor 815)

Cassa	55887 39	Capital social	320135 45
Mărfuri	249967 —	Fond rezerva	47863 98
Debitori	1037438 54	„ cultural	156803 30
Participări	12645 50	„ mobilier	56583 —
Mobilier	125377 75	„ mașini-unelte.	129285 60
Deb. dubioși	24378 —	Depon. mărf. comision.	26365 —
Div. conturi	249954 —	Creditori	994459 —
Pierderi	43834 95	Div. conturi	73749 38
Total	1810483 13	Total	1810483 13

Președintele Delegației

Consiliului Județean T. SURUCEANU

Șeful Serviciului

Administrativ D. CODREANU

PROCES-VERBAL**No. 7****Sesiunea ordinară a Consiliului Județean Lăpușna.****Ședința de dimineață.****1 Aprilie 1931**

D-l P. Halippa, Președintele Consiliului deschide sesiunea la orele 10,30 a. m., în prezența d. d. consilierilor alesi: I. Scodihor, I. Chicu, A. Scobiola, D. Sanduța, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Stirbă, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Anastasiu, M. Tișanu, M. Nudelmann, preot N. Cuprianu, A. Moraru, preot S. Neaga, I. Gratie, C. Constantinov, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi, I. Ursoi, d-lui P. Synadino, consilier de drept cu vot deliberativ și a d. d. d-r. A. Grosi, Ing. S. Coseac, I. Iacob și A. Buzdăga, consilierii de drept cu vot consultativ.

Asistă d-l St. Holban, Prefectul județului și d-l T. Suruceanu, Președintele Delegației.

Se citește și se aprobă procesul-verbal Nr. 6 al ședinței din 17 Ianuarie a. c.

Se ia jurământul legiuit d-lui P. Synadino, consilier de drept cu vot deliberativ, care a lipsit dela ședințele precedente.

Se intră în ordinea de zi, care cuprinde următoarele chestiuni:

1. Raportul de activitate.
2. Alegerea biroului consiliului.
3. Alegerea comisiei de verificare.
4. Modificarea legii pentru organizarea administrației locale.
5. Intreținerea instanțelor judecătorești.
6. Alipiri și deslipiri de sate.
7. Fixarea cotelor adționale pentru drumuri pe anul 1932.
8. Contractarea unui împrumut de 5.000.000 lei.
9. Ordinul Ministerului de Interne cu privire la plata salariilor camerierilor la pretorate.
10. Indemnizația de îmbrăcăminte pentru personalul tehnic.
11. Contul de gestiune al județului pe exercițiul 1929.

12. Chestiuni diverse

D-l T. Suruceanu, Președintele Delegației întreabă consiliul dacă trebuie să citească darea de seamă asupra activității în întregime sau pe servicii?

Consiliul decide să se citească mai întâi întreaga dare de seamă, iar pentru a se putea pronunța asupra ei, institue o comisiune, constând din d. d. P. Synadino, Gr. Vrabie, C. Popescu, L. Stirbă și V. Trofimov, cari sunt rugați a depune un raport cu observațiile ce vor găsi de cuviință în ședința de după masă, când consiliul va lua în dezbateri și darea de seamă.

În urma acestei hotărâri, d-l T. Suruceanu, președintele delegației, dă citire raportului de activitate, cetire, care se termină la ora 1 p. m., când d-l Președinte suspendă ședința, anunțând-o în continuare la ora 6 p. m.

— — —

PROCES-VERBAL**No. 8****Ședința de după masă.****1 Aprilie 1931.**

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m. în prezența d. d. I. Scodihor, Chicu L., A. Scobiola, D. Sanduța, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Stirbă, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Anastasiu, M. Tișanu, M. Nudelmann, preot N. Cuprianu, A. Moraru, preot S. Neaga, I. Gratie, C. Constantinov, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi, I. Ursoi, a d-lui P. Synadino, consilier de drept cu vot deliberativ și d. d. S. Coseac și A. Buzdăga, consilierii de drept cu vot consultativ.

Înainte de a intra în discuția chestiunilor dela ordinea zilei, se ia jurământul legiuit d-lui A. Buzdăga, directorul oficiului agricol, numit consilier de drept cu vot consultativ, în locul d-lui N. Ciornei.

Întinzându-se în discuția chestiunilor dela ordinea zilei, d-l con-

silier C. Popescu, dă citire raportului comisiunii instituită în ședința precedentă pentru cercetarea raportului de activitate.

D-l consilier L. Stirbă, recunoaște că raportul de activitate a fost bine întocmit. Își rezervă însă dreptul că în momentul oportun să ridice și alte chestiuni în legătură cu raportul de activitate, în afară de cele cuprinse în raportul comisiunii. D-sa mai întreabă de ce până în prezent nu s'a adus la îndeplinire hotărârea consiliului cu privire la inserarea în Monitorul Județului a proceselor-verbale ale Delegației Județene?

D-l consilier M. Nudelmann, crede că este greu de discutat o chestiune atât de importantă, numai după o simplă cetire. D-sa regretă că raportul de activitate nu s'a tipărit și distribuit consilierilor de cu vreme, spre a putea fi dezbătut în cunoștință de cauză.

D-l T. Suruceanu, președintele delegației răspunde că până la aprobarea bugetului pe anul 1931 n'a putut tipări hotărârile delegației județene, deoarece a fost obligat să se mențină în limita cheltuielilor anului trecut. Acuma bugetul fiind aprobat, d-sa a început publicarea proceselor-verbale. Cât privește raportul de activitate, d-sa explică, că conform literii legii, acesta trebuie mai întâi cetit și apoi publicat. Spre a putea începe discuțiunea în cunoștință de cauză, d-sa propune a-l ceti și discuta pe servicii.

D-l consilier H. Marchetti, propune amânarea discutării raportului de activitate pentru o altă ședință, pentru ca cei interesați să ia cunoștință de părțile ce-i interesează.

D-l consilier C. Popescu, nu crede practică propunerii d-lui consilier H. Marchetti și susține a se ceti și discuta raportul de activitate pe servicii.

D-l președinte consultă adunarea asupra propunerilor ivite și consiliul primește propunerea d-lui consilier H. Marchetti, amânând discutarea raportului de activitate.

D-l președinte dă citire adresei Camerei Agricole a județului No.

1347 din 1 Aprilie a. c., pe care Consiliul decide a o discuta în legătură cu serviciul economic.

2. Se trece la punctul 2 din ordinea de zi: alegerea biurolui consiliului.

După mai multe discuții purtate asupra modului de efectuare a alegerilor, adică cu bile sau cu bilețele scrise, discuții la cari iau parte d. d. consilierii C. Popescu, L. Stirbăț, A. Albu, D. Sanduță, L. Holban, prefectul județului, V. Trofimov, H. Marchetti, Gr. Gavriliță, C. Constantinov și preot S. Neaga, Consiliul hotărăște a se face alegerile cu bile.

Pentru postul de Președinte se depun candidaturile d. d. P. Halippa și I. Scodihor.

În acest moment d. P. Halippa, trece președinția ședinței d. Vice-Președinte A. Scobiolă.

Alegerea se face cu vot secret și separat pentru fiecare. Rezultatul este următorul:

D. P. Halippa, 18 voturi pentru și 13 contra.

D. I. Scodihor, 14 voturi pentru și 17 contra. La ambele alegeri a fost și o abținere.

În consecință d. P. Halippa este proclamat președinte al Consiliului Județean.

D-sa luând președinția, mulțime adunării pentru încrederea ce i-o arată și declară că și viitor va lucra cu aceeași râvnă ca și în trecut.

Se procedează la alegerea vice-președinților. Se depun candidaturile d. d. A. Scobiolă, L. Stirbăț și C. Popescu.

Votul secret și separat pentru fiecare dă următorul rezultat:

D. A. Scobiolă, 22 voturi pentru și 10 contra.

D. L. Stirbăț, 13 voturi pentru și 19 contra.

D. C. Popescu, 21 voturi pentru și 11 contra.

Sunt proclamați aleși d. d. A. Scobiolă și C. Popescu.

Se trece la alegerea prin vot secret a secretarilor biurolui.

Se depun candidaturile d. d. I. Solcan, T. Bucșan, H. Marchetti și A. Albu.

Votul secret dă următorul rezultat.

D. I. Solcan, 12 voturi pentru și 18 contra.

D. T. Bucșan, 13 voturi pentru și 18 contra.

D. H. Marchetti, 19 voturi pentru și 11 contra.

D. A. Albu, 18 voturi pentru și 13 contra.

Sunt proclamați aleși; d. d. H. Marchetti și A. Albu.

Pentru locurile de chestori se depun candidaturile d. d. V. Mărzenco și A. Moraru.

La vot d-l Mărzenco obține 29 voturi pentru și 2 contra, iar d-l A. Moraru, 24 voturi pentru și 7 contra. Ambii sunt proclamați aleși.

3. Se trece la alegerea comisiei de verificare.

Se depun candidaturile d. d. preot S. Neaga, Gr. Vrabie, T. Bucșan, V. Trofimov, M. Țiganu și Gr. Gavriliță.

Votul secret dă următorul rezultat:

Preot S. Neaga, 24 voturi pentru și 7 contra,

D. Gr. Vrabie, 23 voturi pentru și 8 contra,

D. T. Bucșan, 22 voturi pentru și 9 contra,

D. V. Trofimov, 14 voturi pentru și 16 contra,

D. M. Țiganu, 20 voturi pentru și 11 contra,

D. Gr. Gavriliță, 16 voturi pentru și 14 contra.

Sunt proclamați aleși membri ai Comisiei de verificare: preot S. Neaga, Gr. Vrabie, T. Bucșan, M. Țiganu și Gr. Gavriliță.

Ora fiind înaintată, ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 9,30 a. m.

PROCES-VERBAL.

Nr. 9.

Ședința de dimineață

1931, Aprilie 2.

D-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului, deschide ședința la orele 10 a. m. în prezența d-lor: Scodihor Ion, Chicu I., A. Scobiolă, D. Sanduță, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Stirbăț, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelmann, preot N. Cuprianu, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și

I. Ursoi, consilierii aleși și a d-lui S. Coseac, consilier de drept cu vot consultativ,

Asistă d-l Ștefan Holban, Prefectul județului și d-l T. Suruceanu, Președintele Delegației Județene.

Se citesc și se aprobă procesele-verbale Nr. 7 și 8 ale ședințelor din 1 Aprilie a. c.

4. Întrându-se în ordinea de zi, dl. T. Suruceanu, președintele delegației, dă citire moțiunii votate de către președinți ai delegațiilor județene și unui prefect la conferința ce a avut loc la Directoratul Ministerial al Basarabiei, când s'a analizat anteproiectul pentru modificarea legii administrative. Memoriu a ajuns la concluzia că prin acest anteproiect se desființează pur și simplu autonomia locală, introducându-se iarăși sistemul centralist birocrat, care nu poate da rezultate folositoare pentru populațiunea țării.

În această chestiune d. consilier A. Scobiolă arată diferitele concepții dominate în provinciile României de astăzi, concepții cari au stat la baza alcătuirii legii administrative din 1929 și cum sistemul centralist birocrat, care stăpânea țara înainte vreme, a fost înfrânt de lăguitoi. Se referă la comuna rurală pe care o găsește foarte necesară, spunând că în Anglia această unitate administrativă este o forță care contribuie la prestigiul și puterea națiunii prin realizările ce le face cu mijloacele populației locale, apoi pomenește de situația de inferioritate ce se crează președintelui delegației județene, de atotputernicia prefectului și de lărgirea atribuțiilor preoților și notarilor în detrimentul organelor de autonomie locală. D-sa vede roadele controlului banului public numai în controlul făcut de reprezentanții poporului, pentru că administrarea banului public de către agenții numiți de puterea centrală a dus totdeauna numai la secătuirea bugetului. Spre a ilustra acest lucru, întreabă ce lucrări edilitare au făcut conducătorii județului nostru în primii 10 ani după război?

În concluzie crede că anteproiectul pentru modificarea legii

administrative trebuie combătut cu energie. Pentru formularea unei memorii din partea consiliului județean propune instituirea unei comisii.

D-l consilier C. Popescu arată că discuțiile care au precedat votarea actualei legi administrative, atât în presă cât și în public, au fost foarte largi. Astăzi însă se miră că guvernul abia după un an de zile de aplicare a acestei legi, vine cu un proiect de modificare, nu a unor simple dispozițiuni, găsite inaplicabile, ci cu un proiect, care anihilează însăși structura și economia legii administrative din anul 1929 și nici nu-l trece mai întâi prin o largă discuție publică. D sa enunță principiile care stau la baza legii administrative în vigoare și anume: o largă autonomie în administrarea treburilor obștești, acordată uniților administrative locale, descentralizarea administrației Statului pe provincii și organizarea tutellei și controlului reciproc. D-sa mai crede că și finanțele locale trebuie organizate astfel, încât să constituie baza materială a acestui edificiu, care este autonomia locală. Trece în revistă noile modificări proiectate, pe care le găsește periculoase propășirea ideii de autonomie locală. În concluzie cere ca Consiliul Județean să-și spue hotărât cuvântul în această problemă de viață.

D-l consilier D. Sănduță se asociază la propunerea d-lui consilier A. Scobiola, dar roagă ca și d-l Președinte al Consiliului și d-l Prefect al județului să-și spună părerea în această chestiune.

D-l Consilier L. Știrbă la fel crede că consiliul județean trebuie să ia atitudine față de problema ce s'a adus în discuție.

D-l Ștefan Holban, Prefectul județului, spune că din cauza diferitelor ideologii cu care au contribuit provinciile țării la elaborarea unui singur tip de lege pentru organizarea administrației locale, a fost foarte greu să se întocmească o lege care să poată satisface toate aspirațiunile. D-sa crede că ar fi fost bine dacă ante-proiectul de lege se trimitea la comunitățile și satelor, să-și spună părerea. Totuși e bine ca consiliul

județean să se pronunțe în această chestiune, căci importanța ei pentru viața comunelor și satelor este dovedită. Punctul D-sa de vedere este de a se da desvoltarea cea mai largă principiului de autonomie locală.

D-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului, luând cuvântul, începe cu constatarea, că în țara noastră se legiferează prea mult. Fiecare guvern face legi multe, dar se ocupă mai puțin de gospodăria treburilor Statului. E bine ca într'un consiliu județean se pot exprima orice idei și libertatea cuvântului este garantată în contrast cu vremurile din trecut, cari nu lăsaau această largă posibilitate cetățenilor de a-și spune păreri. Crede că proiectul pentru modificarea legii administrative poate fi supus observațiunilor reprezentanților comunelor și satelor. E clar că toată lumea dorește o lege bună. Legea din 1929 având unele lacune, legiuitorul actual a căutat să le ajusteze numai nevoilor reale ale țării pe baza datelor culese la fața locului de însăși autorul acestui proiect. D-sa nu se teme că legea va fi rea, dacă toată lumea își va face datoria, lucrând numai pentru propășirea generală și binele populației. În condițiuni normale legea va fi bună; de aceea nu trebuie să ne temem de consecințele ei. În privința controlului atât de mult criticat, dl. Președinte subliniază necesitatea restabilirii ideii de autoritate, care în ultimul timp s'a atrofiat. Căci cu toții știm, că o administrație bună nu este independentă de ideea de autoritate, lucru de care este strâns legată propășirea în toate domeniile de activitate a omeniilor. De aceea D-sa crede că guvernul actual, care este animat de intențiile cele mai bune, trebuie să se bucure de tot sprijinul și contribuția de muncă a organelor locale.

D-l P. Halippa, Președintele Consiliului trece președinția ședinței d-lui C. Popescu, vice-președinte, care punând la vot referatul d-lui președinte al delegației județene, Adunarea aprobă dezideratele exprimate și în legătură cu aceste propuneri institue o comisiune constând

din d-nii: C. Popescu, I. Scodior, D. Sănduță, M. Nudelman, M. Tiganu și ca membri de drept d-nii: Ștefan Holban, prefectul județului și T. Suruceanu. Președintele delegației, pentru a redacta un memoriu, exprimând punctul de vedere al Consiliului Județean Lăpușna în această problemă.

D-l A. Scobiola propune și Adunarea admite intervierea ordinii de zi pentru a se discuta mai întâi chestiunile referitoare la unele asocieri de sate pentru a forma unități administrative mai puternice din punct de vedere financiar.

Adunarea primește propunerea delegației județene de a asocia următoarele sate.

a) Cruzești, Sahaidac și Bălța la Budești, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Budești.

b) Șendreni la Vărzărești pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Vărzărești.

c) Găureni de jos, la Zămbreni, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Zămbreni.

d) Consiliul admite urgența pentru a se lua în discuție chestiunea asocierii satului Bursuc la satul Iurcenii, spre a forma o unitate administrativă cu reședința în Iurcenii.

Aici se admite urgența, deoarece dosarul acestei lucrări a sosit cu întârziere și astfel delegația județeană n'a avut timpul necesar să avizeze în scris.

În urma motivelor de ordin financiar, Adunarea aprobă asocierea acestor sate într-o singură unitate administrativă.

Ședința se ridică la orele 2 p. m. Ședința următoare se va ține la orele 6 m. p.

PROCES-VERBAL

No. 10

Ședința de după masă

2 Aprilie, 1931.

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., în prezența d.d.: I. Scodior

hor, I. Chicu, A. Scobiolă, D. Sanduța, D. Căraș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța C. Popescu, L. Stirbă, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelmann, preot N. Cuprianu, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi, consilieri aleși.

Asistă d-l Ștefan Holban, prefectul județului și d-l T. Suruceanu, președintele delegației județene.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, d-l consilier D. Căraș roagă Adunarea să-i permită să facă o expunere în legătură cu cererea depusă Consiliului în ziua de 1 Aprilie a. c., cu privire la trecerea serviciului economic al județului la Camera Agricolă. Consiliul încuviințându-i cererea, d-sa arată motivele de drept și de fapt, cari îl îndeamnă să ceară acest lucru, spunând în esență, că instituția Camerei Agricole având 2.000 ha., un corp select de specialiști și menirea specială de a contribui la intensificarea producției agricole, dacă i se va adăuga și serviciul economic al județului cu tot aparatul său, roadele Camerei Agricole vor fi și mai mari. De altfel d-sa crede că în județ trebuie să existe numai o singură instituție cu caracter economic.

Se intră în ordinea de zi și se ia în discuție în continuare chestiunea modificărilor teritoriale în tre state.

a) Se aprobă asocierea satelor Mălăești și Bălăbănești într-o singură unitate administrativă cu reședința în Mălăești, dar sub rezerva consimțământului organelor deliberative respective sau cel puțin a unuia din ele.

b) Se aprobă asocierea satelor Macărești, Frâșinești, Băcșeni și Isaicani într-o singură unitate administrativă cu reședința în Macărești.

c) Se aprobă asocierea satelor Togatin, Cheltuitor, Colonița și Ciocana-Nouă într-o singură unitate administrativă cu reședința în Colonița.

d) Se aprobă asocierea satelor Rădeni, Zămoși și Beliești într-o

singură unitate administrativă cu reședința în Rădeni.

e) Se aprobă asocierea satelor Grătiești și Hulboaca într-o singură unitate administrativă cu reședința în Grătiești.

f) Se aprobă asocierea satelor Drăslăceni și Magdăcești într-o singură unitate administrativă cu reședința în Drăslăceni.

g) Nu se aprobă desființarea unității administrative Selișteanu—Tuzora pentru a fi alipită la unitatea administrativă Călărași-Sat.

h) Nu se aprobă deslăpirea satului Gârla dela unitatea administrativă Costești, pentru a forma o unitate separată.

i) Se aprobă asocierea satului Ciocara Boarta la unitatea administrativă Budești.

j) Nu se aprobă deslăpirea satelor Ghelauza și Saca dela unitatea administrativă Recea pentru a forma o unitate separată.

k) Nu se aprobă deslăpirea satului Sotia dela unitatea administrativă Bălceana pentru a forma o unitate separată.

l) Se aprobă trecerea satului Condrîța dela comuna rurală Vornicieni la comuna rurală Ialoveni prin asociere la satul Malcoci.

m) Nu se aprobă deslăpirea satului Cărpineni dela comuna rurală Cărpineni pentru a forma o comună rurală separată.

n) Consiliul sesizându-se în ședință de cererea satelor Fundu-Togatin și Goiana-Vechi pentru a forma o singură unitate administrativă, declară urgența și admite această asociere pentru care și consiliul comunal rural a avizat favorabil, prin procesul-verbal din 28 Martie. Reședința acestei unități va fi în satul Goiana-Vechi.

5) Se trece la chestiunea litigioasă a întreținerii localităților judecătorești, dându-se cetirea referatului d-lui președinte al delegației județene.

După un schimb de păreri, la cari iau parte d. d. P. Halippa Președintele Consiliului, preot S. Neaga, I. Scodihor, I. Solcan, M. Țiganu, D. Sanduța și H. Marchetti, Adunarea primește propunerea preotului S. Neaga, completată cu soluția propusă de d. I. Scodihor și decide următoarele :

Consiliul Județean ia act de contractul intervenit între administrația județului și proprietarul noului local, în care urmează a se instala secția a III-a Tribunalului județului, contract care angajează județul cu suma de 120.000 lei pe anul 1931, deoarece în caz contrar județul ar fi fost poate expus să plătească suma de 300.000 lei, întrucât vechiul contract expirase la 15 Martie a. c., dar totodată constată, că ulterior înscrierii în buget a sumelor destinate întreținerii instanțelor judecătorești, intervenind legea modificatoare a unor dispozițiuni din legea pentru organizarea administrației locale, publicată în Monitorul Oficial Nr. 23 din 29 Ianuarie a. c., în virtutea căreia județul poate refuza suportarea cheltuielilor impuse autorităților locale pentru serviciile cari aparțin statului, dacă nu se pun la dispoziție și fondurile corespunzătoare, administrația județului nu este obligată a suporta atari cheltuieli, dacă nu se respectă dispozițiunile art. 9 din legea arătată mai sus. În consecință Adunarea invită organele executive să se conformeze în totul dispozițiunilor acestei legi, uzând de toate mijloacele legale și făcând toate eforturile pentru menținerea acestui punct de vedere. Numai în cazul când se vor fi epuizat toate mijloacele legale și județului i se va impune o hotărâre judecătorească rămasă definitivă și contrarie spiritului acestei legi, Administrația județeană va putea întrebuița și celelalte sume înscrise în buget, dându-le destinația respectivă.

7) Se ia în discuție referatul d-lui președinte al Delegației județene cu privire la fixarea cotelor adiționale pentru drumuri pe anul 1932.

Adunarea în urma discuțiilor contradictorii, la cari participă d. d. Pan. Halippa, Președintele Consiliului, T. Suruceanu, președintele delegației, Preot S. Neaga, A. Scobiolă, M. Țiganu, D. Sanduța, L. Stirbă, A. Albu și M. Nudelmann, fixează pentru anul 1932 următoarele cote adiționale :

2% asupra veniturilor agricole,
3% asupra veniturilor din clădiri,

2,5% asupra veniturilor din comerț și industrie

2% asupra veniturilor din profesii

1% asupra veniturilor mobiliare.

0,5% asupra salariilor.

În ce privește repartizarea acestor cote între județ și comune, Consiliul Județean menține repartizarea de 60% județului și 40% comunelor, votată și pentru anul curent, rugând totodată pe d-l Președinte al Consiliului și pe d. d. parlamentari ai județului să susțină în fața Ministerului de Interne și al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, ca aceasta repartizare să nuse schimbe în detrimentul județului, cum s'a întâmplat în anul curent, când Ministerele respective au scăzut cota cuvenită județului cu 5%, aducând prin aceasta județului nostru un prejudiciu material și moral.

Ora fiind înaintată ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 9 a. m.

PROCES-VERBAL

No. 11

Ședința de dimineață

3 Aprilie 1931.

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 10 a. m. în prezența d. d. I. Scodihor, I. Chicu, A. Școbiola, D. Sanduța, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Stirbăț, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Tiganu, M. Nudelmann, preot Cuprianu Nic., preot S. Neaga, I. Gratie, M. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi, consilieri alegeți și a d-lor dr. A. Grosi și S. Coseac, consilieri de drept vot consultativ.

Asistă - d-l Ștefan Holban, prefectul județului și d-l T. Suruceanu, președintele delegației județene.

Se citesc procesele verbale No. 9 și 10 din 2 Aprilie a. c. care se aprobă de consiliu.

D-l D. Sanduța cere în legătură cu informațiile apărute în ziarul „Curentul” și „Besarabscoe slovo” din 3 Aprilie a. c., prin cari se afirmă că D-sa și mai mulți consilieri s'ar fi făcut vinovați de niște nereguli în dăuna administrației județene, să se institue o comisiune pentru cercetarea acuzațiilor aduse și pe baza raportului întocmit, să se pronunțe adunarea.

Consiliul după un schimb de păreri între d. d. Pan. Halippa, Președintele Consiliului, M. Nudelmann, T. Suruceanu, președintele delegației, L. Stirbăț, A. Școbiola, I. Scodihor, I. Solcan, preot S. Neaga, C. Popescu și V. Trofimov, invită comisiunea de verificare la care este rugat să asiste și d. consilier L. Stirbăț, să cerceteze în lumina actelor și probelor, ce se vor găsi, afirmațiunile făcute prin aceste 2 ziare și să depună consiliului la viitoarea ședință raportul cerut.

8. Se trece la ordinea de zi. D-l T. Suruceanu, președintele delegației dă citire referatului în chestiunea contractării unui imprumut în suma de 5.000.000 lei la Casa de Depuneri și Consignațiuni pe termen de 5 ani, cu o dobândă de 6% pe an și cu înscrierea primei anuități în bugetul anului 1932, spre a servi la reparația radicală a spitalelor și dispensarilor, precum și la construcția unui local de spital în comuna urbană Călărași.

D. d. consilieri M. Nudelmann, A. Albu și L. Stirbăț admit imprumutul, dar cer, că în locul construcției localului de spital să se facă șosele și să repare localurile școalelor.

D. d. Ștefan Holban, prefectul județului, T. Suruceanu, președintele delegației, A. Școbiola și inginer S. Coseac arată motivele cari pledează în favoarea reparației radicale a spitalelor și dispensarilor, precum și a construcției spitalului din Călărași, vorbind despre însemnătatea sănătății populației, despre starea jalnică în care se află unele localuri sanitare și necesitatea construirii unui spital în regiunea Călărașilor.

Adunarea încuviințează unanim contractarea acestui imprumut în

condițiunile arătate mai sus și decide a-l întrebuința pentru reparația așezămintelor sanitare, școalelor și construcției de șosele.

9. În chestiunea salarizării cameriilor pretoratorilor din județ de către administrația județeană, Adunarea nu încuviințează plata acestor salarii din bugetul județului, deoarece această cheltuială cade, conform legii, în sarcina Statului și decide a se interveni la Ministerul de Interne pentru a găsi sumele necesare acestor salarii.

10. În chestiunea indemnizației pentru uzarea îmbrăcămintei solicitată de personalul de specialitate al serviciului tehnic și susținută de delegația județeană, Adunarea, după un schimb de păreri, fixează următoarele indemnizații:

a) D-lui șef al serviciului tehnic - câte 2.000 lei lunar,

b) Conducătorilor și agentului tehnic - câte 1.000 lei lunar,

c) Picherului - câte 500 lei lunar.

Aceste indemnizații se vor plăti în anul 1931 pe 8 luni, și anume cu începere dela 1 Aprilie până la 30 Noiembrie a. c.

11. Se dă citire avizului Comisiei de verificare asupra conținutului de gestiune al județului pe anul 1929.

După citirea proceselor verbale respective, ședința se ridică, urmând ca discuția în fond să înceapă în ședința de seară la orele 6.

PROCES-VERBAL

No. 12.

Ședința de după masă.

3 Aprilie 1931.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., sub președinția d-lui Pan. Halippa, Președintele Consiliului în prezența d-lor: I. Scodihor, I. Chicu, A. Școbiola, D. Sanduța, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Stirbăț, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Tiganu, M. Nudelmann, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi,

consilieri aleși și a d-lui d-r. A. Grosi, consilier de drept cu vot consultativ.

Asistă: d-nii Ștefan Holban, Prefectul județului și T. Săruceanu, Președintele Delegației.

Se citește și se aprobă sumarul ședinței precedente.

Se trece la discuția contului definitiv al bugetului județului pe exercițiul 1929, care se primește

pe capitole și articole, cuprinzând în total 21 articole la venituri și 170 articole la cheltuieli.

Situația financiară rezultată este următoarea:

LA VENITURI:

Evaluări bugetare
Drepturi constatate
Incasări efectuate
Rămășițe de încasat

Lei 34.717.673
" 36.058.361
" 29.261.200
" 6.797.161

LA CHELTUIELI:

Credite rămase definitive
Drepturi constatate în sarcina județului
Plăți efectuate
Suma rămasă de plată
Credite anulate

Lei 34.717.673
" 28.516.731
" 28.515.662
" 1.069
" 6.595.573

6. Se aprobă asocierea satului Chirca la unitatea administrativă Mereni, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în Mereni.

Nu se aprobă asocierea satului Fărlădani la satul Buțeni, întrucât din informațiile ivite în ședința Consiliului, satul Fărlădani își poate întreține administrația sa proprie.

12. Se trece la chestiunile diverse.

a) Se ratifică creditele suplimentare și extraordinare deschise din bugetul județului pe anul 1930 de Delegația Județeană în intervalul dintre sesiunile Consiliului și anume:

1. Un credit suplimentar în suma de lei 17.000 la art. 15 "costul registrelor și imprimatelor, cartonașul și legatul lor".

2. Un credit suplimentar în suma de lei 1.560 la art. 71 "întreținerea punctului viti horticol Petricani".

3. Un credit extraordinar în suma de lei 1.170, pentru a plăti societății "Noel" din București costul unui suport la capota de ploaie furnizat pentru automobilul "Buick" al județului pe anul 1927, și

4. Un credit extraordinar în suma de lei 269.500, pentru a plăti d-lui Gh. Mercu, proprietarul librăriei "Luceafărul" din Chișinău costul a 70.000 carne de identitate furnizate administrației județului.

b) Se aprobă acordarea în mod gratuit a cantității necesare de ar-

bori Caselor Naționale spre a sădi drumul care duce spre Casa Națională din Nisporeni, precum și grădina din jurul acestei Case.

c) D-l T. Săruceanu, Președintele Delegației aduce la cunoștința Consiliului faptul petrecut în ziua de 14 Martie a. c., când secretarul Serviciului Sanitar, în lipsa dela serviciu a d-lui medic primar, a refuzat să execute un ordin de serviciu, deși i s-a cerut de 2 ori verbal și a treia oară în scris acest lucru, susținând în motivarea refuzului său pretextul, că fără aprobarea prealabilă a șefului serviciului sanitar, nu poate executa ordinul primit.

D-l dr. A. Grosi, șeful serviciului sanitar, confirmă în ședință faptul petrecut și susține, că d-sa este suveran peste serviciul sanitar, atât în ce privește partea tehnică, cât și cea gospodărească.

În susținerea acestui punct de vedere învoacă art. 54 din legea sanitară, care spune, între altele, că șeful serviciului sanitar ține registratura și arhiva acestui serviciu.

Consiliul analizând acest text de lege, precum și textul corespunzător din legea pentru organizarea administrației locale (art. 256-258), constată, că punctul de vedere al d-lui medic primar este fundamental greșit, deoarece ambele legi sunt puse în concordanță și din spiritul lor rezultă, că județul, luate altele servicii, are și un serviciu

sanitar cu personalul său propriu, recrutat în aceleași condiții ca și personalul celorlalte servicii, iar conducerea și controlul acestui serviciu aparține Consiliului Județean și organelor sale executive, — Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, rămânându-i numai dreptul de control și supraveghere a părții pur tehnice.

În acest sens exprimându-și totodată și uimirea față de procedeul profund greșit și generator de indisciplină al d-lui medic primar, se pronunță d-nii: P. Halippa, Președintele Consiliului, A. Scobolă, I. Scodihor, I. Solcan și d-r I. Baluța, reprobând atât actul de indisciplină cu toate consecințele sale funeste pentru administrație al secretarului serviciului sanitar, cât și sistemul autocrat și anarhic, introdus la acel serviciu de d-l medic primar. În concluzie se spune că pe viitor între Consiliul Județean și d. dr. A. Grosi nu trebuie să existe nici un fel de relații.

D-nii consilieri V. Trofimov și L. Știrbăț atribuie toată vina, decurgând din această insubordonare a secretarului serviciului sanitar numai șefului serviciului, care a introdus acest sistem.

În fața acestei situații d. dr. A. Grosi, șeful serviciului sanitar, luând din nou cuvântul, recunoaște că a interpretat greșit atât legea sanitară, cât și legea administrativă și aceasta pentru motivul că

nu s'au întocmit încă regăsimen-tele respective. Promite ca pe viitor se va comporta în acord cu dorința Consiliului Județean, interpretând legile arătate mai sus așa cum se cuvine.

Adunarea: la propunerea d-lui consilier A. Scobiola, ia act de declarația făcută de d. dr. A. Grosi, medic primar al județului și decide a considera deocamdată incidentul închis, atrăgându-i-se însă atenția, că dacă se va repeta și în viitor asemenea acte, d-sa va fi considerat căzut în recidivă și va suporta consecințele legale.

Cât privește acțiunea disciplinară deschisă contra secretarului serviciului sanitar pentru insubordonare, Adunarea menține hotărârea Delegației Județene.

Ora fiind înaintată, ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 10 a. m.

PROCES-VERBAL

No. 13

Ședința de dimineață

4 Aprilie 1931.

D-l A. Scobiola, Vice-Președintele Consiliului, deschide ședința la orele 10 a. m., în prezența d. d. I. Scodihor, I. Chicu, D. Sanduța, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Stirbă, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, V. Trofimov, M. Tiganu, M. Nudelman, preot S. Neaga, I. Gratie, I. Bei, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Tribol și I. Ursol, consilierii alesi și a d. d. dr. A. Grosi și ing. S. Coseac, consilierii de drept cu vot consultativ.

Asistă d. d. Șt. Holban, prefectul județului și T. Suruceanu președintele delegației.

Se citește și se aprobă sumarul ședinței precedente.

Se trece la luarea în dezbateri a raportului de activitate, chestiune, care a rămas nediscuțată în prima ședință.

La activitatea biroului juridic, în urma observațiilor Comisiunii instituite pentru examinarea raportului de activitate, Adunarea ia act de stadiul în care se află chestiunea revindicării drepturilor de proprietate asupra averii fostei

Zemstve Guberniale, declarându-se satisfăcută.

În privința organizării unui birou juridic pentru a da consultații și îndrumări populației rurale cu minimum de contribuții și maximum de garanții în folosul ei, se decide a se propune comunelor rurale să contribuie fiecare după posibilitate cu circa 5000 lei, pentru a putea angaja un avocat, care să-l ajute atât pe seful serviciului contencios în multiplele sale lucrări, cât și se dea consultații juridice populației rurale în mod gratuit.

La activitatea serviciului financiar și de contabilitate, Adunarea se declară solidară cu propunerea Comisiei de a se vota o rezoluție în sensul simplificării formalităților în încasarea veniturilor județului prin organele fiscale ale Statului cu scopul de a se intra cât mai repede în posesiunea sumelor cuvenite județului.

Consiliul mai ține de datoria sa să protesteze contra încălcării autonomiei locale de către diferitele organe ale Statului, ca de exemplu Casa Pensilor, Ministerul Muncii, Ministerul de Finanțe etc., căci prin diferite sechestrări de venituri și impuneri de subvenții, se produce o perturbare în administrație.

În privința stabilirii taxelor necesare echilibrării bugetelor sătești se decide a se lăsa completă libertate Consiliilor să decidă după împrejurări, Delegației județene rămădându-i numai dreptul de îndrumare și control.

La activitatea serviciului sanitar Consiliul invită Delegația județeană să ia dispoziția ca moașele să țină tot timpul legătura cu administrația, căreia aparțin, concediile sau permisiile să nu se dea decât cu avizul autorității care le salarizează și să caute a fi tot timpul la dispoziția populației.

Relativ la înființarea unui sanatoriu de tuberculoză, se va interveni la Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale pentru a lua inițiativa asocierii județelor limitrofe și a Primăriei Municipiului Chișinău în vederea realizării acestui scop.

Cu privire la aprovizionarea cu medicamente a instituțiilor sanitare Consiliul aprobă măsurile luate de Delegație de a nu înființa deocamdată un depozit de medicamente,

ci a le procura din comerț cu prețul cel mai redus.

La activitatea Serviciului veterinar și zootehnic, Adunarea se declară de acord cu propunerea preconizată de comisie de a se intensifica creșterea vitelor și de a se coordona activitatea județului cu a Camerei Agricole în vederea obținerii celor mai bune rezultate.

La activitatea serviciului tehnic, Adunarea se asociază la invitațiunea făcută de Comisie de a se da curs lucrărilor prevăzute în buget cu atât mai mult, cu cât lucrările urgente s'au executat la timp în anul trecut.

La obiecțiunea d-lui T. Suruceanu, președintele Delegației și a d-lui inginer Coseac, că administrația județeană n'are mijloace de transport pentru a începe lucrările, deoarece cele 2 mașini pe care le are administrația sunt aproape scoase din uz, Adunarea la propunerea d-lui consilier I. Scodihor, decide cu 11 voturi pentru 3 contra și restul abțineri să fie rugat d-l prefa al județului să restituie mașina „Buick” Administrației județene, căreia îi aparține, urmând totuși ca atunci când va avea și D-sa nevoie de mașină să i se pună la dispoziție până când Ministerul de Interne îi va da o mașină.

La activitatea serviciului economic, Adunarea amână discuțiile pentru ședința de după masă.

Ședința se ridică la orele 2 p.m., anunțându-se ședința viitoare la orele 6 p. m.

PROCES-VERBAL

No. 14

Ședința de după masă

4 Aprilie 1931

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., în prezența d. d. : I. Scodihor, I. Chicu, A. Scobiola, D. Sanduța, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Stirbă, Gr. Gavrilă, Gr. Vrabie, V. Trofimov, M. Tiganu, I. Gratie, I. Bei, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Tribol, I. Ursol, consilierii alesi și a d. d. I. Iacob

și Buzdăga A., consilieri de drept cu vot consultativ.

Asistă d. d. Ștefan Holban, prefectul județului și T. Suruceanu, președintele delegației.

Se reia discuția asupra problemelor economice.

D-l consilier C. Popescu face o expunere asupra acestei probleme, pe care o atacă din toate punctele de vedere, scoțând în relief foloasele unei culturi raționale și scopurile nu atât mercantile cât cari tind unele instituții agricole să ajungă, ci aducând exemple din politica economică a agriculturii germane, unde producția la ha. a atins 200 puduri de grâu, în timp ce la noi avem circa 60 puduri, crede că prin înființarea a cât mai multe școli de iarnă cu caracter agricol, se va putea mări producția și prin aceasta ajungând la concurență vom face mai ușor și selecționarea semințelor și astfel economia națională n'ar avea decât de câștigat.

D-sa nu e de părere să se cedeze bunurile județului și personalul respectiv de specialitate Camerei Agricole din 2 motive : juridic și economic. Primul motiv îl ridică testamentele pe baza cărora județul a devenit proprietarul acestei averi cu o anumită destinație sub sancțiunea nulității actului de donațiune, iar al doilea pledează în favoarea existenței a cât mai multe instituții cu caracter economic.

La fel se pronunță și d-l consilier L. Stirbăș în ceia ce privește cererea Camerei Agricole.

D-l Consilier M. Țiganu, făcând o scurtă analiză a menirii serviciului economic, propune reducerea prețului la butași, fiindcă Administrația județeană trebuie să urmărească extinderea în masele largi ale poporului a produselor sale, nu sub raportul rentabilității ci al intensificării producției.

D-l consilier V. Trofimov nu vede motive puternice pentru a nu ceda Camerei Agricole serviciul nostru economic.

D-l consilier A. Scobiolă se asociază la propunerile d-lui consilier C. Popescu și crede că propășirea economiei implică o amplă intensificare a muncii și a indus-

trializării agriculturii, lucru la care putem ajunge înființând cât mai multe școli agricole de iarnă și prin organizări de stațiuni pentru închirierea mașinilor agricole. În privința prețurilor la produsele agricole și viticole, D-sa crede în eficacitatea scăderii lor. Și D-sa se asociază la propunerea d-lui consilier C. Popescu de a nu ceda Camerei Agricole bunurile economice ale județului.

În urma acestor discuții Adunarea hotărăște :

a) Să se organizeze școli de iarnă cu caracter agricol, lecțiile practice făcându-se vara.

b) Să se organizeze în limitele posibilității stațiuni pentru închirierea mașinilor agricole

c) Prețurile butașilor și celorlalte produse agricole viticole să se scadă după aprecierea delegației județene.

d) Nu se aprobă cererea Camerei Agricole relativ la trecerea serviciului economic al județului la această instituție.

e) Se lasă la latitudinea delegației județene rezolvirea chestiunii școlii de agricultură din Cricova în vederea ușurării sarcinilor bugetare, cari apasă prea greu asupra situației financiare a județului, precum și libertatea de a decide cele necesare în privința selecționării corpului profesoral.

f) În privința școlii de meserii din Vasieni, se va interveni la Minister pentru a obține o subvenție care să echivaleze cel puțin cu suma care se întrebunțează la plata personalului.

În chestiunea învățământului primar după ample discuții la cari iau parte d. d. consilieri : M. Țiganu, D. Sanduța, T. Suruceanu, președintele delegației, V. Trofimov, I. Solcan, A. Albu și I. Iacob, cari scot în evidență nevoile școlii, Adunarea primește dezbaterile Comisiunii instituite pentru cercetarea raportului de activitate, după cum urmează :

a) Se vor valorifica drepturile județului asupra localurilor școlilor primare.

b) Să se caute modalitatea pentru încurajarea copiilor de a frecventa școala.

c) Să se găsească metodele cele mai bune spre a se crea condițiunile favorabile de lucru școlii.

d) Să se atragă atenția autorităților școlare superioare să nu mai mențină un număr de învățători cu mult superior claselor disponibile și în special să se renunțe la suplinitori.

e) Totodată se primește și propunerea d-lui consilier I. Solcan cu privire la concursul pe care trebuie să-l dea serviciile județene Comitetului școlar județean.

În chestiunea taxelor exagerate ce se percep de unii preoți pentru oficierea diferitelor slujbe religioase, vorbesc d. d. consilieri : Gr. Gavrilă, I. Gratie. V. Trofimov, D. Sanduța, C. Mamaliga, A. Albu, I. Chicu, A. Scobiolă, și M. Țiganu, cari arată în esență, că în această direcție se fac multe abuzuri. Se citează unele cazuri când morții au stat mai mult timp neînmormântați din cauză că s'au pretins de către preoți taxe exagerate, iar unii au fost îngropați chiar fără preot. Se mai aduc la cunoștința Consiliului și alte cazuri petrecute. Din cauza acestor taxe exagerate ce s'au pretins pentru eliberarea diferitelor acte de stare civilă, ca de pildă, mai mulți tineri au fost nevoiți să renunțe la dispensă. Unii d. d. consilieri se miră de faptul că preoții deși primesc salarii, mai pretind și taxe prea mari, ca și înainte vreme, când nu primeau salarii dela Stat, făcând astfel un adevărat târg cu credincioșii, lucru care nu poate fi decât în dauna credinței. Se mai arată că în vechiul regat acest lucru nu se practica, preoții mulțumindu-se cu sumele ce li se dau în mod benevol.

În urma discuțiilor urmate și a concluziunilor puse, Adunarea roagă pe d. Președinte al Consiliului, că în unire cu Vice-Președinte și președintele delegației județene să studieze această chestiune și să facă un demers pe lângă I. P. S. Mitropolit al Basarabiei pentru normalizarea raporturilor dintre biserică și credincioși. Cu această ocazie se primește și propunerea d-lui consilier I. Chicu, ca extrasele din registre metricele

să se elibereze săracilor în mod gratuit.

Desbaterile chestiunilor în legătură cu raportul de activitate fiind terminate, Consiliul aduce mulțumiri și felicitări d-lui președinte al delegației, membrilor delegației județene și personalului serviciilor pentru frumoasa și rodnică activitate depusă, urându-le spor la muncă și succes în realizarea propășirii județului.

D-l consilier M. Țiganu dă cetera referatului Comisiunii de verificare, însărcinată de către Consiliul Județean de a cerceta dosarul relativ la reparația șoselei la Ioveni.

D-l consilier C. Popescu protestează energie contra invinuirilor ce se aduc prin presă. D-sa mai arată că concluziile raportului Comisiunii de verificare nu sunt destul de clare, căci nu sunt sprijinite pe nici un text de lege. Cât privește fondul chestiunii, D-sa crede că cooperativa a avut tot dreptul să participe la aceste lucrări, cari au fost executate în regie de către Serviciul Tehnic.

D. D. consilieri Gr. Vrabie și L. Stribăț cred că Consiliul n'are cădere să se pronunțe în această chestiune, care îl privește direct pe d-l D. Sanduță. D-sa poate trage la răspundere zările respective. Cât privește concluziile raportului Comisiunii de verificare, d-l Vrabie declară că această încheiere este numai întru atât justă întru cât își va însuși-o Adunarea.

D-l consilier I. Scodihor crede că dacă lucrarea a fost necesară și piatra a fost cumpărată cu un preț convenabil, iar lucrarea s'a executat în regie și Delegația județeană n'a tratat cu cooperativa din Ialoveni, care a furnizat numai piatra, toate celelalte lucrări, ca adusul nisipului, așezarea pietrei, clindrea etc., executându-se de serviciul tehnic, apoi aici nici vorba nu poate fi de vre o ilegalitate. Probabil că această chestiune are un alt substrat.

D-l consilier Gr. Gavrilă ne mulțumit de concluziile Comisiunii, cari nu redau exact părerea D-sale, declară că își retrage semnatura de pe raportul Comisiunii de verificare.

Adunarea, analizând pe larg dispozițiunile art. 340 din legea pentru organizarea administrației locale cari nu pot fi aplicate în cazul de față, decide :

Consiliul județean, luând în discuție raportul Comisiunii de verificare, după mai multe discuții ia următoarea hotărâre :

Procurarea pietrei s'a făcut în perfectă regulă și cu prețul cel mai convenabil de pe piață. În consecință Consiliul reprobă cu toată tăria insinuațiile calomnioase aduse la adresa d-lui D. Sanduță, membru în Delegația Județeană și apărute în zările „Curentul” și „Besarabscio Slovo” din 3 Aprilie a. c.

Această rezoluție este primită cu 16 voturi pentru și 3 abțineri.

D-l consilier C. Popescu, dă

cetire raportului Comisiunii instituită de Consiliu pentru a studia proiectul de modificare a legii pentru organizarea administrației locale.

Consiliul în unanimitate aprobă concluziunile Comisiunii.

Se trece la chestiunile diverse.

D-l T. Suceanu, președintele delegației aduce la cunoștința Consiliului litigiul privitor la restituirea rețelei telefonice. D-sa are informațiuni că societatea anonimă de telefoane ar fi dispusă să trateze cu administrația județului asupra acestei chestiuni, propunând o trăsacție.

Adunarea însărcinează delegația județeană să trateze cu societatea anonimă de telefoane, iar rezultatul să se aducă la cunoștința Consiliului.

D-l T. Suceanu, președintele delegației, aduce la cunoștință că a primit o propunere din partea administrației județului Brașov de a adera la Uniunea județelor. Consiliul în unanimitate acceptă propunerea de a intra în Uniunea județelor și aprobă suma de lei 1500 ca contribuție din partea județului pentru suportarea cheltuielilor biurolui Uniunii.

Ordinea zilei fiind epuizată, d-l Președinte declară închisă sesiunea ordinară a Consiliului, mulțumind d. d. consilierilor pentru munca depusă.

Ședința se ridică la orele 11 p. m.

— — —